

Załącznik do Uchwały
Nr XLI/189/2017
Rady Gminy Sadowie
z dnia 24 listopada 2017 r.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Listopad, 2017

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Opracowano na podstawie Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015

Dokument przygotowany przez:

GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

Spis treści

1. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	6
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych wraz z opisem skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych	11
3 Zasięg przestrzenny obszaru/obszarów rewitalizacyjnych.....	73
4 Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).....	78
5 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.....	79
6 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	81
7 Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową	97
8 Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	105
9 Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 - publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE.....	108
10 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	115
11 System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	116
12 System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	120
Spis tabel	123
Spis map	124

Wyjaśnienie podstawowych pojęć i terminów związanych z rewitalizacją

BEZDOMNOŚĆ - to kryzysowy stan egzystencji osoby nieposiadającej faktycznego miejsca zamieszkania.

BEZROBOCIE - polega na tym, że osoba zdolna do pracy, aktywnie poszukująca jej i faktycznie gotowa do jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie rejestrowane natomiast, to formalny stan wpisania kogoś do rejestru prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ - Według Europejskiego Forum Niepełnosprawności osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swoich praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przezwyciężyć w taki sposób, jak inni ludzie.

INTEGRACJA SPOŁECZNA - Z punktu widzenia jednostki, proces jej włączania społecznego, przełamywania jej wykluczenia. Z punktu widzenia społeczeństwa – proces budowania spójności społecznej.

KAPITAŁ SPOŁECZNY - termin z pogranicza ekonomii i socjologii, oznaczający kapitał (jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie), którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które dzięki niemu mogą osiągać więcej korzyści (z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia)

MARGINALIZACJA - wykluczenie z udziału w życiu społecznym jednostek, grup społecznych lub w ujęciu globalnym społeczeństw w stosunku do ich otoczenia społecznego. Wykluczenie społeczne może odnosić się do procesu wykluczania jednostek i grup albo do stanu wykluczenia.

Wykluczenie jest rozumiane jako niemożliwość bycia uczestnikiem ważnych społecznie aspektów życia społecznego, jak gospodarcze, polityczne czy kulturowe. Skutkiem marginalizacji (procesu) jest wykluczenie społeczne (stan).

OBSZAR ZDEGRADOWANY - Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów, jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno - funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej, jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej, jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu

rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych¹.

OBSZAR REWITALIZACJI - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż **20% powierzchni gminy** oraz zamieszkały przez więcej niż **30% mieszkańców gminy**.

REWITALIZACJA - to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji

*****

Idea rewitalizacji polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru jak również na przeprowadzeniu inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. Kompleksowość planowanych do przeprowadzenia projektów stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczone obszaru z sytuacji kryzysowej.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów w tym także kulturowych.

Gmina przygotowuje, koordynuje i tworzy warunki do prowadzenie rewitalizacji, ale rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez szeroki i otwarty katalog interesariuszy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)².

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji

² Wytuczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 3 lipca 2015 r.

1. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023 nie jest jedynym opracowaniem, które dotyczy planowania strategicznego w gminie. Samorząd posiada kilka innych dokumentów dotyczących różnych sfer rozwoju określających sposoby, które mają sprzyjać ich osiągnięciu. Zatem ważnym elementem jest umiejętne współgranie tych opracowań ze sobą. Wzajemna komplementarność *Programu Rewitalizacji* z innymi dokumentami strategicznymi zarówno lokalnymi jak i ponadlokalnymi ma podnieść efektywność podejmowanych w jego ramach działań, a dodatkowo zwiększa jego ogólną wartość oraz prawdopodobieństwo realizacji. *Program Rewitalizacji* jest powiązany z niżej wymienionymi dokumentami strategicznymi.

1 Strategia Rozwoju Gminy Sadowie na lata 2015-2022

W Strategii Rozwoju wskazano na stronie 47 wizję przyszłości tj. pożądanego obrazu gminy funkcjonującej według reguł gwarantujących jej zrównoważony rozwój.

„Gmina Sadowie w 2022 roku to obszar z nowoczesnym rolnictwem i rozwiniętą przedsiębiorczością dzięki pełnemu wykorzystaniu położenia geograficznego, posiadanych walorów przyrodniczo-historycznych i wdrażaniu nowych technologii. Lider regionu w produkcji energii z odnawialnych źródeł. Nowoczesna infrastruktura techniczna i społeczna zapewnia wysokie standardy i jakość życia turystom i mieszkańcom, którzy aktywnie uczestniczą w życiu społecznym.”

Na s. 63 Strategii wymienia się kierunki strategiczne rozwoju gminy Sadowie:

- Zapewnienie warunków do rozwoju nowoczesnego rolnictwa i przedsiębiorczości generujących miejsca pracy i źródła dochodów
- Wykreowanie pozycji regionalnego lidera w produkcji energii ze źródeł odnawialnych, inspirowanie i wsparcie dla powstawania przedsięwzięć w tym zakresie
- Lepsze wykorzystanie aktywności mieszkańców i walorów przyrodniczo-kulturowych do poprawy wizerunku gminy i jej atrakcyjności
- Rozbudowa i unowocześnianie infrastruktury techniczno-społecznej zapewniającej wysoką jakość życia (edukację, opiekę zdrowotną, sport i wypoczynek, dostęp do dóbr kultury) dla mieszkańców i turystów

Każdy z w/w celów operacyjnych ma zdefiniowane konkretne działania, które mają je realizować. Proces rewitalizacji wpisuje się w kilka z nich.

Powyższe cele i zadania wpisują się w działania rewitalizacyjne jakie Gmina zamierza realizować. Proces rewitalizacji gminy Sadowie wpłynie pozytywnie na obszar:

- społeczny (działania rewitalizacyjne w tym zakresie będą kierowane do osób zamieszkujących obszary rewitalizacyjne zagrożonych wykluczeniem społecznym, modernizacja budynków pełniących funkcje społeczne np. kulturalne i ich ożywienie),
- gospodarczy (powstanie nowych firm),
- środowiskowy (termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, usuwanie azbestu),
- przestrzenny (uporządkowanie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki).

2 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowie na lata 2016-2020

Strategia wyznacza misję rozwoju Gminy w obszarze społecznym (s. 97):

„Stworzenie mieszkańcom dobrych warunków do życia, skuteczne aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, wzmacnianie rodzin oraz osób, dążenie do integracji społecznej.”

Rewitalizacja ma na celu realizację przede wszystkim przedsięwzięć społecznych na obszarach zdegradowanych. W ramach Programu przewidujemy szereg działań nakierowanych na edukację, wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym itp. Zadania i cele wskazane w Programie przyczyniają się do realizacji misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowie na lata 2016-2020

3 Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sadowie” (aktualizacja na lata 2015-2032)

„Podstawowym celem „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sadowie na lata 2015 – 2032” (zwanego dalej Programem) jest oczyszczenie jej terenu z azbestu poprzez przedstawienie harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest, a przez to wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska na terenie gminy.” (s.3)

Program rewitalizacji zakłada inwestycje w obiektach publicznych i prywatnych zawierających azbest, stąd wdrożenie działań rewitalizacyjnych przyczyni się do zmniejszenia ilości azbestu pozostającego do utylizacji.

4 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sadowie

Dokument ten określa przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Plan stanowi podstawę planowania przestrzennego w gminie. Na obszarze gminy wyodrębnione zostały tereny funkcjonalne, dla których ustalono podstawowe przeznaczenie oraz określono ogólne zasady i wskaźniki zagospodarowania.

W dokumencie wyodrębniono m.in. tereny pod drogi, ścieżki rowerowe oraz tereny inwestycyjne pod rozwój OZE. Wszystkie inwestycje planowane w ramach procesu rewitalizacji uwzględniają zapisy niniejszego dokumentu.

Zgodnie z prawem zapisy Programu rewitalizacji muszą być spójne z przedmiotowym Studium, stąd wszelkie planowane inwestycje infrastrukturalne będą uwzględniać wytyczne i zapisy Studium uwarunkowań.

6 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Aktualizacja Strategii Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XXXIII/589/13 z dnia 16 lipca 2013r. Rewitalizacja Gminy Sadowie wpisuje się w cel strategiczny 2 Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu, 2.4 Pakietyzacja i komercjalizacja

produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołowa. Według Strategii Rozwoju Województwa realizacja tego celu powinna obejmować:

- „rozbudowę i modernizację infrastruktury turystycznej oraz wzmocnienie potencjału turystycznego regionu;
- wsparcie władz samorządowych w zakresie promocji regionu, wykorzystującej zróżnicowane kanały dotarcia do potencjalnego klienta;
- dalszy rozwój turystyki wydatnie wykorzystującej bogate dziedzictwo kulturowe regionu (m.in. turystyki kulturowej, edukacyjnej, geologicznej, rodzinnej, sportowej, wypoczynkowej, alternatywnej tzw. „zielonej turystyki”);
- konsekwentny rozwój specjalności w zakresie turystyki zdrowotnej (uzdrowiskowej, rehabilitacyjnej, profilaktycznej, rewitalizacyjnej i geriatrycznej);
- wspieranie szkoleń zmierzających do wzrostu standardu świadczonych usług turystycznych;
- coaching - przygotowanie wysokiej klasy specjalistów, menedżerów odpowiedzialnych za definiowanie, analizę i kierowanie rozwojem zmian w otoczeniu biznesowym sektora usług turystycznych” (s. 35).

7 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Najważniejszym celem Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności. Chodzi o politykę rozwoju „szytą na miarę” konkretnej części naszego kraju. Strategia mówi o tym, że „środki na rozwój trzeba inwestować tak, by wspierały mocne strony danego obszaru, dawały szansę na wzrost gospodarczy i większe zatrudnienie oraz niwelowały różnice w poziomie rozwoju”. Strategia wyznacza też trzy cele szczegółowe. Dotyczą one:

- **wzrostu konkurencyjności regionów** (chodzi o rozwijanie potencjałów największych miast i otaczających je gmin oraz tworzenie warunków do korzystania z tego rozwoju przez pozostałe obszary).
- **niwelowania różnic w rozwoju poszczególnych obszarów kraju** (chodzi szczególnie o obszary wiejskie o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług, miasta, które tracą dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, np. niektóre były stolice województw, obszary przygraniczne czy te części Polski, które nie mają nowoczesnej sieci drogowej czy kolejowej),
- **sprawnego zarządzania polityką rozwoju** (m.in. większa rola województw w prowadzeniu polityki rozwoju, nowe narzędzia polityki regionalnej – kontrakty terytorialne, obserwatoria terytorialne, krajowe i regionalne fora terytorialne).

Program Rewitalizacji dąży do wzrostu konkurencyjności Gminy Sadowie poprzez wykorzystanie jej potencjałów zmniejszając w ten sposób różnice w rozwoju pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi. Sam dokument przyczynia się także do sprawniejszego zarządzania polityką rozwoju na poziomie samorządu.

8 Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Wytoczne wskazują warunki i sposoby zapewnienia komplementarności interwencji dla projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z funduszy EFRR, EFS i FS w ramach różnych celów tematycznych, priorytetów inwestycyjnych, zarówno w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, jak i Krajowego Programu Operacyjnego.

Podstawowym celem Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele rewitalizacji. Dokumentem odniesienia dla Wytycznych jest Umowa Partnerstwa, która formułuje wyzwania związane z zapewnieniem warunków dla właściwej rewitalizacji, tj. zintegrowanego, kompleksowego oraz przygotowanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej przeciwdziałania procesom degradacji obszarów dotkniętych kryzysem.

Niniejszy Program Rewitalizacji jest opracowany z uwzględnieniem przedmiotowych wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

9 Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Została ona stworzona w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Cele określone w dokumencie to:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększanie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.

10 Krajowa Polityka Miejska 2023

Warto zwrócić uwagę, że Krajowa Polityka Miejska bierze pod uwagę następujące wątki tematyczne:

- kształtowanie przestrzeni,
- partycypacja publiczna,
- transport i mobilność miejska,
- niskoemisyjność i efektywność energetyczna,
- rewitalizacja,
- polityka inwestycyjna,
- rozwój gospodarczy,
- ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu,
- demografia,
- zarządzanie obszarami miejskimi.

Program Rewitalizacji jako dokument planistyczny i strategiczny wpisuje się w cel strategiczny Polityki Miejskiej nakierowany na „wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa

jakości życia mieszkańców” (s. 12). Jednym z najważniejszych elementów branych pod uwagę w rozwoju wg Krajowej Polityki Miejskiej jest właśnie jakość życia mieszkańców.

„(...) jest ona pochodną szeregu czynników ją determinujących, w tym także zrównoważonego rozwoju miasta oferującego wysokiej jakości miejsca pracy. Patrząc z tej samej perspektywy na całość Krajowej Polityki Miejskiej należy stwierdzić, że każde podejmowane działanie, tak z poziomu centralnego, jak i z poziomu poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego (a szczególnie władz miejskich) należy rozpatrywać i oceniać przez pryzmat potrzeb człowieka i jakości jego życia” (s 15).

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie dąży do tworzenia nowych lepszych miejsc pracy, a także niweluje chaos wizualny i wpływa na poprawę estetyki obszarów zdegradowanych. Wszelkie działania ujęte w Programie mają na celu podniesienie jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych, a pośrednio całej gminy.

11 Narodowy Program Rewitalizacji 2022 (założenia)

Jak czytamy w dokumencie (s. 2):

„Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być **zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru** tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamić z ideą naprawy środowiska miejskiego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie”.

Niniejszy Program Rewitalizacji wpisuje się rozumienie rewitalizacji wskazanej w założeniach do Narodowego Programu Rewitalizacji „nie jedynie jako modernizacji w wymiarze infrastrukturalnym (i to dotychczas często punktowej i nieco przypadkowej), ale jako **zespołu działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych**” (s.3).

Zapewniony został także udział mieszkańców gminy Sadowie, zwłaszcza obszarów zdegradowanych w procesie uspołecznienia procesu rewitalizacji.:

- zorganizowano spotkania konsultacyjne oraz
- przeprowadzono etapy konsultacji za pomocą strony internetowej.

12 EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia ta jest nową długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Strategia „Europa 2020” zastąpiła realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską i jest próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ujawniły się szczególnie podczas ostatniego kryzysu. Jak czytamy w dokumencie (s. 12):

„U podstaw strategii Europa 2020 powinny leżeć trzy priorytety:

- rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną”.

W ramach Programu Rewitalizacji podejmujemy szereg działań wpisujących się w Strategię „EUROPA 2020”, tj. m.in.:

- wspieramy kształcenie i uczenie się przez całe życie (liczne projekty edukacyjne na obszarach rewitalizacji),

- inwestycje w energię odnawialną m.in. panele fotowoltaiczne, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- zwiększenie kwalifikacji zawodowych.

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych wraz z opisem skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych

Streszczenie diagnozy

1. Diagnoza wskazuje podział gminy na jednostki struktury wewnętrznej

a) Sposób wyznaczenie jednostek planistycznych służących badaniu zróżnicowania wewnątrzgminnego i uzasadniono metodę podziału

W diagnozie podstawową jednostką planistyczną są jednostki pomocnicze gminy tj. sołectwo.

b) Przestrzenne zróżnicowanie diagnozowanych zjawisk

W diagnozie dokonano analizy problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technicznych i funkcjonalno-przestrzennych występujących na terenie wszystkich sołectw gminy Sadowie.

c) Diagnoza dotyczy całej gminy, w tym obszarów niezamieszkałych i przemysłowych

Diagnozą zostały objęte całe jednostki pomocnicze, w tym terenie niezamieszkałe.

2. Diagnoza gminy zawiera analizę sfery społecznej

a) diagnoza zawiera analizę (ilościową i jakościową) zjawisk społecznych

Analizując sferę społeczną wzięto m.in. pod uwagę w szczególności dane dot. **bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu edukacji, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.**

b) diagnoza wykazuje niekorzystny poziom mierników poszczególnych zjawisk

Diagnoza pokazuje trendy zachodzące w sferze społecznej np. analizy demograficzne, wzrost/spadek przestępczości, itp.

c) diagnoza identyfikuje czynniki powodujące sytuację kryzysową w sferze społecznej w odniesieniu do jednostek planistycznych podlegające analizie

Diagnoza porównuje ze sobą poszczególne jednostki pomocnicze gminy i w ten sposób określa skalę potrzeb społecznych.

d) diagnoza definiuje główne problemy w sferze społecznej w odniesieniu do jednostek planistycznych podlegających analizie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu jest gminną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizacji zadań własnych i zleconych gminy z zakresu pomocy społecznej. Coraz większym problemem społecznym dla wielu rodzin z terenu Gminy Sadowie jest brak wystarczających środków do życia. Najwięcej osób/rodzin korzysta z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej **z powodu bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, oraz niepełnosprawności.** Liczbę osób/rodzin oraz przyczyny korzystania z pomocy społecznej w latach 2013-2015 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Bezrobocie	59	198	55	195	57	199
Ubóstwo	3	10	8	24	3	15
Niepełnosprawność	20	66	32	91	28	75
Długotrwała lub ciężka choroba	8	31	12	42	14	63
Przemoc	0	0	0	0	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	30	132	32	142	27	123
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	0	0	1	1	2	5
Alkoholizm	0	0	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	3	0	0
Zdarzenia losowe	1	4	0	0	0	0

Źródło: Dane OPS Sadowie

3. Diagnoza zawiera analizę sfery gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej

a) diagnoza zawiera analizę (ilościową i jakościową) zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych

Przedstawiono w dalszej części diagnozy analizę ilościową i jakościową w podziale na jednostki pomocnicze i porównano je ze sobą w zakresie stopnia przedsiębiorczości, kondycji lokalnych firm, azbestu pozostającego do utylizacji na terenie poszczególnych sołectw, dostępu do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, itd.

b) diagnoza identyfikuje czynniki powodujące sytuację kryzysową w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej w odniesieniu do jednostek planistycznych podlegających analizie.

Czynnikami tymi są m.in.:

- niewystarczające środki finansowe na realizację zadań samorządowych,
- starzenie się społeczeństwa,
- mała liczba firm na lokalnym rynku,
- niska świadomość społeczna.

c) diagnoza definiuje główne problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej w odniesieniu do jednostek planistycznych podlegających analizie.

Główne problemy na terenie gminy:

- wysokie bezrobocie,
- ubóstwo,

- niepełnosprawność,
- wysoka przestępczość,
- niska przedsiębiorczość,
- słaba kondycja lokalnych firm,
- mała liczba miejsc pracy na lokalnym rynku,
- słaba aktywność organizacji pozarządowych,
- przestarzała kanalizacja lub jej brak,
- zły stan dróg lokalnych,
- niewystarczający dostęp do wysokiej jakości infrastruktury sportowej, rekreacyjnych, zdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej,

4. Diagnoza pozwala na wskazania delimitacji obszaru zdegradowanego

Obszary zdegradowane (w naszym przypadku tożsame z obszarami rewitalizacji) wskazują na występowanie na ich terenie problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej w odniesieniu do jednostek planistycznych podlegających diagnozie.

5. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wyznaczono obszar rewitalizacji

W Programie obszar zdegradowany i zarazem obszar rewitalizacji tworzą:

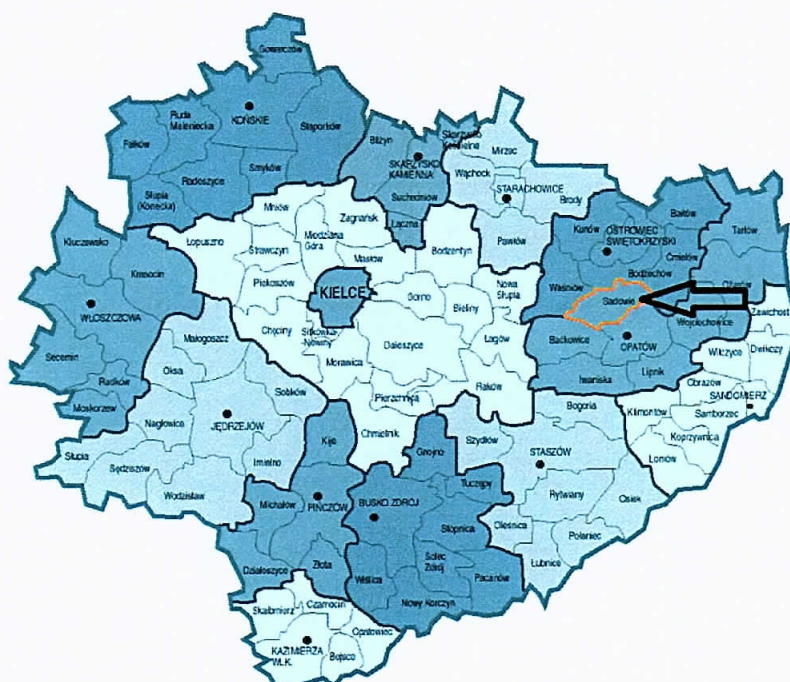
- Sadowie
  - Ruszków
  - Biskupice
  - Bogusławice
  - Ruszkowice
  - Jacentów
- a) Obszary rewitalizacji nie przekraczają 20% powierzchni gminy i obejmują nie więcej niż 30% jej mieszkańców.
- b) W pogłębionej diagnozie przedstawiono uzasadnienie wskazania tych obszarów.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Gmina Sadowie od 1 stycznia 1999 przynależy do województwa świętokrzyskiego, znajduje się w jego środkowo - wschodniej części, jako jedna z ośmiu gmin tworzących powiat opatowski. Gmina graniczy od zachodu, północy i północnego wschodu z gminami powiatu ostrowieckiego: Waśniów, Bodzechów i Ćmielów, zaś od południa i południowego - wschodu przylega do gmin powiatu opatowskiego: Opatów i Baćkowice. Gmina Sadowie położona jest przy drodze krajowej nr 9 Radom – Ostrowiec – Opatów – Rzeszów, obsługującej środkową jej część. Teren gminy zajmuje obszar 82 km²

Poniżej przedstawiamy mapę obrazującą gminę Sadowie na tle województwa świętokrzyskiego i powiatu ostrowieckiego.

Mapa 1 Gmina Sadowie na tle województwa świętokrzyskiego

Źródło: <http://www.kwiatki.krakow.pl/skalbmierz/mapa2.htm>

W skład Gminy wchodzi 22 sołectwa: Biskupice, Bogusławice, Bukowiany, Czerwona Góra, Grocholice, Jacentów, Łężyce, Małoszyce, Michałów, Niemienice, Obręczna, Okręglica, Porudzie, Ruszków, Ruszkowice, Rzuchów, Sadowie, Szczucice, Truskolasy, Wszechświęte, Zochcin, Zwola.

Rysunek 1 Gmina Sadowie w podziale na sołectwa

Źródło: Plan Odnowy Miejscowości Sadowie

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych wraz z opisem skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych

Poniżej prezentujemy analizę ilościowo-jakościową, która ma na celu identyfikację czynników i zjawisk kryzysowych oraz wytypowanie sołectw, które są najbardziej dotknięte kryzysem społecznym oraz gospodarczym, technicznym, funkcjonalno-społecznym i/lub środowiskowym. Na wstępie warto zaznaczyć, że gmina znajduje się na obszarach strategicznej interwencji – gmin o najgorszym dostępie do usług.

Mapa 2 Obszar realizacji inwestycji

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
<http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/dokumenty-regionalne/item/385-mapy-obszarow-strategicznej-intervencji>

Analiza ilościowa problemów w sferze społecznej

Analizując problemy społeczne wzięto pod uwagę przede wszystkim dane z Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy nt. bezrobocia rejestrowanego w poszczególnych sołectwach, dane dotyczące sytuacji demograficznej z Ewidencji Ludności. Liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy OPS w latach 2013-2015 obrazuje tabela 1 na stronie 12.

Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w poszczególnych sołectwach w latach 2013-2015

W roku 2015 o 25 spadła liczba osób korzystających z pomocy OPS względem roku 2013.

Skala tej pomocy była największa w następujących sołectwach:

- Obręczna – 10 rodzin (31 osób) w 2015, 6 rodziny (27 osób) w 2013r.
- Bogusławice – 11 rodzin (30 osób) w 2015, 12 rodziny (40 osób) w 2013r.
- Jacentów - 8 rodzin (28 osób) w 2015, 4 rodziny (16 osób) w 2013r.
- Rżuchów - 7 rodzin (28 osób) w 2015, 9 rodziny (40 osób) w 2013r.
- Sadowie- 9 rodzin (26 osób) w 2015, 9 rodziny (28 osób) w 2013r.
- Ruszków- 9 rodzin (24 osób) w 2015, 9 rodziny (29 osób) w 2013r.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Tabela 2 Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w latach 2013-2015 w podziale na sołectwa

Sołectwo	2013			2014			2015		
	Liczba rodzin	Liczba osób	% mieszkańców sołectwa	Liczba rodzin	Liczba osób	% mieszkańców sołectwa	Liczba rodzin	Liczba osób	% mieszkańców sołectwa
Biskupice	0	0	0,00%	1	4	4,26%	1	4	4,30%
Bogusławice	12	40	16,13%	13	39	15,42%	11	30	12,15%
Bukowiany	1	1	1,20%	2	4	4,76%	1	1	1,20%
Czerwona Góra	1	4	3,57%	3	12	11,21%	1	4	3,85%
Grocholice	6	19	13,97%	7	21	16,15%	4	12	9,38%
Jacentów	4	16	2,62%	6	23	3,77%	8	28	4,60%
Łężyce	1	4	3,03%	1	4	3,01%	1	4	3,01%
Małoszyce	0	0	0,00%	0	0	0,00%	2	8	10,39%
Michałów	1	3	4,35%	1	3	4,48%	3	8	12,90%
Niemienice	6	27	9,18%	5	23	7,77%	5	19	6,48%
Obęczna	6	27	9,89%	9	32	11,64%	10	31	11,48%
Okręglica	2	8	16,00%	1	5	9,80%	1	5	10,00%
Porudzie	4	14	9,59%	4	14	9,86%	4	11	7,80%
Ruszkowiec	8	13	6,40%	9	14	7,04%	7	13	6,70%
Ruszków	9	29	13,55%	7	22	10,38%	9	24	11,48%
Rzuchów	9	40	13,61%	9	35	11,67%	7	28	9,36%
Sadowie	9	28	5,98%	8	26	5,46%	9	26	5,49%
Szczucice	1	1	1,10%	1	1	1,14%	0	0	0,00%
Truskolasy	4	9	8,33%	2	5	4,67%	3	9	8,49%
Wszczęświęte	6	21	19,09%	6	24	22,02%	6	23	20,54%
Zochcin	6	13	6,37%	6	16	8,00%	3	5	2,51%
Zwola	6	23	17,16%	6	20	14,71%	6	22	15,94%
	102	340	8,19%	107	347	8,38%	102	315	7,67%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania w latach 2013-2015

Państwowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” nakłada na gminę obowiązek dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, zwłaszcza jeżeli chodzi o osoby z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Zjawisko dożywiania dzieci i młodzieży w gminie Sadowie w ostatnich latach wzrasta.

W 2015r. 10,19% dzieci w wieku do 16 r.ż. było objętych dożywianiem. Ilościowo zjawisko to jest największe w sołectwie Jacentów i Obręczna gdzie dożywianiem objętych jest 9 dzieci tj. 12,68% ogółu dzieci w wieku do lat 16 korzystających z dożywiania.. Kolejne sołectwa to:

- Wszechświęte - 8 dzieci w 2015r., tj. 11,27% ogółu korzystających i 36,36% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących teren sołectwa,
- Niemienice – 7 dzieci w 2015r., tj. 9,86% ogółu korzystających i 10,94% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż., zamieszkujących teren sołectwa
- Sadowie 6 dzieci w 2015r., tj. 8,45% ogółu korzystających i 6,67% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących teren sołectwa,
- Ruszków 6 dzieci w 2015r., tj. 8,45% ogółu korzystających i 16,67% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących teren sołectwa,

Tabela 3 Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania w latach 2013-2015

L.p.	Wyszczególnienie	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających	Ogółu dzieci w sołectwie
1.	Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
2.	Bogusławice	5	11,36%	6	8,96%	5	7,04%	12,50%
3.	Bukowiany	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
4.	Czerwona Góra	0	0,00%	1	1,49%	1	1,41%	25,00%
5.	Grocholice	0	0,00%	2	2,99%	2	2,82%	10,00%
6.	Jacentów	7	15,91%	7	10,45%	9	12,68%	9,47%
7.	Łężyce	0	0,00%	1	1,49%	1	1,41%	4,55%
8.	Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	1	1,41%	7,69%
9.	Michałów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
10.	Niemienice	4	9,09%	7	10,45%	7	9,86%	10,94%
11.	Obręczna	7	15,91%	6	8,96%	9	12,68%	19,57%
12.	Okręglica	2	4,55%	3	4,48%	3	4,23%	21,43%
13.	Porudzie	1	2,27%	3	4,48%	1	1,41%	5,56%
14.	Ruszkowiec	2	4,55%	2	2,99%	2	2,82%	10,53%
15.	Ruszków	5	11,36%	6	8,96%	6	8,45%	16,67%
16.	Rzuchów	3	6,82%	5	7,46%	5	7,04%	10,64%
17.	Sadowie	5	11,36%	5	7,46%	6	8,45%	6,67%
18.	Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
19.	Truskolasy	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
20.	Wszechświęte	3	6,82%	8	11,94%	8	11,27%	36,36%
21.	Zochcin	0	0,00%	2	2,99%	2	2,82%	6,45%
22.	Zwola	0	0,00%	3	4,48%	3	4,23%	15,00%
		44	100,00%	67	100,00%	71	100,00%	10,91%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba osób w poszczególnych sołectwach, która skorzystała z zasiłków stałych, okresowych i celowych w latach 2013-2015

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym pomocy społecznej, które przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz – pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. W gminie Sadowie wzrosła w badanym okresie liczba osób korzystających z zasiłku stałego (wzrost względem roku 2013 o 1 osobę).

Tabela 4 Liczba osób korzystająca z zasiłku stałego w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013-2015

Sołectwo	Zasiłek stały					
	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bogusławice	4	25,00%	4	23,53%	4	23,53%
Bukowiany	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Czerwona Góra	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Grocholice	1	6,25%	1	5,88%	1	5,88%
Jacentów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Łężyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Michałów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Niemienice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Obręczna	0	0,00%	2	11,76%	2	11,76%
Okręglica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Porudzie	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Ruszkowiec	2	12,50%	2	11,76%	2	11,76%
Ruszków	2	12,50%	2	11,76%	3	17,65%
Rżuchów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Sadowie	1	6,25%	1	5,88%	1	5,88%
Szczucice	1	6,25%	1	5,88%	0	0,00%
Truskolasy	0	0,00%	0	0,00%	1	5,88%
Wszczęświęte	2	12,50%	1	5,88%	0	0,00%
Zochcin	2	12,50%	2	11,76%	2	11,76%
Zwola	1	6,25%	1	5,88%	1	5,88%
	16	100,00%	17	100,00%	17	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Zasiłek okresowy jest świadczeniem pieniężnym pomocy społecznej, które przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, osobie samotnie gospodarującej albo rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego. Zasiłek okresowy ustala się w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, a w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

W ostatnich latach obserwujemy stopniowy spadek ogólnej liczby osób korzystających z zasiłków okresowych (o 5 osoby w roku 2015 względem roku 2013). Najwięcej osób korzystających z tego świadczenia zamieszkuje sołectwa:

- Rżuchów 23,08% ogółu osób, które skorzystało z tego świadczenia
- Bogusławice 23,08% ogółu osób, które skorzystało z tego świadczenia
- Obręczna 15,38% ogółu osób, które skorzystało z tego świadczenia

Tabela 5 Liczba osób korzystająca z zasiłku okresowego w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013 - 2015

Sołectwo	Zasiłek okresowy					
	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bogusławice	4	22,22%	4	26,67%	3	23,08%
Bukowiany	0	0,00%	0	0,00%	1	7,69%
Czerwona Góra	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Grocholice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Jacentów	1	5,56%	2	13,33%	1	7,69%
Łężyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Michałów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Niemienice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Obręczna	2	11,11%	1	6,67%	2	15,38%
Okręglica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Porudzie	0	0,00%	0	0,00%	1	7,69%
Ruszkowiec	1	5,56%	1	6,67%	1	7,69%
Ruszków	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Rżuchów	1	5,56%	2	13,33%	3	23,08%
Sadowie	2	11,11%	1	6,67%	1	7,69%
Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Truskolasy	2	11,11%	0	0,00%	0	0,00%
Wszechświęte	3	16,67%	2	13,33%	0	0,00%
Zochcin	1	5,56%	0	0,00%	0	0,00%
Zwola	1	5,56%	2	13,33%	0	0,00%
	18	100,00%	15	100,00%	13	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Zasiłek celowy to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Spośród sołectw zjawisko to było największe w:

- Wszechświęte – 12 osób pobierało ten zasiłek tj., 18,18% ogółu korzystających,
- Bogusławice 5 osób tj. 7,58% ogółu,
- Niemienice 5 osób tj. 7,58% ogółu,
- Obręczna 5 osób tj. 7,58% ogółu,
- Zwola 5 osób tj. 7,58% ogółu.

Tabela 6 Liczba osób korzystająca z zasiłku celowego w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013 - 2015

Sołectwo	Zasiłek celowy					
	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	1	1,43%	1	1,52%
Bogusławice	10	16,13%	9	12,86%	5	7,58%
Bukowiany	0	0,00%	1	1,43%	0	0,00%
Czerwona Góra	1	1,61%	2	2,86%	0	0,00%
Grocholice	4	6,45%	6	8,57%	3	4,55%
Jacentów	2	3,23%	3	4,29%	4	6,06%
Łężyce	1	1,61%	1	1,43%	1	1,52%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	2	3,03%
Michałów	1	1,61%	1	1,43%	3	4,55%
Niemienice	6	9,68%	5	7,14%	5	7,58%
Obręczna	4	6,45%	4	5,71%	5	7,58%
Okręglica	1	1,61%	1	1,43%	1	1,52%
Porudzie	2	3,23%	3	4,29%	2	3,03%
Ruszkowiec	4	6,45%	5	7,14%	3	4,55%
Ruszków	2	3,23%	4	5,71%	3	4,55%
Rzuchów	6	9,68%	4	5,71%	3	4,55%
Sadowie	5	8,06%	6	8,57%	4	6,06%
Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Truskolasy	2	3,23%	2	2,86%	3	4,55%
Wszechświęte	3	4,84%	4	5,71%	12	18,18%
Zochcin	4	6,45%	3	4,29%	1	1,52%
Zwola	4	6,45%	5	7,14%	5	7,58%
	62	100,00%	70	100,00%	66	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba osób korzystająca z zasiłków OPS z powodu bezrobocia w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym dla osób nim dotkniętych. W skali masowej jest ogromnym ciężarem dla całej gospodarki. Najwięcej osób pobierających świadczenie z powodu bezrobocia na terenie gminy Sadowie zamieszkiwało sołectwa/miejscowości:

- Bogusławice - 8 osób pobierało zasiłek z tego tytułu co stanowiło 14,04% wszystkich osób korzystających z pomocy z powodu bezrobocia,
- Obręczna – 6 osób tj. 10,53% ogółu korzystających,
- Rżuchów – 6 osób tj. 10,53% ogółu korzystających.

Tabela 7 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezrobocia w latach 2013-2015

Sołectwa	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bogusławice	7	12,07%	9	16,67%	8	14,04%
Bukowiany	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Czerwona Góra	1	1,72%	1	1,85%	0	0,00%
Grocholice	3	5,17%	5	9,26%	3	5,26%
Jacentów	4	6,90%	5	9,26%	5	8,77%
Łężyce	1	1,72%	1	1,85%	1	1,75%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	2	3,51%
Michałów	1	1,72%	1	1,85%	2	3,51%
Niemienice	2	3,45%	1	1,85%	2	3,51%
Obręczna	4	6,90%	6	11,11%	6	10,53%
Okręglica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Porudzie	1	1,72%	1	1,85%	2	3,51%
Ruszkowiec	4	6,90%	3	5,56%	3	5,26%
Ruszków	5	8,62%	3	5,56%	4	7,02%
Rżuchów	5	8,62%	5	9,26%	6	10,53%
Sadowie	7	12,07%	5	9,26%	5	8,77%
Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Truskolasy	2	3,45%	1	1,85%	1	1,75%
Wszechświęte	5	8,62%	3	5,56%	4	7,02%
Zochcin	4	6,90%	3	5,56%	1	1,75%
Zwola	2	3,45%	1	1,85%	2	3,51%
	58	100,00%	54	100,00%	57	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba osób korzystająca z zasiłków OPS z powodu ubóstwa w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Zmalała na terenie gminy liczba osób korzystających z pomocy OPS z powodu ubóstwa w stosunku do roku 2014. Osoby pobierające zasiłek z tego powodu zamieszkują sołectwa/miejscowości: Zwola, Czerwona Góra, Ruszkowiec, Wszechświęte.

Tabela 8 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu ubóstwa w latach 2013-2015

Sołectwa	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bogusławice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bukowiany	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Czerwona Góra	0	0,00%	1	10,00%	1	20,00%
Grocholice	0	0,00%	1	10,00%	0	0,00%
Jacentów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Łężyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Michałów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Niemienice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Obęczna	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Okręglica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Porudzie	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Ruszkowiec	0	0,00%	1	10,00%	1	20,00%
Ruszków	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Rzuchów	1	33,33%	2	20,00%	0	0,00%
Sadowie	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Truskolasy	1	33,33%	1	10,00%	0	0,00%
Wszechświęte	0	0,00%	1	10,00%	1	20,00%
Zochcin	0	0,00%	2	20,00%	0	0,00%
Zwola	1	33,33%	1	10,00%	2	40,00%
	3	100,00%	10	100,00%	5	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba osób korzystająca z zasiłków OPS z powodu niepełnosprawności w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Wzrasta w gminie liczba osób korzystająca z zasiłku OPS z tytułu niepełnosprawności. W 2015r. było to 20 osób (wzrost o 4 osoby względem roku 2013). Problem ten dotyczy przede wszystkim sołectw/miejscowości:

- Ruszków - 4 osoby
- Bogusławice – 3 osoby

Szczegółowe dane w rozbiciu na sołectwa obrazuje poniższa tabela.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Tabela 9 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015

Sołectwa	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bogusławice	3	15,00%	4	18,18%	3	12,50%
Bukowiany	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Czerwona Góra	0	0,00%	1	4,55%	0	0,00%
Grocholice	1	5,00%	1	4,55%	1	4,17%
Jacentów	0	0,00%	0	0,00%	1	4,17%
Łężyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Michałów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Niemienice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Obęcza	0	0,00%	3	13,64%	2	8,33%
Okreglica	1	5,00%	0	0,00%	0	0,00%
Porudzie	3	15,00%	1	4,55%	1	4,17%
Ruszkowice	2	10,00%	2	9,09%	2	8,33%
Ruszków	2	10,00%	3	13,64%	4	16,67%
Rzuchów	1	5,00%	0	0,00%	2	8,33%
Sadowie	0	0,00%	1	4,55%	2	8,33%
Szczucice	1	5,00%	1	4,55%	0	0,00%
Truskolasy	1	5,00%	0	0,00%	2	8,33%
Wszczęświęte	1	5,00%	2	9,09%	1	4,17%
Zochcin	2	10,00%	1	4,55%	2	8,33%
Zwola	2	10,00%	2	9,09%	1	4,17%
	20	100,00%	22	100,00%	24	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba osób korzystająca z zasiłków OPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Spadła względem roku 2013 liczba osób pobierająca zasiłek z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Problem ten dotyczy przede wszystkim sołectw/miejscowości:

- Biskupice
- Bukowiany
- Michałów
- Niemienice
- Zwola

Tabela 10 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015

Sołectwa	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	1	10,00%	1	20,00%
Bogusławice	1	12,50%	0	0,00%	0	0,00%
Bukowiany	1	12,50%	1	10,00%	1	20,00%
Czerwona Góra	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Grocholice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Jacentów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Łężyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Michałów	0	0,00%	0	0,00%	1	20,00%
Niemienice	1	12,50%	1	10,00%	1	20,00%
Obręczna	1	12,50%	0	0,00%	0	0,00%
Okreglica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Porudzie	0	0,00%	1	10,00%	0	0,00%
Ruszkowice	2	25,00%	3	30,00%	0	0,00%
Ruszków	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Rzuchów	1	12,50%	2	20,00%	0	0,00%
Sadowie	1	12,50%	0	0,00%	0	0,00%
Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Truskolasy	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Wszechświęte	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Zochcin	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Zwola	0	0,00%	1	10,00%	1	20,00%
	8	100,00%	10	100,00%	5	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba osób korzystająca z zasiłków OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Wzrosła względem roku 2014 liczba osób pobierająca zasiłek z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych . Problem ten dotyczy przede wszystkim sołectw/miejscowości:

- Jacentów
- Niemienice
- Obręczna
- Sadowie

Tabela 11 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2015

Sołectwa	2013	% do ogółu korzystających	2014	% do ogółu korzystających	2015	% do ogółu korzystających
Biskupice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bogusławice	1	7,69%	0	0,00%	0	0,00%
Bukowiany	0	0,00%	1	9,09%	0	0,00%
Czerwona Góra	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Grocholice	2	15,38%	0	0,00%	0	0,00%
Jacentów	0	0,00%	1	9,09%	2	15,38%
Łężyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Małoszyce	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Michałów	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Niemienice	3	23,08%	3	27,27%	2	15,38%
Obręczna	1	7,69%	0	0,00%	2	15,38%
Okręglica	1	7,69%	1	9,09%	1	7,69%
Porudzie	0	0,00%	1	9,09%	1	7,69%
Ruszkowiec	0	0,00%	0	0,00%	1	7,69%
Ruszków	2	15,38%	1	9,09%	1	7,69%
Rzuchów	1	7,69%	0	0,00%	1	7,69%
Sadowie	1	7,69%	3	27,27%	2	15,38%
Szczucice	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Truskolasy	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Wszechświęte	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Zochein	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Zwola	1	7,69%	0	0,00%	0	0,00%
	13	100,00%	11	100,00%	13	100,00%

Źródło: analiza własna na podstawie danych OPS Sadowie

Liczba dokonanych przestępstw i wykroczeń w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013-2015

Poczucie bezpieczeństwa – lub jego brak – przesądza o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Dlatego ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należą do zasadniczych zadań instytucji państwa i samorządu oraz są elementem strategii rozwiązywania problemów społecznych. Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, mimo tego, że stanowi margines życia społecznego poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać ślad w jej funkcjonowaniu. Poniżej przedstawiamy tabele obrazującą liczbę popełnionych przestępstw/wykroczeń na terenie Gminy Sadowie w latach 2013-2015.

Tabela 12 Przestępczość na terenie Gminy Sadowie w latach 2013-2015

L.p.	Kategoria przestępstwa	2013	2014	2015
1.	Nietrzeźwi kierujący	10	4	2
2.	Znęcanie się nad osobą najbliższą	2	2	0
3.	Kradzież z włamaniem	4	5	1
4.	Wypadek drogowy	3	2	1
5.	Kradzież mienia	4	8	0
6.	Naruszenie zakazu sądowego	1	0	0
7.	Uszkodzenie mienia	1	1	0
8.	Oszustwo	2	3	0
9.	Niealimentacja	0	1	0
10.	Uszkodzenie ciała	0	1	1
11.	Spowodowanie zagrożenia dla zdrowia i życia	0	0	0
12.	Posiadanie narkotyków	0	1	0
13.	Samobójstwo	0	2	0
14.	Wyrań drewna	2	1	0
15.	Nieumyślne spowodowanie śmierci	2	1	1
16.	Podrobienie podpisu	0	0	0
17.	Paserstwo	0	0	0
18.	Kradzież dokumentu	0	0	0
19.	Przywłaszczenie mienia	0	1	0
20.	Falszowanie znaków granicznych	0	0	0
21.	Groźby karalne	0	1	0
22.	Naruszenie miru domowego	0	0	0
23.	Z ustawy o rybactwie śródlądowym	0	0	0
24.	Pobicie	0	1	0
25.	Posiadanie papierosów bez akcyzy	0	0	0
26.	Znieważenie funkcjonariusza Policji	0	0	0
27.	Rozbój	0	0	0
28.	Wypadek lotniczy	0	0	0
29.	Podpalenie	0	0	0
30.	Uporczywe nękanie	0	0	0
31.	Kradzież linii telefonicznej	1	0	2
32.	Podrobienie oleju napędowego	0	0	0

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

33.	Korupcja	0	0	0
34.	Inne	5	2	0
	Razem	37	37	8

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Opatowie

Tabela 13 Ogólna liczba przestępstw i wykroczeń w podziale na sołectwa Gminy Sadowie w latach 2013-2015

L.p.	Miejscowości	2013	2014	2015	RAZEM	% do ogółu
1.	Biskupice	1	0	0	1	1,20%
2.	Bogusławice	1	2	0	3	3,61%
3.	Bukowiany	0	2	0	2	2,41%
4.	Czerwona Góra	1	0	0	1	1,20%
5.	Grocholice	1	1	0	2	2,41%
6.	Jacentów	10	4	2	16	19,28%
7.	Łęzyce	2	2	0	4	4,82%
8.	Małoszyce	1	1	1	3	3,61%
9.	Michałów	0	1	0	1	1,20%
10.	Niemienice	2	0	1	3	3,61%
11.	Obęczna	0	2	1	3	3,61%
12.	Okręglica	2	2	0	4	4,82%
13.	Porudzie	2	0	0	2	2,41%
14.	Ruszkowiec	1	2	0	3	3,61%
15.	Ruszków	0	2	0	2	2,41%
16.	Rzuchów	3	2	0	5	6,02%
17.	Sadowie	3	3	1	7	8,43%
18.	Szczucice	0	0	0	0	0,00%
19.	Truskolasy	2	3	0	5	6,02%
20.	Wszczęświęte	1	2	0	3	3,61%
21.	Zochcin	2	4	2	8	9,64%
22.	Zwola	2	3	0	5	6,02%
		37	38	8	83	100,00%

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Opatowie

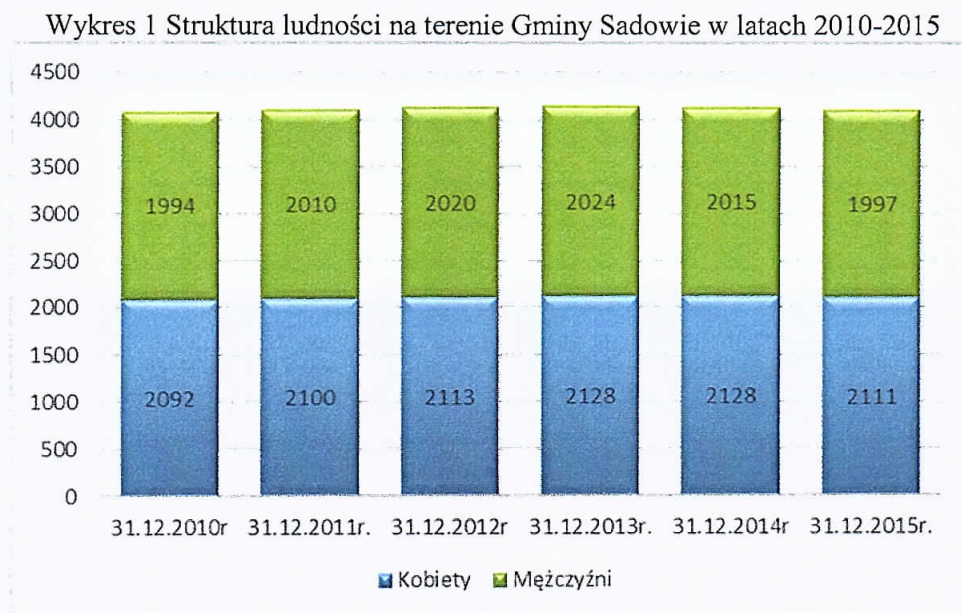
Sołectwami/miejscowościami, gdzie co roku odnotowywanych jest najczęściej przestępstw są:

- Jacentów -16 przestępstwa/wykroczenia w ciągu ostatnich 3 lat, tj. 19,28% wszystkich tego typu przypadków na terenie gminy,
- Zochcin - 8 przestępstwa/wykroczenia w ciągu ostatnich 3 lat, tj. 9,64% wszystkich tego typu przypadków na terenie gminy,
- Sadowie – 7 przestępstwa/wykroczenia w ciągu ostatnich 3 lat, tj. 8,43% wszystkich tego typu przypadków na terenie gminy.

Analiza demograficzna Gminy Sadowie i poszczególnych sołectw

Według danych z Urzędu Gminy Sadowie w 2015 r. Gminę zamieszkiwało 4108 osób w tym 2111 kobiet i 1997 mężczyzn jest to wzrost o 22 osoby względem 2010 roku. Poniższy wykres obrazuje strukturę demograficzną Gminy Sadowie na przestrzeni ostatnich 6 lat.

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Tabela 14 Przyrost naturalny na terenie Gminy Sadowie w latach 2010-2015.

STRUKTURA LUDNOŚCI	31.12.2010r.	31.12.2011r.	31.12.2012r.	31.12.2013r.	31.12.2014r.	31.12.2015r.
Stan ludności ogółem, w tym:	4086	4110	4133	4152	4143	4108
Urodzenia żywe ogółem	41	26	40	35	34	32
Zgony ogółem	63	52	58	54	34	54
Przyrost naturalny	-22	-26	-18	-19	0	-22

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Wskaźnik obciążenia demograficznego.

Analiza wskaźnika obciążenia demograficznego, tj. liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (powyżej 59/64 roku życia) na 100 osób w wieku produkcyjnym, potwierdza tendencję stałego wzrostu ludności w wieku emerytalnym. Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego w latach 2012-2014.

Tabela 15 Zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,0	61,8	60,4	60,0	60,6	63,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	112,3	118,4	122,6	124,5	127,2	132,7
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	33,3	33,5	33,3	33,3	33,9	36,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Kielcach

Na koniec 2015 r. wskaźnik obciążenia demograficznego osiągnął wartość **36** i był wyższy w porównaniu ze wskaźnikiem dla województwa, który wynosił 32,60; Świadczy to o tym, że społeczeństwo Gminy Sadowie starzeje się nieco szybciej. Pod względem zaludnienia gmina należy do mało zaludnionych regionów województwa ze wskaźnikiem 50 osób/ km².

Demografia w poszczególnych sołectwach

Najliczniejszą miejscowością w gminie jest Jacentów liczący 609 mieszkańców.

Pod względem potencjału ludnościowego poszczególne sołectwa można podzielić na:

- dwie duże miejscowości
  - Jacentów - 609 mieszkańców na koniec 2015r., tj. 14,82% ogółu mieszkańców gminy,
  - Sadowie - 474 mieszkańców na koniec 2015r., (11,54% ogółu mieszkańców gminy)
- grupę sołectw średnich:
  - Rżuchów - 299 mieszkańców (7,28%),
  - Niemienice – 293 (7,13%),
  - Obręczna – 270 (6,57%),
  - Bogusławice – 247 (6,01%),
  - Ruszków – 209 (5,09%),
  - Zochcin – 199 (4,84%),
  - Ruszkowice – 194 (4,72%),
- grupę sołectw małych:
  - Porudzie -141 (3,43%),
  - Zwola - 138 (3,36%),
  - Łężyce- 133 (3,24%),
  - Grocholice – 128 (3,12%),
  - Wszechświęte – 112 (2,73%),
  - Truskolasy – 106 (2,58%),
  - Czerwona Góra – 104 (2,53%)
- grupę sołectw bardzo małych:
  - Biskupice – 93 (2,26%),
  - Szczucice – 87 (2,12%),
  - Bukowiany – 83 (2,02%),
  - Małoszyce – 77 (1,87%),
  - Michałów – 62 (1,51%),
  - Okręglica – 50 (1,22%).

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Tabela 16 Procentowy podział liczby mieszkańców poszczególnych sołectw do ogółu mieszkańców Gminy Sadowie

l.p.	wyszczególnienie	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	% w 2015
1	Biskupice	96	94	93	2,26%
2	Bogusławice	248	253	247	6,01%
3	Bukowiany	83	84	83	2,02%
4	Czerwona Góra	112	107	104	2,53%
5	Grocholice	136	130	128	3,12%
6	Jacentów	611	610	609	14,82%
7	Łężyce	132	133	133	3,24%
8	Małoszyce	76	74	77	1,87%
9	Michałów	69	67	62	1,51%
10	Niemienice	294	296	293	7,13%
11	Obręczna	273	275	270	6,57%
12	Okręglica	50	51	50	1,22%
13	Porudzie	146	142	141	3,43%
14	Ruszkowiec	203	199	194	4,72%
15	Ruszków	214	212	209	5,09%
16	Rzuchów	294	300	299	7,28%
17	Sadowie	468	476	474	11,54%
18	Szczucice	91	88	87	2,12%
19	Truskolasy	108	107	106	2,58%
20	Wszechświęte	110	109	112	2,73%
21	Zochcin	204	200	199	4,84%
22	Zwola	134	136	138	3,36%
		4152	4143	4108	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sadowie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Tabela 17 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach – stan na 31.12.2013

Sołectwo	Przedział wiekowy																		Ludność ogółem						
	do 5 lat			6-16 lat			17-25			26-40			41-50			51-60				61-70			71 i więcej		
	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM		K	M	RAZEM	K	M	RAZEM
Biskupice	3	3	6	2	5	7	10	0	10	8	13	21	6	8	14	4	9	13	8	7	15	5	5	10	96
Bogusławice	8	9	17	9	12	21	14	17	31	28	24	52	21	17	38	16	22	38	14	7	21	19	11	30	248
Bukowiany	0	2	2	2	5	7	9	8	17	5	6	11	8	7	15	4	6	10	1	3	4	12	5	17	83
Czerwona Góra	1	0	1	0	2	2	3	10	13	7	12	19	5	5	10	4	10	14	14	9	23	17	13	30	112
Grocholice	10	3	13	6	3	9	8	13	21	10	17	27	6	6	12	10	16	26	5	7	12	12	4	16	136
Jacentów	19	18	37	36	32	68	30	34	64	74	83	157	38	36	74	46	38	84	44	34	78	32	17	49	611
Łężyce	4	2	6	11	7	18	11	6	17	13	13	26	8	9	17	8	7	15	10	3	13	13	7	20	132
Małoszyce	0	1	1	10	3	13	7	4	11	5	7	12	9	8	17	4	6	10	1	0	1	9	2	11	76
Michałów	3	1	4	4	6	10	3	2	5	9	8	17	3	1	4	3	5	8	4	4	8	10	3	13	69
Niemienice	8	8	16	22	25	47	20	27	47	38	32	70	12	15	27	11	18	29	23	13	36	16	6	22	294
Obęcyna	7	10	17	16	12	28	24	13	37	29	28	57	22	26	48	11	12	23	23	13	36	13	14	27	273
Okreglica	3	1	4	5	5	10	4	2	6	8	7	15	4	1	5	2	3	5	0	2	2	2	1	3	50
Porudzie	1	4	5	7	7	14	9	4	13	13	22	35	12	10	22	14	10	24	6	6	12	12	9	21	146
Ruszkowice	3	4	7	8	5	13	18	13	31	18	18	36	14	9	23	12	27	39	10	10	20	23	11	34	203
Ruszków	5	8	13	9	12	21	14	12	26	22	29	51	6	11	17	19	20	39	9	14	23	17	7	24	214
Rzuchów	13	7	20	11	13	24	21	21	42	22	31	53	22	19	41	28	19	47	16	14	30	24	13	37	294
Sadowie	9	19	28	27	23	50	21	26	47	65	63	128	25	23	48	35	34	69	21	25	46	37	15	52	468
Szczucice	1	3	4	1	3	4	5	12	17	5	8	13	7	4	11	10	9	19	4	5	9	8	6	14	91
Truskolasy	1	1	2	3	3	6	9	10	19	8	11	19	8	7	15	4	12	16	5	4	9	14	8	22	108
Wszehświęte	5	6	11	6	5	11	10	6	16	11	14	25	6	3	9	10	13	23	3	2	5	6	4	10	110
Zochcin	3	2	5	8	13	21	13	14	27	20	24	44	12	16	28	12	20	32	8	11	19	16	12	28	204
Zwola	3	3	6	9	7	16	10	11	21	17	11	28	6	8	14	11	8	19	7	10	17	7	6	13	134

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Tabela 18 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach – stan na 31.12.2014

Sołectwo	Przeział wiekowy														Ludność ogółem										
	do 5 lat			6-16 lat			17-25			26-40			41-50			51-60			61-70			71 i więcej			
	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M		RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM
Biskupice	3	2	5	2	5	7	9	1	10	11	12	23	5	7	12	2	11	13	11	4	15	4	5	9	94
Bogusławice	8	8	16	10	14	24	12	15	27	30	27	57	20	18	38	20	23	43	12	7	19	19	10	29	253
Bukowiany	0	4	4	2	4	6	7	9	16	7	5	12	7	8	15	5	5	10	1	4	5	12	4	16	84
Czerwona Góra	1	0	1	0	2	2	3	10	13	7	11	18	6	5	11	5	9	14	12	10	22	15	11	26	107
Grocholice	8	2	10	6	3	9	8	13	21	9	15	24	6	5	11	8	17	25	7	8	15	10	5	15	130
Jacentów	15	16	31	36	33	69	33	35	68	68	81	149	41	42	83	49	36	85	44	36	80	29	16	45	610
Łężyce	6	1	7	9	8	17	11	3	14	15	16	31	6	9	15	7	8	15	10	3	13	8	21	133	
Małoszyce	0	1	1	9	3	12	7	4	11	5	7	12	10	5	15	3	7	10	2	1	3	7	3	10	74
Michałów	2	2	4	5	6	11	3	2	5	10	7	17	3	2	5	3	4	7	3	5	8	8	2	10	67
Niemienice	7	6	13	24	24	48	22	27	49	36	34	70	14	16	30	13	18	31	23	11	34	15	6	21	296
Obieczna	8	9	17	17	13	30	23	11	34	29	26	55	21	22	43	12	15	27	23	15	38	16	15	31	275
Okreplica	2	1	3	5	6	11	4	1	5	9	8	17	3	1	4	3	2	5	0	3	3	2	1	3	51
Porudzie	1	3	4	6	8	14	8	4	12	13	16	29	13	12	25	14	10	24	5	6	11	13	10	23	142
Ruszkowice	2	2	4	9	5	14	17	12	29	18	20	38	12	7	19	15	25	40	11	11	22	22	11	33	199
Ruszków	8	7	15	8	11	19	14	11	25	20	31	51	8	9	17	16	17	33	12	17	29	16	7	23	212
Różchów	12	10	22	14	13	27	22	21	43	23	34	57	22	20	42	27	16	43	14	16	30	25	11	36	300
Sadowie	11	18	29	25	28	53	24	24	48	63	65	128	26	23	49	32	32	64	26	30	56	36	13	49	476
Szczuńce	1	3	4	0	3	3	6	10	16	5	9	14	7	5	12	9	9	18	5	5	10	7	4	11	88
Truskolasy	2	1	3	2	2	4	9	10	19	9	13	22	6	8	14	7	11	18	3	4	7	13	7	20	107
Wszehświęte	6	3	9	7	8	15	9	6	15	12	12	24	6	4	10	9	12	21	2	4	6	5	4	9	109
Zochcin	2	4	6	11	12	23	13	12	25	20	19	39	12	17	29	13	13	26	8	16	24	14	14	28	200
Zwola	3	4	7	7	6	13	11	11	22	17	12	29	7	8	15	9	6	15	9	11	20	9	6	15	136

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Tabela 19 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach – stan na 31.12.2015

Sołectwo	Przedział wiekowy																								Ludność ogółem			
	do 5 lat			6-16 lat			17-25			26-40			41-50			51-60			61-70			71 i więcej						
	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM	K	M	RAZEM				
Biskupice	3	4	7	2	5	7	6	1	7	11	12	23	5	7	12	3	10	13	10	5	15	4	5	9	4	5	9	93
Bogusławice	6	8	14	10	16	26	10	12	22	26	26	52	19	18	37	21	23	44	12	8	20	21	11	32	21	11	32	247
Bukowiany	0	4	4	2	4	6	7	9	16	6	5	11	7	7	14	5	5	10	2	5	7	11	4	15	11	4	15	83
Czerwona Góra	1	1	2	0	2	2	3	9	12	6	11	17	6	6	12	5	8	13	11	10	21	14	11	25	14	11	25	104
Grocholice	6	2	8	8	4	12	9	11	20	10	15	25	7	5	12	8	15	23	6	8	14	10	4	14	10	4	14	128
Jacentów	13	10	23	36	36	72	34	33	67	69	82	151	39	45	84	44	33	77	49	39	88	29	18	47	29	18	47	609
Lężyce	5	1	6	8	8	16	12	3	15	15	14	29	5	9	14	8	8	16	10	4	14	15	8	23	15	8	23	133
Małoszyce	0	3	3	7	3	10	9	3	12	5	8	13	11	5	16	2	7	9	3	1	4	4	2	10	8	2	10	77
Michałów	2	1	3	4	6	10	3	1	4	8	8	16	2	2	4	4	4	8	3	5	8	8	1	9	8	1	9	62
Niemienice	8	7	15	24	25	49	23	24	47	33	30	63	17	18	35	12	14	26	24	12	36	13	9	22	13	9	22	293
Obrażna	7	7	14	17	15	32	21	11	32	32	26	58	21	21	42	10	16	26	22	13	35	16	15	31	16	15	31	270
Okreglica	1	1	2	6	6	12	4	1	5	9	7	16	3	2	5	3	1	4	0	4	4	1	1	2	1	1	2	50
Porudzie	2	3	5	6	7	13	6	5	11	14	15	29	13	11	24	15	11	26	6	6	12	13	8	21	13	8	21	141
Ruszkowice	3	2	5	9	5	14	14	11	25	19	18	37	12	8	20	15	22	37	11	14	25	19	12	31	19	12	31	194
Ruszków	8	6	14	10	12	22	11	10	21	21	30	51	10	11	21	15	16	31	15	16	31	17	17	34	13	6	19	209
Rzuchów	8	15	23	15	9	24	16	22	38	28	38	66	21	16	37	27	18	45	15	16	31	26	9	35	26	9	35	299
Sadowie	15	15	30	28	32	60	23	19	42	62	68	130	24	21	45	31	30	61	29	32	61	34	11	45	34	11	45	474
Szczucice	2	2	4	0	2	2	6	11	17	3	10	13	8	5	13	9	8	17	6	5	11	7	3	10	7	3	10	87
Truskolasy	3	1	4	1	2	3	10	10	20	7	11	18	7	7	14	7	9	16	3	6	9	15	7	22	15	7	22	106
Wszczęświęte	5	3	8	7	7	14	8	6	14	13	12	25	7	4	11	9	12	21	2	6	8	8	7	15	7	4	11	112
Zochcin	1	5	6	13	12	25	9	9	18	21	19	40	12	17	29	13	16	29	9	17	26	13	13	26	13	13	26	199
Zwola	2	4	6	9	5	14	11	12	23	17	14	31	6	8	14	9	5	14	9	11	20	9	7	16	9	7	16	138

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Analiza wzrostu/spadku liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Analizując dynamikę wzrostu/spadku liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców na koniec 2013 i 2015 i porównano je ze sobą. Liczba mieszkańców gminy w tym okresie zmniejszyła się łącznie o 44 osoby. Najwięcej mieszkańców ubyło w sołectwach:

- Ruskowiec -9 osób,
- Czerwona Góra -8 osób,
- Grocholice -8 osób,
- Michałów -7 osób,
- Porudzie -5 osób,
- Rusków -5 osób,
- Zochcin -5 osób,

Przybyło natomiast mieszkańców w sołectwach:

- Sadowie 6 osób,
- Rżuchów 5 osób,
- Zwola 4 osoby,
- Wszechświęte 2 osoby,
- Małoszyce 1 osoba,
- Łęzyce 1 osoba.

Tabela 20 Analiza wzrostu/spadku liczby mieszkańców

wyszczególnienie	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	wzrost/ spadek
Biskupice	96	94	93	-3
Bogusławice	248	253	247	-1
Bukowiany	83	84	83	0
Czerwona Góra	112	107	104	-8
Grocholice	136	130	128	-8
Jacentów	611	610	609	-2
Łęzyce	132	133	133	1
Małoszyce	76	74	77	1
Michałów	69	67	62	-7
Niemienice	294	296	293	-1
Obręczna	273	275	270	-3
Okreglica	50	51	50	0
Porudzie	146	142	141	-5
Ruskowiec	203	199	194	-9
Rusków	214	212	209	-5
Rżuchów	294	300	299	5
Sadowie	468	476	474	6
Szczucice	91	88	87	-4
Truskolasy	108	107	106	-2
Wszechświęte	110	109	112	2
Zochcin	204	200	199	-5
Zwola	134	136	138	4
	4152	4143	4108	-44

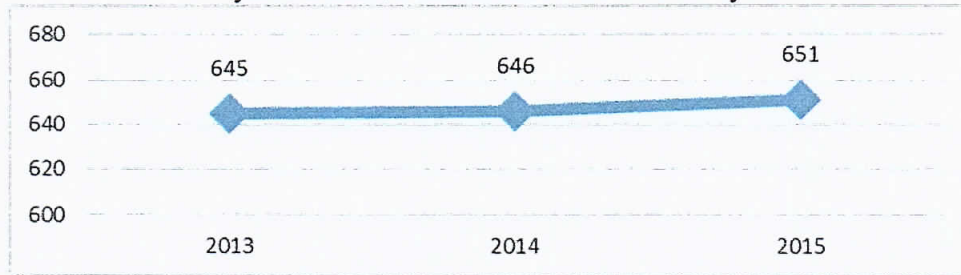
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Sadowie

Analiza liczby mieszkańców do 16 r. ż.

Analizując dynamikę liczby mieszkańców do 16 r. ż. wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców w wieku do 16 roku życia dla całej Gminy tj. **651 osób (15,85%)**

Wykres 2 Liczba mieszkańców do 16 roku życia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Sadowie

Powyższy wykres prezentuje tendencję wzrostową mieszkańców do 16 r.ż. na przestrzeni ostatnich lat. Biorąc pod uwagę poszczególne sołectwa sytuacja wygląda następująco:

Tabela 21 Liczba mieszkańców do 16 roku życia w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie

Sołectwo	2013		2014		2015	
	liczba	% mieszk. Sołectwa	liczba	% mieszk. Sołectwa	liczba	% mieszk. Sołectwa
Biskupice	13	13,54%	12	12,77%	14	15,05%
Bogusławice	38	15,32%	40	15,81%	40	16,19%
Bukowiany	9	10,84%	10	11,90%	10	12,05%
Czerwona Góra	3	2,68%	3	2,80%	4	3,85%
Grocholice	22	16,18%	19	14,62%	20	15,63%
Jacentów	105	17,18%	100	16,39%	95	15,60%
Łężyce	24	18,18%	24	18,05%	22	16,54%
Małoszyce	14	18,42%	13	17,57%	13	16,88%
Michałów	14	20,29%	15	22,39%	13	20,97%
Niemienice	63	21,43%	61	20,61%	64	21,84%
Obręczna	45	16,48%	47	17,09%	46	17,04%
Okreglica	14	28,00%	14	27,45%	14	28,00%
Porudzie	19	13,01%	18	12,68%	18	12,77%
Ruszkowice	20	9,85%	18	9,05%	19	9,79%
Ruszków	34	15,89%	34	16,04%	36	17,22%
Rżuchów	44	14,97%	49	16,33%	47	15,72%
Sadowie	78	16,67%	82	17,23%	90	18,99%
Szczucice	8	8,79%	7	7,95%	6	6,90%
Truskolasy	8	7,41%	7	6,54%	7	6,60%
Wszczęświęte	22	20,00%	24	22,02%	22	19,64%
Zochcin	26	12,75%	29	14,50%	31	15,58%
Zwola	22	16,42%	20	14,71%	20	14,49%
	645	15,53%	646	15,59%	651	15,85%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Sadowie

Analiza liczby mieszkańców w wieku SENIORA w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie w latach 2013-2015

Analizując liczbę mieszkańców w wieku SENIORA w poszczególnych sołectwach wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców w wieku 61+. Ilość osób w takim przedziale wiekowym dla całej gminy wynosi 974 tj. **23,71%**. Sołectwa porównano ze sobą. 11 sołectw ma % udział mieszkańców w wieku SENIORA większy niż średnia dla gminy. Sołectwa te zaznaczono kolorem w poniższej tabeli. Najmniej korzystna sytuacja występuje w sołectwie Czerwona Góra, gdzie ludność w wieku SENIORA stanowi aż 44,23% mieszkańców.

Tabela 22 Procentowy udział mieszkańców w wieku SENIORA w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013-2015

61+						
Sołectwo	2013		2014		2015	
	liczba	% mieszk. Sołectwa	liczba	% mieszk. Sołectwa	liczba	% mieszk. Sołectwa
Biskupice	25	26,04%	24	25,53%	24	25,81%
Bogusławice	51	20,56%	48	18,97%	52	21,05%
Bukowiany	21	25,30%	21	25,00%	22	26,51%
Czerwona Góra	53	47,32%	48	44,86%	46	44,23%
Grocholice	28	20,59%	30	23,08%	28	21,88%
Jacentów	127	20,79%	125	20,49%	135	22,17%
Łężyce	33	25,00%	34	25,56%	37	27,82%
Małoszyce	12	15,79%	13	17,57%	14	18,18%
Michałów	21	30,43%	18	26,87%	17	27,42%
Niemienice	58	19,73%	55	18,58%	58	19,80%
Obęczna	63	23,08%	69	25,09%	66	24,44%
Okręglica	5	10,00%	6	11,76%	6	12,00%
Porudzie	33	22,60%	34	23,94%	33	23,40%
Ruszkowiec	54	26,60%	55	27,64%	56	28,87%
Ruszków	47	21,96%	52	24,53%	49	23,44%
Rzuchów	67	22,79%	66	22,00%	66	22,07%
Sadowie	98	20,94%	105	22,06%	106	22,36%
Szczucice	23	25,27%	21	23,86%	21	24,14%
Truskolasy	31	28,70%	27	25,23%	31	29,25%
Wszehświęte	15	13,64%	15	13,76%	19	16,96%
Zochein	47	23,04%	52	26,00%	52	26,13%
Zwola	30	22,39%	35	25,74%	36	26,09%
	942	22,69%	953	23,00%	974	23,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Sadowie

Analiza kapitału społecznego

Kapitał społeczny zwykle oceniany jest w następujących kategoriach: aktywność obywatelska, mierzona między innymi udziałem w wyborach i zaangażowaniem w działalność organizacji społecznych, zaradność mieszkańców, połączona z chęcią współpracy i pomagania innym (np. pomoc sąsiedzka), wzajemny poziom zaufania i bezpieczeństwa mieszkańców (również socjalnego), religijność oraz niski poziom występowania patologii społecznych. Analizując kapitał społeczny wzięto pod uwagę m.in.:

- organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje) działające w poszczególnych sołectwach,
- frekwencję wyborczą.

Obecnie na terenie Gminy Sadowie funkcjonuje **12 organizacji społecznych** (pozarządowych i zorganizowanych grup nieformalnych). W poniższej tabeli przedstawiony został wykaz tych organizacji. Inicjatywy podejmowane przez mieszkańców zorganizowanych w stowarzyszeniach świadczą o dużym potencjale kapitału ludzkiego. Mieszkańcy Gminy Sadowie angażują się w wiele inicjatyw społecznych, czego wyrazem jest działalność ochotniczych straży pożarnych. Po wielu latach zapomnienia reaktywowane zostały również koła gospodyń wiejskich.

Tabela 23 Wykaz stowarzyszeń działających na terenie Gminy - stan na 28.10.2016

L.p.	Nazwa organizacji	Ilość osób działających w organizacji
1.	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU GMINY SADOWIE "RoSa"	20
2.	STOWARZYSZENIE „NASZ RZUCHÓW I KROPKA”	20
3.	STOWARZYSZENIE NA RZECZ WSPOMAGANIA ROZWOJU WSI W ŁĘŻYCHACH	10
4.	KS MAROL JACENTÓW	20
5.	STOWARZYSZENIE „GŁOWA DO GÓRY”	10
6.	STOWARZYSZENIE „TRAMPOLINA”	10
7.	STOWARZYSZENIE „ROZWIJAMY RUSZKOWIEC”	19
OSP		
1.	OSP SADOWIE	25
2.	OSP WSZECHŚWIĘTE	20
3.	OSP BISKUPICE	10
4.	OSP ŁĘŻYCE	10
5.	OSP RUSZKOWIEC	5
Koła Gospodyń Wiejskich		
1.	KOŁO KOBIEC AKTYWNYCH W SADOWIU	15
2.	KOŁO GOSODYŃ WIEJSKICH	20
Zespoły taneczne		
---	---	---
Zespoły folklorystyczne		

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

---	---	---
-----	-----	-----

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Poniżej zaprezentowano tabelę dotyczącą aktywności wyborczej mieszkańców Gminy Sadowie podczas wyborów prezydenckich w 2015 rok na tle innych gmin powiatu opatowskiego.

Tabela 24 Dane dotyczące aktywności wyborczej mieszkańców Gminy Sadowie podczas wyborów prezydenckich w 2015 r. na tle innych gmin

	Nazwa jednostki	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	frekwencja	Głosy ważne
	POWIAT OPATOWSKI				
GMINY	Baćkowice	4098	2012	49.10 %	1988
	Iwaniska	5607	2830	50.47 %	2796
	Lipnik	4571	2012	44.02 %	1985
	Opatów	9982	5213	52.22 %	5093
	Ożarów	8949	4376	48.90 %	4287
	Tarłów	4660	2169	46.55 %	2135
	Wojciechowice	3483	1660	47.66 %	1636
	SADOWIE w tym:	3427	1600	46.69 %	1569
1	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Sadowiu Sadowie 90A 27-580 Sadowie	976	441	45,18%	429
2	Zespół Szkół w Sadowiu Sadowie 94 27-580 Sadowie	918	440	47,93%	427
3	Strażnica Ochotniczej Straży Pożarnej w Wszechświęte Wszechświęte 19A 27-580 Sadowie	803	347	43,21%	342
4	Szkoła Podstawowa w Biskupicach Biskupice 33 27-580 Sadowie	730	372	50,96%	371

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisja Wyborczej

Jak widać w powyższej tabeli aktywność wyborcza mieszkańców Gminy Sadowie była niższa w stosunku do innych gmin powiatu opatowskiego (48.85 %).

Analiza ilościowa problemów w sferze środowiskowej

Analizując aspekty środowiskowe wzięto pod uwagę w szczególności negatywne zjawiska dotyczące obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska (zwłaszcza na obszary chronione).

Emisja substancji szkodliwych do środowiska

Warto zwrócić uwagę, że oceny realizowane przez WIOŚ w Kielcach wskazują, że na całym obszarze województwa świętokrzyskiego notuje się w powietrzu niskie stężenia: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. Najpoważniejszym problemem związanym z jakością powietrza w strefie świętokrzyskiej są występujące głównie w sezonie grzewczym, wysokie, ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10. Kolejnym, szczególnie trudnym do rozwiązania problemem są znaczne przekroczenia poziomu docelowego B(a)P – powstającego w procesach niepełnego spalania paliw stałych: węgla, drewna, a także odpadów. W miesiącach letnich notowane są również epizody podwyższonych stężeń ozonu w powietrzu.

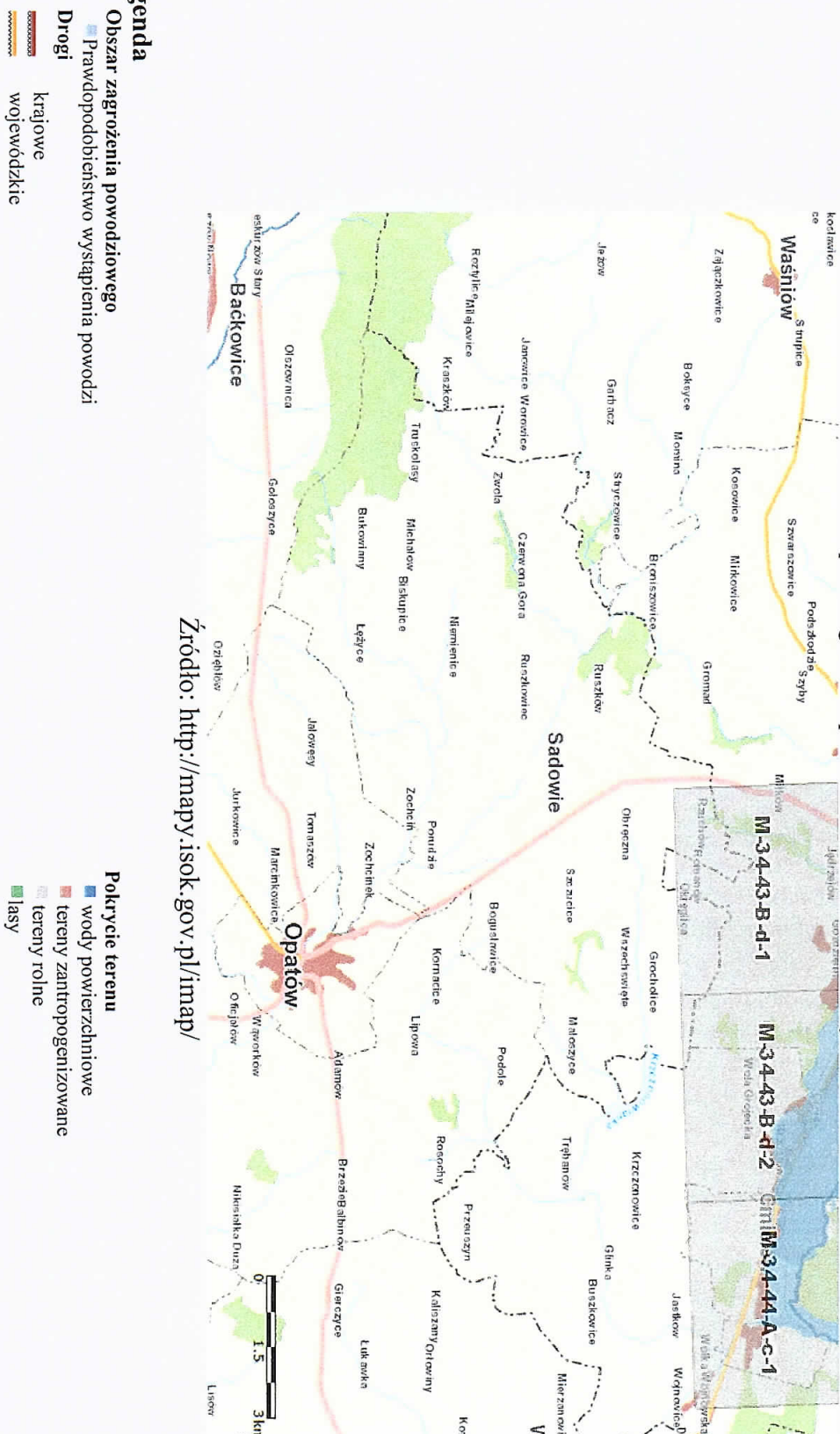
W ramach Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Świętokrzyskiego przeprowadzone zostały analizy jakości powietrza na obszarze stref województwa świętokrzyskiego, z zastosowaniem modelu dyspersji zanieczyszczeń, umożliwiające uzyskanie informacji o poziomach stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Na podstawie wyników uzyskanych z procesu modelowania dyspersji zanieczyszczeń określono obszary występowania przekroczeń wartości normatywnych na obszarze każdej strefy. Na obszarze strefy świętokrzyskiej zdiagnozowano obszary przekroczeń:

- dopuszczalnego poziomu określonego dla stężeń średniorocznych pyłu PM10. Przekroczenia wartości $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ wystąpiły na obszarach miejskich, wiejskich i rolniczych strefy o łącznej powierzchni $4,95 \text{ km}^2$. Szacowana liczba mieszkańców narażonych to 7 003 osób;
- dopuszczalnego poziomu określonego dla stężeń średniodobowych pyłu PM10. Obszary, na których przez więcej niż 35 dni w roku występują przekroczenia wartości stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 wynoszących $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ wskazano w 80 gminach w 12 powiatach województwa świętokrzyskiego. Obszary te zajmują łączną powierzchnię: $447,6 \text{ km}^2$. Szacowana liczba mieszkańców narażonych to 389 290 osób;
- dopuszczalnego poziomu określonego dla stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 (wartość normatywna powiększona o margines tolerancji wynoszącą $26 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Obszar przekroczeń zajmuje łączną powierzchnię: $12,15 \text{ km}^2$. Szacowana liczba mieszkańców narażonych to 29 014 osób;
- docelowego poziomu benzo(a)pirenu – na obszarze całej strefy świętokrzyskiej o łącznej powierzchni: $11 601 \text{ km}^2$. Liczba mieszkańców narażonych to 1 071 tys. osób.

Zagrożenie powodziowe

Gmina Sadowie częściowo leży na terenach zalewowych – o czym świadczy poniższa mapa.

Mapa 3 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Sadowie

Azbest pozostający do utylizacji na terenie gminy

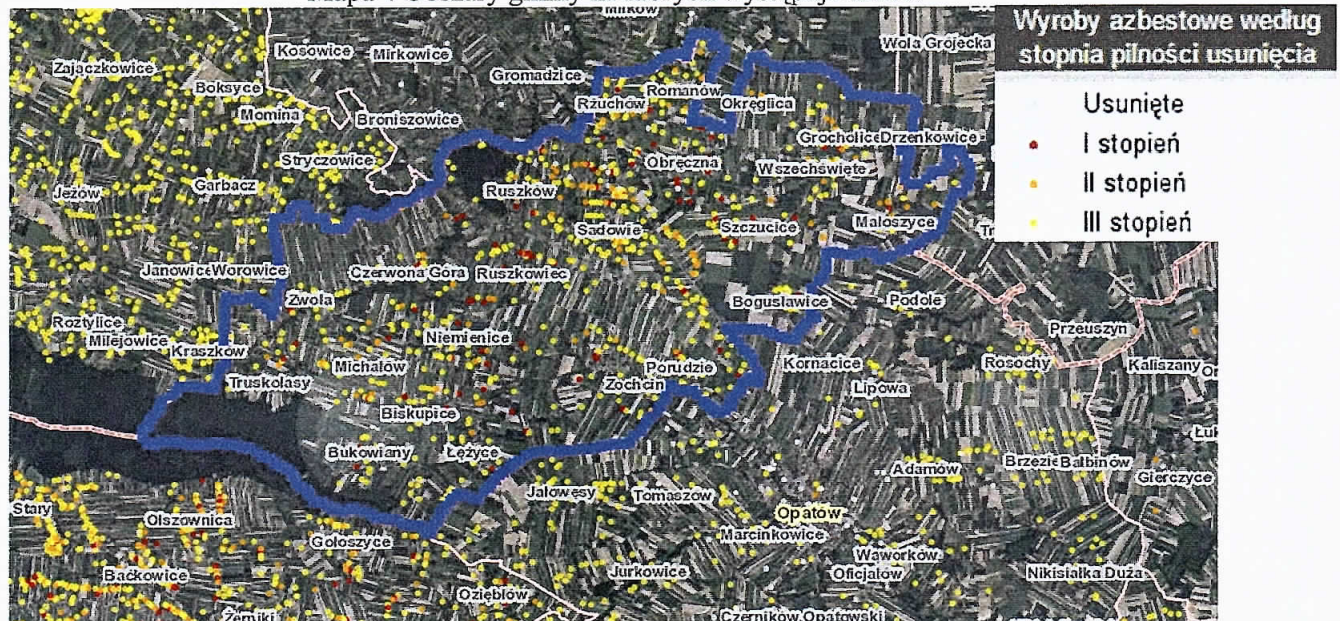
Jak wynika z poniższej tabeli na terenie gminy pozostaje jeszcze do utylizacji 32 451 273 kg azbestu z czego najwięcej pozostaje w sołectwie Sadowie 238 799 kg.

Tabela 25 Inwentaryzacja azbestu na terenie Gminy Sadowie

Miejscowość	ilość wyrobów azbestowych [kg]
Biskupice	116 358
Bogusławice	87 362
Bukowiany	96 437
Czerwona Góra	94 655
Grocholice	102 102
Jacentów	108 724
Łężyce	135 685
Małoszyce	92 686
Michałów	60 929
Niemienice	206 272
Obręczna	139 502
Okręglica	21 197
Porudzie	81 928
Ruszkowiec	147 334
Ruszków	124 993
Rżuchów	119 372
Sadowie	238 799
Szczucice	55 627
Truskolasy	110 385
Wszechświęte	72 974
Zochcin	163 185
Zwola	74 767
	2 451 273

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY SADOWIE na lata 2015 - 2032”

Mapa 4 Obszary gminy na których występuje azbest

Źródło: <http://esip.bazaazbestowa.gov.pl/geoserwis.html>

Obszary chronione i cenne przyrodniczo

W zakresie ochrony przyrody w przestrzeni Gminy Sadowie występują:

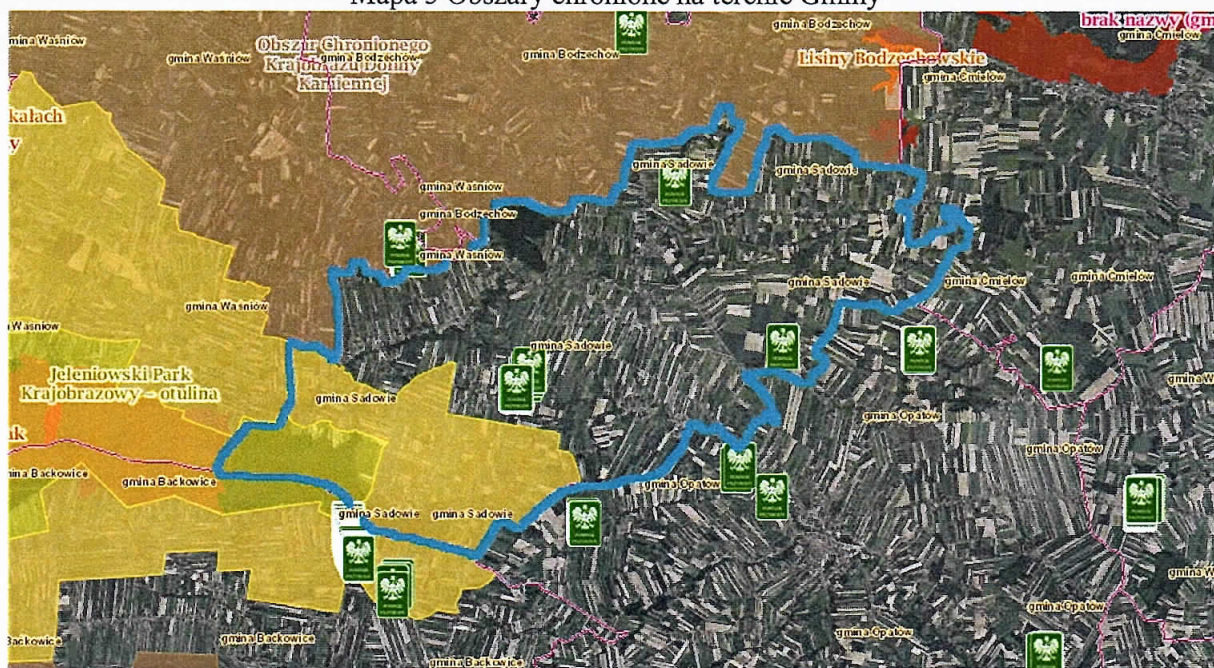
- Jeleniowski Park Krajobrazowy
- Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Jeleniowska
- 10 pomników przyrody,

Na terenie gminy nie występują:

- Parki Narodowe
- Rezerwaty
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 w Gminach Województwa Świętokrzyskiego
- Stanowiska Dokumentacyjne
- Użytki Ekologiczne
- Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe

Mapa 5 Obszary chronione na terenie Gminy

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Legenda:

- Rezerwaty
- Parki Krajobrazowe
- Parki Narodowe
- Obszar Chronionego Krajobrazu
- Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe
- Natura 2000 – obszary ptasie
- Natura 2000 Obszary siedliskowe

Na terenie gminy wyznaczone zostały różnorodne formy ochrony przyrody. Głównym obszarem prawnie chronionym na Obszarze Gminy Sadowie jest **Jeleniowski Park Krajobrazowy** wraz z otuliną. Reguluje je Rozporządzenie Nr 74/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 156, poz. 1935) wraz ze zmieniającym go rozporządzeniem Nr 4/2009 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 42, poz. 616).

Ochrona środowiska w ww. obszarze polega na zakazywaniu wykonywania pewnych czynności. Obowiązujące zakazy dotyczą:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakazy, o których mowa w ust. 1 nie obejmują:

1) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

2) terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

4) ustaleń warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do jej użytkowania, pod warunkiem zapewnienia minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie.

Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu (JOChK)

Stanowi otulinę Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje głównie tereny użytkowane rolniczo i obszary zurbanizowane. Użytki rolne zajmują 79% ogólnej powierzchni, lasy tylko 11%. Otulina to obszar charakteryzujący się ogromnymi walorami przyrodniczo krajobrazowymi. Ustanowiono tu piękny krajobrazowo a jednocześnie posiadający wyjątkową wartość naukową i dydaktyczną (ze względu na przyrodę nieożywioną) rezerwat geologiczny „Wąwóz w Skałach” – występujące tu naturalne murawy i zarośla kserotermiczne porastają zbocza wąwozów z wychodniami skał dewońskich. Podobne zespoły roślinności kserotermicznej występują na obszarach krasowych w okolicach Łagowa i Piotrowa. Na obszarze otuliny spotkać można także pojedyncze obiekty przyrodnicze chronione w formie pomników przyrody. Spośród czterech zarejestrowanych na tym obszarze trzy to pomniki przyrody ożywionej (dęby, topole białe), zachowane na terenie dawnych parków podworskich w Grzegorzowicach i Czajęcicach, a czwarty to obiekt przyrody nieożywionej.

Obszar otuliny to teren na którym znajduje się także wiele obiektów świadczących o bogactwie dziedzictwa kulturowego. Najcenniejszym zabytkiem architektury sakralnej jest XIV wieczny kościół w Grzegorzowicach. Do ciekawszych obiektów budownictwa świeckiego należą pozostałości zespołów małych dworów, zwykle wraz z parkami. Są to dworskie układy przestrzenne w Czajęcicach, Grzegorzowicach, Jeleniowie, Wronowie i Mirogonowicach.

Na terenie gminy znajduje się jeden mały **fragment Obszaru Natura 2000** o powierzchni 0,1 ha. Jest to Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty **PLH260028** o nazwie **Ostoja Jeleniowska**. Celem Ochrony Obszaru są siedliska oraz gatunki zwierząt.

SIEDLISKA

- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherionelatoris*);
- Środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe;
- Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*);

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

- Żyzne buczyny (Dentarioglandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion);
- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum);
- Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (Tilioplathyphyllis-Acerionpseudoplatani);
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetumalbae, Alnenionglutinoso-incanae, olsy źródliskowe);
- Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum);
- Wyżynny jodłowy bór mieszany (Abietetumpolonicum);

ZWIERZĘTA

- bóbr europejski (Castorfiber);
- wydra (Lutra lutra);
- czerwonończyk nieparek (Lycaenadispar) – gatunek motyla;

Rysunek 2 Fragment Obszaru Natura 2000 Ostoja Jeleniowska na tle granic Gminy Sadowie.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sadowie na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

(Niebieska linia: granica Gminy)

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Pomniki przyrody

Tabela 26 Pomniki przyrody występujące na terenie Gminy Sadowie

L.p.	Numer w rej. RDOŚ	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Obsz. ewidencyjny	Nr działki	Opis lokalizacji
1	597	lipa szerokolistna	30-12-1988	1) Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzkiego z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Tarnobrzkiego Nr 1, poz. 2, z dn. 10.01.1989 r.2) Rozporządzenie Nr 29/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 września 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 56, poz. 991/3) Rozporządzenie Nr 129/2000 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 2 sierpnia 2000 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 40, poz. 378/4)		345	19	Niemienice	9	298	w alei wzdłuż drogi przy dz. nr 362/7
2	598	lipa szerokolistna	30-12-1988			335, gm. 355	20	Niemienice	9	298	w alei wzdłuż drogi przy dz. nr 362/4
3	599	lipa szerokolistna	30-12-1988			395, gm. 405	21, gm. 22	Niemienice	9	298	w alei wzdłuż drogi przy dz. nr 362/8
4	600	lipa drobnolistna szt.2	30-12-1988			305, 335; gm. 312, 343	18, 19, gm. 18,5; 19,5	Niemienice	9	362/12	w południowej części parku w odległości 3 m jedna od drugiej
5	601	klon pospolity	30-12-1988			305, gm. 318	17, gm. 17,5	Niemienice	9	362/12	w południowej części parku
6	602	lipa drobnolistna	30-12-1988			380, gm. 390	21	Niemienice	9	362/12	w południowo-zachodniej części parku blisko jego zachodniej granicy
7	604	kasztanowiec biały	30-12-1988			300, gm. 312	19, gm. 20	Jacentów	15	49/63	w parku przed frontem pałacu
8	605	lipa szerokolistna	30-12-1988			355, gm. 382	20, gm. 21,5	Jacentów	15	49/63	przy południowej granicy parku
9	606	tulipanowiec amerykański	30-12-1988			390, gm. 420	20, gm. 23	Jacentów	15	49/63	rosnie w parku - 70 m na wschód od pałacu

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

10	654	klon pospólity	4-03-1997	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 4 marca 1997 r. w sprawie uznania tworów za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Tarnobrzeskiego Nr 5, poz. 41, z dn. 05.03.1997 r.	305, gm. 320	17, gm. 18	Bogusławice	2	01 maj	w południowo- zachodniej części parku przy drodze dojazdowej do dworu
----	-----	-------------------	-----------	---	-----------------	---------------	-------------	---	--------	--

Źródło: Rejestr RDOŚ pn. „Pomniki przyrody w województwie świętokrzyskim”, stan prawny 25-03-2016r.

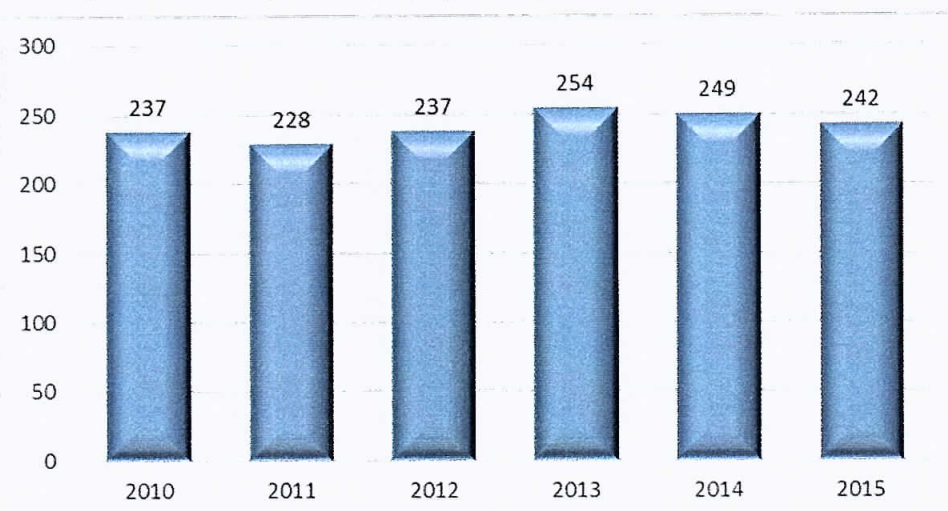
Analiza ilościowa problemów w sferze gospodarczej

Analizując sferę gospodarczą wzięto pod uwagę negatywne zjawiska dotyczące niskiego stopnia przedsiębiorczości. Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni ostatnich lat ma tendencję wzrostową.

W gminie brak jest dużych zakładów produkcyjnych. Działające firmy to przede wszystkim małe, rodzinne zakłady usługowe i rzemieślnicze.

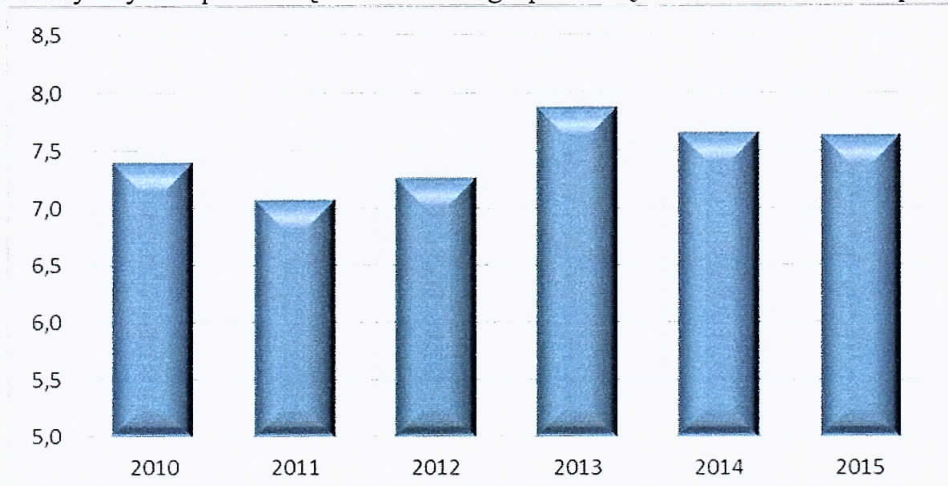
Przedsiębiorczość mierzy się wskaźnikiem liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla Gminy Sadowie wskaźnik ten osiąga wartość 7,6. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wynosi 242.

Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Sadowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego <http://stat.gov.pl/bdl/>

Wykres 4 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego <http://stat.gov.pl/bdl/>

Analiza liczby firm zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach w rejestrze REGON
 Najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w sołectwie Sadowie - 26 co stanowi 20,80% ogółu firm funkcjonujących na terenie gminy oraz Jacentów - 25 tj. 20,00% .
 W sołectwach Szczucice i Zwola brak jest zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (CEIGD)

Tabela 27 Liczba podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej

Sołectwo	14.12.2016	%
Biskupice	8	6,40%
Bogusławice	5	4,00%
Bukowiany	1	0,80%
Czerwona Góra	1	0,80%
Grocholice	4	3,20%
Jacentów	25	20,00%
Łężyce	6	4,80%
Małoszyce	2	1,60%
Michałów	2	1,60%
Niemienice	6	4,80%
Obręczna	11	8,80%
Okręglica	1	0,80%
Porudzie	2	1,60%
Ruszkowiec	2	1,60%
Ruszków	7	5,60%
Rżuchów	8	6,40%
Sadowie	26	20,80%
Szczucice	0	0,00%
Truskolasy	2	1,60%
Wszzechświęte	2	1,60%
Zochcin	4	3,20%
Zwola	0	0,00%
	125	100,00%

Źródło: <https://prod.ceidg.gov.pl/CEIDG/>

Tabela 28 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Nazwa	ogółem					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Razem Sadowie:	237	228	237	254	249	242
Biskupice	9	9	10	10	12	12
Bogusławice	11	13	14	14	11	12
Bukowiany	0	0	0	0	1	1
Czerwona Góra	6	7	6	5	5	3
Grocholice	8	8	8	8	10	10
Łężyce	6	10	8	10	9	9
Małoszyce	4	5	4	4	3	3
Michałów	3	3	3	4	5	5
Niemienice	17	16	18	18	18	21
Obręczna	18	19	18	17	17	16
Okręglica	1	1	1	1	1	1

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Porudzie	7	4	5	5	4	4
Ruszkowiec	7	8	8	9	7	6
Ruszków	9	7	7	7	8	9
Rżuchów	20	19	19	25	24	24
Sadowie	89	82	89	96	94	90
Szczucice	3	2	2	2	1	1
Truskolasy	5	4	4	6	6	5
Wszechświęte	5	4	6	5	4	3
Zochcin	4	3	3	4	6	5
Zwola	5	4	4	4	3	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL>

Liczba nowo powstałych podmiotów w latach 2010-2015 w poszczególnych sołectwach gminy Sadowie

Potencjał przedsiębiorczości to nie tylko potencjał istniejących podmiotów gospodarczych, ale też potencjał postawy przedsiębiorczej wśród mieszkańców, a więc gotowość do podejmowania aktywności z własnej inicjatywy. Potencjał istniejących przedsiębiorstw jest pośrednim wskaźnikiem obrazującym lokalne szanse na znalezienie zatrudnienia. Natomiast od potencjału postawy przedsiębiorczej zależy gotowość do podejmowania ryzyka: przekwalifikowywania się, poszukiwania lepszej pracy oraz podejmowania własnej działalności gospodarczej.

Tabela 29: Liczba nowo powstałych podmiotów w latach 2010-2015

Nazwa	podmioty gospodarki narodowej ogółem						Średnia wieloletnia
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Gmina Sadowie	26	15	16	28	15	12	18,67
Biskupice	1	0	1	0	1	0	0,50
Bogusławice	2	2	1	2	1	0	1,33
Bukowiany	0	0	0	0	1	0	0,17
Grocholice	0	1	0	0	2	1	0,67
Łężyce	0	3	0	3	0	2	1,33
Małoszyce	1	0	0	0	0	0	0,17
Niemienice	0	0	2	3	1	3	1,50
Obęczna	0	2	0	0	0	0	0,33
Porudzie	5	0	1	0	0	0	1,00
Ruszkowiec	1	2	0	2	0	0	0,83
Rżuchów	3	2	1	4	2	3	2,50
Sadowie	10	3	9	9	6	2	6,50
Truskolasy	1	0	0	2	0	1	0,67
Wszechświęte	1	0	1	1	0	0	0,50
Zochcin	1	0	0	2	1	0	0,67

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL>

W ostatnich latach najwięcej podmiotów gospodarczych zostało zarejestrowanych na terenie sołectw:

- Sadowie (39),
- Rżuchów (5),

- Niemienice (9),
- Łężyce (8),
- Bogusławice (8).

Analiza lokalizacji obiektów noclegowo-gastronomicznych

Gospodarka turystyczna reprezentowana jest przez hotele oraz restauracje. Na terenie Gminy Sadowie znajdują się następujące restauracje, miejsca noclegowe itp:

Tabela 30. Baza noclegowa na terenie Gminy Sadowie.

Gospodarstwa Agroturystyczne	
L.p.	Nazwa i adres
1.	Cisówka, Czerwona Góra 74, 27 – 580 Sadowie, www.cisowka.net

Restauracje/Bary/Pizzerie	
L.p.	Nazwa i adres
1.	Zajazd „Kameleon”, Jacentów 171, 27-580 Sadowie
2.	Restauracja „Magnat”, Jacentów 117, 27-580 Sadowie
3.	Bar „OMEGA”, Jacentów 114, 27 – 580 Sadowie

Inne obiekty noclegowe	
L.p.	Nazwa i adres
1.	Hotel Magnat, Jacentów 117, 27-580 Sadowie

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Sadowie

Analiza ilościowa problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Analizując sferę przestrzenno-funkcjonalną wzięto pod uwagę negatywne zjawiska dotyczące niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Gmina Sadowie jest w 100% zwodociągowana, przyłącza znajdują się we wszystkich gospodarstwach domowych. Poniższe tabele prezentują podstawowe wskaźniki dotyczące gminy odnośnie wodociągów m.in. długość sieci, ilość podłączeń oraz średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych.

Tabela 31. Wskaźniki zwodociągowania w Gminie

L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 24.10.2016
1.	Wskaźnik zwodociągowania gminy	%	100
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	142
3.	Podłączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	925
4.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³ /miesz./rok	90 451

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Na terenie gminy brak jest sieci kanalizacyjnej.

Tabela 32. Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy

L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Długość na terenie Gminy Sadowie stan na 24.10.2016
1.	Wskaźnik skanalizowania gminy	%	0
2.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	0
3.	Podłączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	0
4.	Ilość zbiorników bezodpływowych na ścieki	szt.	570
5.	Ścieki odprowadzane do kanalizacji	m ³ /miesz./rok	0
6.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	430

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Tabela 33 Dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i sieci gazowej w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie

L.p.	Sołectwo	CZY SOŁECTWO/OSIEDLE POSIADA		
		WODOCIĄG [TAK/NIE/ CZEŚCIOWO]	KANALIZACJA [TAK/NIE/ CZEŚCIOWO]	GAZ [TAK/NIE/ CZEŚCIOWO]
1.	Biskupice	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
2.	Bogusławice	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
3.	Bukowiany	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
4.	Czerwona Góra	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
5.	Grocholice	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
6.	Jacentów	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
7.	Łężyce	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
8.	Małoszyce	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
9.	Michałów	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
10.	Niemienice	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
11.	Obęczna	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
12.	Okręglica	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
13.	Porudzie	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
14.	Ruszkowicz	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
15.	Ruszków	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
16.	Rżuchów	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
17.	Sadowie	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
18.	Szczucice	TAK	oczyszczalnie przydomowe	TAK
19.	Truskolasy	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
20.	Wszechświęte	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
21.	Zochcin	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE
22.	Zwola	TAK	oczyszczalnie przydomowe	NIE

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy Sadowie przebiegają drogi o znaczeniu gminnym, powiatowym i krajowym. Brak jest dróg o znaczeniu wojewódzkim. Wiele dróg gminnych wymaga remontu z powodu bardzo złego stanu nawierzchni.

Na układ komunikacyjny gminy Sadowie składają się drogi:

- gminne 133 km
- powiatowe 57,96 km
- krajowe 7,45 km

Drogi te tworzą sieć powiązań komunikacyjnych, dzięki której możliwe jest wykonywanie połączeń drogowych lokalnych (w obszarze gminy, między gminami sąsiednimi) jak też i zewnętrznych, międzyregionalnych.

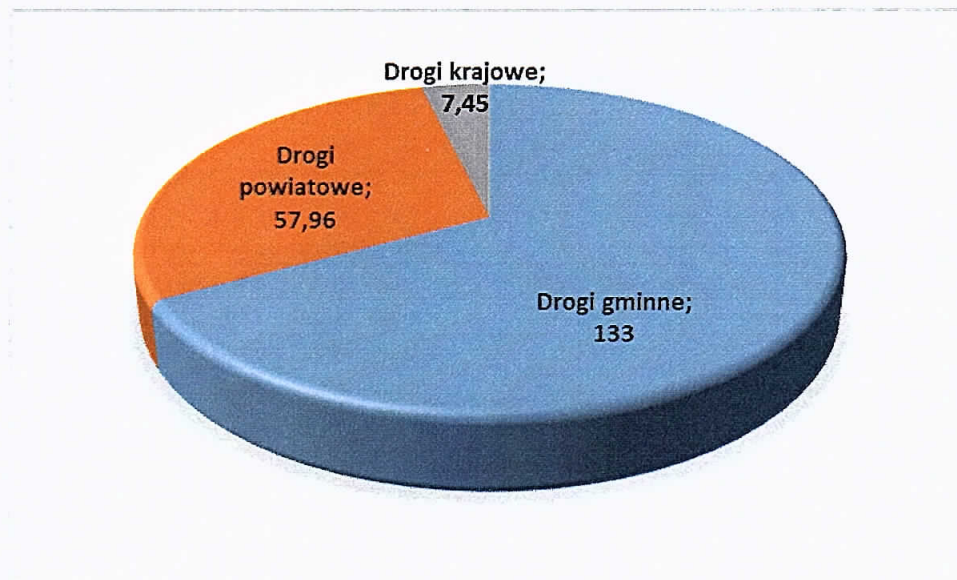
Przez gminę Sadowie przebiega węzeł komunikacyjny o znaczeniu międzyregionalnym, jakie stanowi Ostrowiec Św. i Opatów. Większość powiązań zewnętrznych odbywa drogą krajową nr 9, będącą jednocześnie drogą międzynarodową E-371 (Warszawa) – Rzeszów - Barwinek (Bukareszt).

Do sieci ciągu komunikacyjnego o dużym znaczeniu zalicza się też drogi powiatowe:

- nr 42119 Opatów - Porudzie - Niemienice,
- nr 42116 Rżuchów - Drzenkowice, łącząca gminę Sadowie z Ćmielowem,
- nr 42146 Podole - Małoszyce - Grocholice - Bodzechów stanowiąca alternatywne połączenie Opatowa z Bodzechowem,
- nr 42121 Zochcin - Sadowie, łącząca drogę nr 42119 z centrum administracyjno – usługowym gminy.

Wykres 5: Drogi na terenie Gminy Sadowie [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Sadowie

Stan dróg na terenie gminy Sadowie można uznać jako zadowalający. W związku z tym, natężenie ruchu odbywającego się tą trasą stanowi pewne zagrożenie zarówno dla mieszkańców tych miejscowości jak i zabudowań znajdujących się w bliskim sąsiedztwie trasy. Rozwój przestrzenny miejscowości przylegających do drogi krajowej odbywa się wzdłuż dróg od niej odchodzących a nie przy głównej trasie.

Drogi powiatowe występujące w granicach gminy Sadowie są utwardzone i wykazują zadowalającą wartość techniczną i eksploatacyjną. Są to drogi głównie klasy zbiorczej o nawierzchni utwardzonej, które stanowią podstawę systemu komunikacyjnego gminy. Łączna długość dróg powiatowych w granicach gminy Sadowie wynosi nieco ponad 57,96 km.

Na obszarze gminy Sadowie funkcjonują drogi gminne, które stanowią uzupełnienie lokalnego systemu komunikacyjnego.

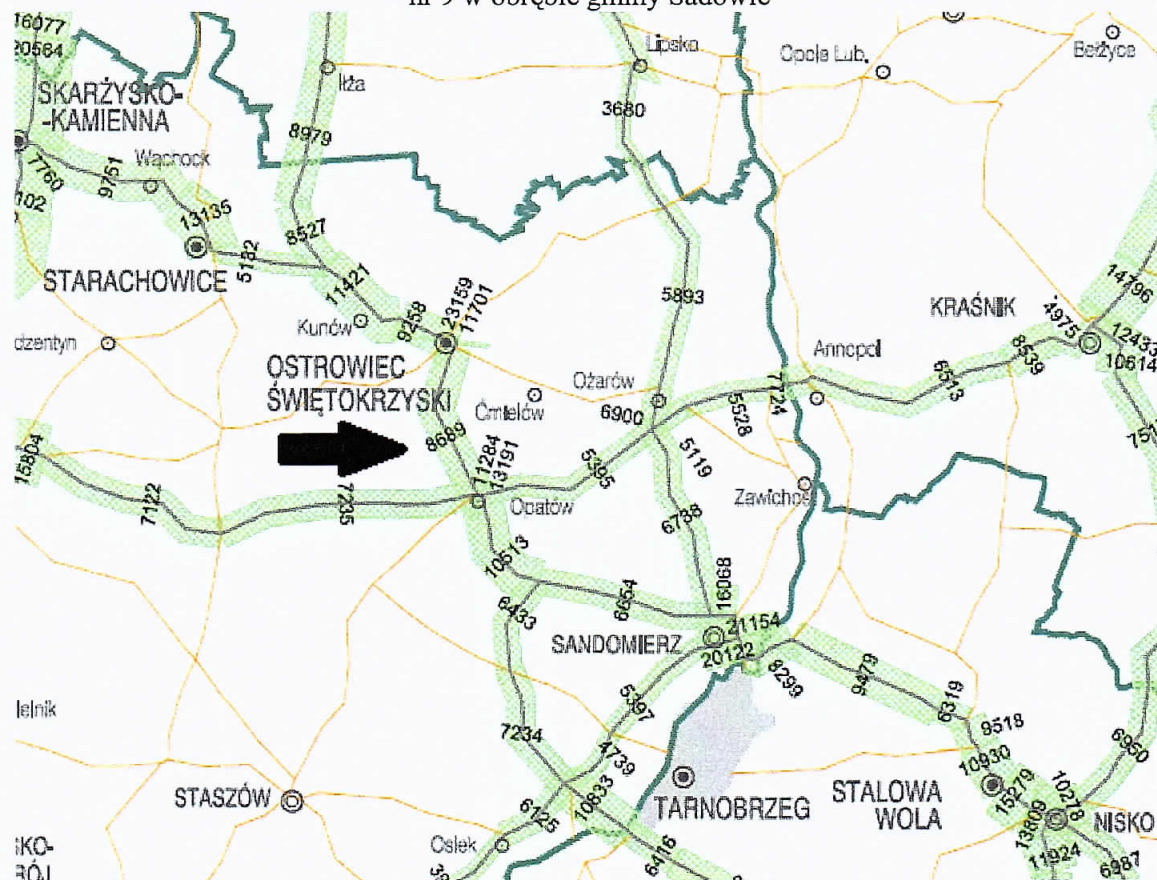
Stan dróg gminnych jest zadowalający. Znaczna część dróg gminnych posiada nawierzchnię utwardzoną asfaltową w obrębie terenów zabudowanych miejscowości a poza nimi są drogami z nawierzchnią nieutwardzoną bądź kamienistą. Sieć dróg gminnych jest wystarczająca, ich stan techniczny można określić jako zadowalający.

Układ komunikacyjny gminy opiera się w głównej mierze o drogi charakteryzujące się niewielkim natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych (drogi powiatowe i drogi gminne). Jedynie przebiegająca droga krajowa nr 9 stanowi intensywnie uczęszczany ciąg komunikacyjny. Badaniom średniodobowego natężenia ruchu pojazdów mechanicznych poddany został odcinek „Ostrowiec Św.- Opatów”, który przebiega przez gminą Sadowie.

Analizując zmiany w natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych na badanym odcinku drogi krajowej oraz mając na uwadze postępujący rozwój społeczno - gospodarczy przewidywać można, iż w przyszłości dojdzie do wzrostu liczby pojazdów mechanicznych poruszających się po drogach znajdujących się w granicach gminy Sadowie.

Rysunek 3 Średni dobory ruch pojazdów na badanych odcinkach drogi krajowej nr 9 w obrębie gminy Sadowie

<http://www.gddkia.gov.pl/pl/2551/GPR-2015>

Zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego

Na terenie gminy znajduje się 5 zabytków wpisanych do Rejestru przez Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków.

Tabela 34 Zabytki na terenie gminy Sadowie wpisane do rejestr zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego

L.p.	Miejscowość	Zabytek	Numer w rejestrze
1	Bogusławice	zespół dworsko-parkowy (dwór, lodownia, dwie obory, park), nr rej.: 295 (t.) z 10.10.1985	A.561
2	Grocholice Wszechświęte	zespół kościoła par. pw. Wszystkich Świętych: - kościół, nr rej.: 465 z 11.03.1957 oraz 641 z 14.01.1972 i 89 (t.) z 20.05.1977 - cmentarz przykościelny, nr rej.: 376 (t.) z 16.06.1988	A.562/1-2
3	Jacentów, ob. Sadowie	zespół pałacowo-ogrodowy, nr rej.: 302 (t.) z 27.05.1986: - pałac, - dawny budynek gospodarczy, - dawny budynek służby, - park, nr rej.: 619 z 14.12.1957	A.563/1-4
4	Niemienice	park dworski, nr rej.: 596 z 12.12.1957	A.564
5	Ruszków	zespół kościoła par. pw. św. Stanisława: - kościół, nr rej.: 466 z 11.03.1957 oraz 467 z 15.04.1967 - dzwonnica, nr rej.: 467 z 15.04.1967	A.565/1-2
		cmentarz par., nr rej.: 337 (t.) z 13.06.1988	A.566

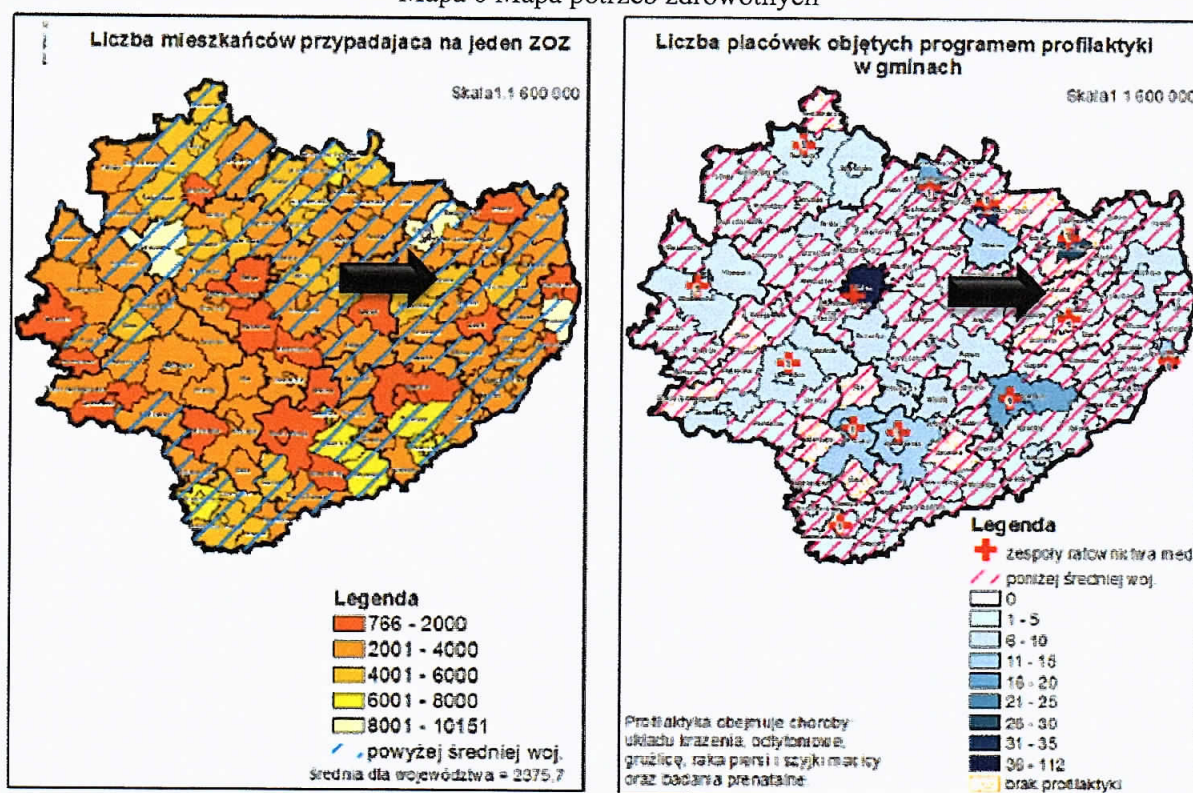
Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego (stan z dnia 29.02.2016r.)

Dostęp do usług zdrowotnych na terenie gminy

Ochrona Zdrowia na terenie gminy realizowana jest poprzez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Praktyka Lekarska i Pielęgniarska w Ośrodku Zdrowia Stanisław Ziolo” w Sadowiu. Dodatkowo ludność gminy może korzystać z Ambulatorium Szpitala Powiatowego w Opatowie. W gminie jest niska dostępność do usług aptecznych. Zaopatrzenie w leki zapewnia jedna apteka zlokalizowana w bliskiej odległości od wspomnianego zakładu. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje prywatny zakład rehabilitacji „Fizjomed” zapewniający pełną gamę usług fizjoterapeutycznych i rehabilitacyjnych. Zgodnie z mapą potrzeb na terenie gminy liczba mieszkańców przypadająca na jeden ZOZ jest powyżej średniej dla województwa, natomiast liczba placówek objętych programem profilaktyki w gminach jest poniżej średniej dla województwa.

Mapa 6 Mapa potrzeb zdrowotnych

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, wrzesień 2014

Na powyższych mapach dostęp do usług zdrowotnych na terenie gminy został określony na podstawie następujących wskaźników:

- liczba mieszkańców przypadających na jeden Zakład Opieki Zdrowotnej
- mała liczba działań profilaktycznych w zakresie chorób (układu krążenia, odnotowywanych gruźlic, raka piersi i szyjki macicy oraz badań prenatalnych).

Dostęp do edukacji

Na terenie gminy funkcjonuje Szkoła Podstawowa w Sadowiu. W skład placówek oświatowych wchodzi:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Sadowiu.
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Biskupicach.
- Publiczne Gimnazjum im. ppłk. Wł. Zwijskiego ps. „Jaruga” w Sadowiu – w procesie wygaszania.

Szkoła Podstawowa w Sadowiu i Gimnazjum w Sadowiu mieszczą się we wspólnym kompleksie trzech obiektów – starszy budynek o powierzchni użytkowej 657 m², część nowa z 1997 roku o powierzchni użytkowej 1425 m² i sali gimnastycznej z 2003 roku o powierzchni użytkowej 770 m². Szkoła Podstawowa w Biskupicach mieści się w dwóch oddzielnych budynkach wykorzystując łącznie 8 sal lekcyjnych.

Na terenie gminy Sadowie od 2009 roku działa Niepubliczny Punkt Przedszkolny „PRZEDSZKOLANDIA” prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Sadowie „RoSa”. Liczba miejsc przedszkolnych od 2012 r. jest niezmienna. Do punktu

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

przedszkolnego może uczęszczać 25 dzieci w wieku od 2,5 do 5 lat. Dodatkowo od września 2017 funkcjonuje publiczny punkt przedszkolny prowadzony przez gminę dla 15 dzieci. Podczas analizy problemów edukacyjnych występujących na terenie gminy wzięto pod uwagę:

- dla szkół podstawowych – zbiorcze wyniki sprawdzianu na zakończenie VI klas,
- dla gimnazjów – zbiorcze wyniki egzaminu gimnazjalnego.

Poniżej przedstawiono dane na temat wyników z egzaminów przeprowadzonych w szkołach podstawowych oraz gimnazjalnych w roku szkolnym 2015/2016.

Tabela 35 Wyniki szkół podstawowych ze sprawdzianu przeprowadzonego w roku szkolnym 2015/2016 na terenie Gminy Sadowie

Szkoła		Część 1		język polski	matematyka	język niemiecki	
		Liczba zdających	Wynik w %	Wynik w %	Wynik w %	liczba zdających	wynik w %
1.	Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Zespole Szkół w Sadowiu	26	56,8	71,5	42,1	26	69,5
2.	Szkoła Podstawowa w Biskupicach	5	90,0	87,0	93,0	5	80,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Tabela 36: Wyniki szkół gimnazjalnych z egzaminu przeprowadzonego w roku szkolnym 2015/2016 na terenie Gminy Sadowie

Szkoła	Egzamin	W szkole		Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju
		Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów				
Gimnazjum im. ppłk. Władysława Zwięskiego ps „Jaruga”	Język polski	40	75	75	65	69	69
	Historia i WOS	40	58	58	53	56	56
	Matematyka	40	49	49	45	48	49
	Przedmioty przyrodnicze	40	55	55	48	52	51
	Język angielski PP	39	61	61	59	63	64
	Język angielski PR	39	40	40	40	43	45
	Język niemiecki PP	1	88	88	42	58	57
	Język niemiecki PR	1	58	58	58	51	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Dane przedstawione powyżej wskazują, iż wyniki z wszystkich przedmiotów (oprócz języka angielskiego) w Gimnazjum były wyższe niż średnia dla powiatu, województwa czy kraju. W najbliższym czasie należy dokonać zarówno modernizacji bazy lokalowej jak i dydaktycznej w poszczególnych placówkach edukacyjnych. Ważne jest również doposażenie szkół w sprzęt/pomoce dydaktyczne (m.in. pracowni komputerowych, przyrodniczych czy też matematycznych, itp.). należy zapewnić dzieciom możliwość

uczestnictwa w zajęciach wyrównawczych jak i rozwijających. Należy również zwiększyć zastosowanie nowoczesnych technologii TIK w procesie nauczania. Dzieci w wieku przedszkolnym mają zapewniony dostęp do podstawowych usług społecznych.

Dostęp do kultury na terenie gminy

Na terenie gminy podejmowane są liczne inicjatywy kulturalne. W sołectwach zlokalizowane są budynki (świetlice, remizy), które przeznaczone są na działalność kulturalną. Część z nich wymaga modernizacji. Istnieje również potrzeba stworzenia na terenie gminy nowych przestrzeni integracyjno – rekreacyjnych dla mieszkańców.

Tabela 37 Dostęp do infrastruktury społecznej na terenie poszczególnych sołectw gminy

L.p.	Sołectwo	CZY SOŁECTWO/OSIEDLE POSIADA			SOŁECTWO/OSIEDLE NIE POSIADA TEGO TYPU BUDYNKÓW
		BUDYNEK STRAŻNICY OSP	BUDYNEK ŚWIETLICY	STRAŻNICA OSP I ŚWIETLICA STANOWIĄ JEDEN BUDYNEK	
1.	Biskupice	TAK		TAK	
2.	Bogusławice				TAK
3.	Bukowiany				TAK
4.	Czerwona Góra				TAK
5.	Grocholice				TAK
6.	Jacentów				TAK
7.	Łężyce	TAK		TAK	
8.	Małoszyce				TAK
9.	Michałów				TAK
10.	Niemienice				TAK
11.	Obęczna				TAK
12.	Okreglica				TAK
13.	Porudzie				TAK
14.	Ruszkowiec	TAK		TAK	
15.	Ruszków				TAK
16.	Rżuchów		TAK		
17.	Sadowie	TAK		TAK	
18.	Szczucice				TAK
19.	Truskolasy				TAK
20.	Wszechświęte	TAK		TAK	
21.	Zochcin				TAK
22.	Zwola				TAK

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Sadowie

Gminna Biblioteka Publiczna

Poniższa tabela przedstawia czytelników Biblioteki z podziałem na wiek oraz rodzaj wykonywanego zajęcia.

Tabela 38 Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej

Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej według wieku i rodzaju wykonywanego zajęcia za rok 2015				
L.p.	Przedział wieku	Liczebność	Rodzaj wykonywanego zajęcia	Liczebność
1.	1 – 5 lat	1	Dzieci	1
2.	6 – 12 lat	73	Uczniowie	192
3.	13 – 15 lat	83	Studenci	15
4.	16 – 19 lat	28	Pracownicy umysłowi	49
5.	20 – 24 lata	24	Robotnicy	13
6.	25 – 44 lata	56	Rolnicy	10
7.	45 – 60 lat	66	Inni zatrudnieni	26
8.	60 lat i więcej	27	Emeryci, renciści	22
9.	-		Pozostali, niezatrudnieni	30

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Sadowie listopad 2016r.

Tabela 39 Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej - Filia w Biskupicach

Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej według wieku i rodzaju wykonywanego zajęcia za rok 2015				
L.p.	Przedział wieku	Liczebność	Rodzaj wykonywanego zajęcia	Liczebność
1.	1 – 5 lat	0	Dzieci	0
2.	6 – 12 lat	19	Uczniowie	28
3.	13 – 15 lat	8	Studenci	2
4.	16 – 19 lat	2	Pracownicy umysłowi	9
5.	20 – 24 lata	2	Robotnicy	1
6.	25 – 44 lata	6	Rolnicy	0
7.	45 – 60 lat	6	Inni zatrudnieni	3
8.	60 lat i więcej	2	Emeryci, renciści	0
9.	-		Pozostali, niezatrudnieni	2

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej Sadowie listopad 2016r.

Tabela 40 Wypożyczenia księgozbioru Gminnej Biblioteki Publicznej

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
księgozbiór [wol.]	29 007	26 637	26 939	27 289	27 060	26 757
czytelnicy w ciągu roku [osoba]	396	421	425	413	390	403
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz [wol.]	8 602	8 084	8 740	8 797	9 162	8 823
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	21,7	19,2	20,6	21,3	23,5	21,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza ilościowa problemów w sferze technicznej

Analizując sferę techniczną wzięto pod uwagę negatywne zjawiska dotyczące degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

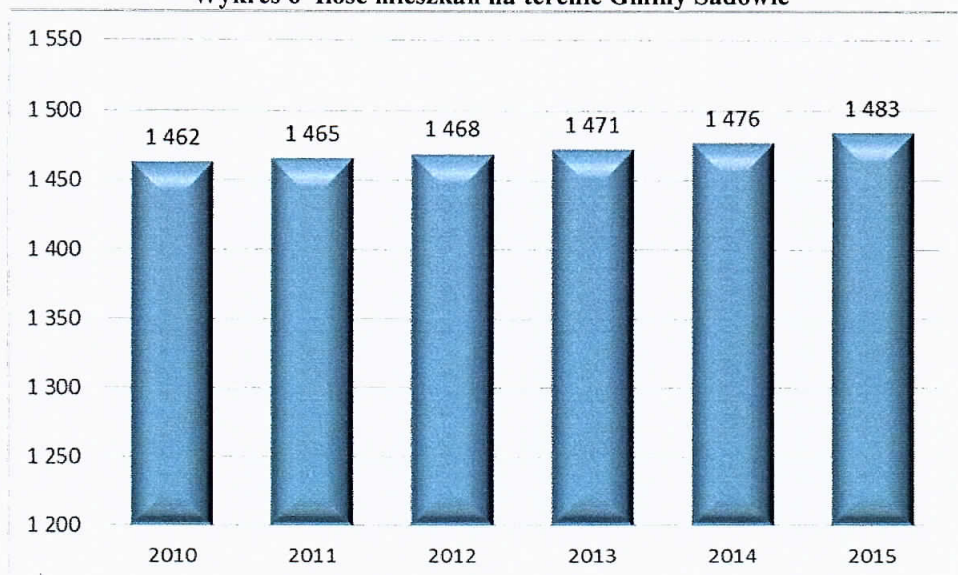
Mieszkalnictwo

Na terenie gminy zlokalizowanych było na koniec 2015 roku 1 483 **mieszkania**, w których znajduje się 5 564 **izby**. Oznacza to, że uśredniając, każde mieszkanie składa się z 3,75 izb. Wszystkie mieszkania zlokalizowane na terenie Gminy Sadowie mają łączną powierzchnię użytkową 128 583 m². Według danych GUS na dzień 31.12.2015r.

- 1 019 mieszkań posiadają łazienkę.
- 944 wyposażone jest w centralne ogrzewanie.
- 1 157 mieszkań podpiętych jest do wodociągu.

Zmiany w ilości mieszkań na terenie Gminy Sadowie w latach 2010 – 2015 przedstawia się następująco:

Wykres 6 Ilość mieszkań na terenie Gminy Sadowie

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Infrastruktura kulturalna

Na terenie gminy funkcjonuje 5 strażnic OSP w których zlokalizowana jest również świetlica oraz w sołectwie Rżuchów osobny budynek świetlicy. Większość sołectw nie posiada tego typu obiektów.

Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka – Ośrodek Kultury Gminy Sadowie, który realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Biblioteka – Ośrodek Kultury Gminy Sadowie jest samorządową instytucją kultury. Organizuje systematyczne zajęcia nauki tańca nowoczesnego, tańców standardowych i latynoamerykańskich, a także gry na instrumentach, śpiewu, jak również zajęcia plastyczne i teatralne. Efektem tych działań są liczne grupy zainteresowań, udziały w konkurach oraz uroczystościach gminnych.

B – OKGS współpracuje z innymi jednostkami organizacyjnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz nieformalnymi grupami społecznymi na terenie gminy, powiatu i województwa

Dostęp do infrastruktury sportowej

Na terenie gminy znajdują się boiska/obiekty sportowe, które są ogólnodostępne. Stan większości obiektów jest zadawalający.

Tabela 41 Lokalizacja boisk/obiektów sportowych

L.p.	Sołectwo	CZY SOŁECTWO POSIADA							
		boiska	siłownie wewnętrzna	siłownie zewnętrzne	basen	minigolf	stadion lekkoatletyczny	plażówki	kort tenisowy
1.	Biskupice	TAK							
2.	Bogusławice								
3.	Bukowiany								
4.	Czerwona Góra								
5.	Grocholice								
6.	Jacentów	TAK						TAK	
7.	Łężyce	TAK							
8.	Małoszyce								
9.	Michałów								
10.	Niemienice								
11.	Obręczna								
12.	Okręglica								
13.	Porudzie								
14.	Ruszkowiec								
15.	Ruszków								
16.	Rżuchów	TAK							
17.	Sadowie					TAK			
18.	Szczucice								
19.	Truskolasy								
20.	Wszczęświęte	TAK							
21.	Zochcin								
22.	Zwola								

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Podsumowanie diagnozy

Procesem rewitalizacji zostanie objęty obszar, który charakteryzuje się występowaniem największej ilości negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz funkcjonalno-przestrzennych, a jednocześnie mają największy kapitał społeczny oraz potencjał rozwojowy. Do rewitalizacji wybrano obszar, który składa się z podobszarów:

- Sadowie
- Ruszków
- Biskupice
- Bogusławice
- Ruszkowiec
- Jacentów

Sadowie

Miejscowość Sadowie stanowi serce i centrum gminy, o czym świadczy chociażby lokalizacja najważniejszych instytucji publicznych. W miejscowości zlokalizowane są: Urząd Gminy, Ochotnicza Straż Pożarna, Biblioteka – Ośrodek Kultury Gminy Sadowie, Ośrodek Zdrowia, Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum.

Jednocześnie sołectwo kumulacje negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze takie jak: bezrobocie, wysoka przestępczość czy ubóstwo.

Zidentyfikowane problemy społeczne:

- 26 osób tj. 5,49% mieszkańców miejscowości Sadowie korzysta z pomocy OPS,
- Sadowie 6 dzieci w 2015r., tj. 8,45% ogółu korzystających i 6,67% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących teren sołectwa objętych było w 2015r. pomocą z zakresu dożywiania,
- 4 mieszkańców tj. 6,06% ogółu korzystających pobierało zasiłek celowy w 2015r.,
- Wsparciem z powodu bezrobocia zostało objętych było w 2015r. 5 osób z terenu sołectwa, tj. 8,77% ogółu korzystających,
- 2 osoby skorzystało w 2015r. z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności co stanowiło 8,33% ogółu korzystających,
- 2 osoby skorzystało w 2015r. z pomocy OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 15,38% ogółu korzystających,
- na terenie sołectwa dokonano 7 przestępstw i wykroczeń w latach 2013-2015 tj. 8,43% wszystkich przestępstw/wykroczeń na terenie gminy,
- wzrasta liczba osób w wieku SENIORA w 2015r. wynosiła 106 osób co stanowiło 22,36% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Potencjały w sferze społecznej:

- Sadowie zamieszkuje 474 osób tj. 11,54% mieszkańców gminy
- W ciągu ostatnich trzech lat nastąpił wzrost liczby mieszkańców sołectwa o 6 osób.
- wzrasta liczba osób młodych do 16 r.ż w 2015r. wynosiła 90 osób co stanowiło 18,99% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,
- Na terenie miejscowości są zarejestrowane 4 organizacje pozarządowe:

- OSP Sadowie
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Sadowie „RoSa”
- Koło Kobiet Aktywnych w Sadowiu
- Koło Gospodyń Wiejskich

Duży potencjał sołectwa stanowią uzdolnione dzieci i młodzież ucząca się w Szkole Podstawowej oraz Gimnazjum w Sadowiu.

Zidentyfikowane problemy środowiskowe:

- W Sadowiu pozostało jeszcze do utylizacji 238 799 kg azbestu tj. ponad 9,74% azbestu pozostającego do utylizacji na terenie gminy. (1 miejsce spośród sołectw w gminie),

Potencjały w obszarze gospodarczym:

- na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 90 podmiotów gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON tj. 37,19% ogółu z terenu gminy,
- w Sadowiu co roku rejestrowanych jest najwięcej podmiotów gospodarczych (39 nowych podmiotów powstało w latach 2010-2015)
- na terenie miejscowości Sadowie znajduje się obszar przemysłowy – działki ewidencyjne nr 153/2, 153/3, 153/4, 153/6, 153/7, 153/8, 153/9, 153/10, 153/11, 154/4, 154/5 o powierzchni łącznej 1,4791 ha. Na terenie działek ewidencyjnych prowadzona była działalność produkcyjna, jednak z biegiem czasu budynki te zostały **częściowo** wyłączone z użycia, wobec czego stan techniczny wskazuje na konieczność ich rozbiórki celem lepszego zagospodarowania terenu, tj. budowy zajezdni autobusowej dla autobusów szkolnych oraz modernizacji dróg manewrowych i budowy miejsc parkingowych **lub** przeprowadzenie termomodernizacji tych budynków.

Zidentyfikowane problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej:

- istnieje potrzeba:
  - Modernizacji/budowy dróg przebiegających przez teren miejscowości oraz budowy na niektórych z nich infrastruktury towarzyszącej np. oświetlenie, chodniki, ciągi rowerowe, itp.,

Ruszków

Zidentyfikowane problemy społeczne:

- 24 osoby tj. 11,48% mieszkańców miejscowości Ruszków korzysta z pomocy OPS,
- 6 dzieci tj. 8,45% ogółu korzystających i 16,67% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących Ruszków objętych było w 2015r. pomocą z zakresu dożywiania,
- 3 mieszkańców sołectwa tj. 17,65% ogółu korzystających pobierało zasiłek stały w 2015r.,
- 3 mieszkańców tj. 4,55% ogółu korzystających pobierało zasiłek celowy w 2015r.,

- Wsparciem z powodu bezrobocia zostało objętych było w 2015r. 4 osoby z terenu sołectwa, tj. 7,02% ogółu korzystających,
- 4 osoby skorzystało w 2015r. z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności co stanowiło 16,67% ogółu korzystających,
- Na terenie sołectwa dokonano 2 przestępstw i wykroczeń w latach 2013-2015 tj. 2,41% wszystkich przestępstw/wykroczeń na terenie gminy,
- Spadek liczby mieszkańców o 5 osób względem roku 2013
- Osoby młode do 16 roku stanowią 17,22% mieszkańców sołectwa tj. 36 osób,
- Liczba osób w wieku SENIORA w 2015r. wynosiła 49 osób co stanowiło 23,44% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Potencjały w sferze społecznej:

- Osoby młode do 16 roku stanowią 11,14% mieszkańców sołectwa tj. 38 osób,

Zidentyfikowane problemy środowiskowe:

- w Ruszkowie pozostało jeszcze do utylizacji 124 993 kg azbestu tj. ponad 5,10% azbestu pozostającego do utylizacji na terenie gminy (7 miejsce w gminie).

Potencjały w obszarze środowiska:

- Na terenie miejscowości znajdują się zabytki:
zespół kościoła par. pw. św. Stanisława: A.565/1-2
- kościół, nr rej.: 466 z 11.03.1957 oraz 467 z 15.04.1967
- dzwonnica, nr rej.: 467 z 15.04.1967
cmentarz par., nr rej.: 337 (t.) z 13.06.1988 A.566

Potencjały w obszarze gospodarczym:

- na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 7 firm tj. 5,60% ogółu firm z terenu gminy.

Zidentyfikowane problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej:

- istnieje potrzeba:
- Modernizacji/budowy dróg przebiegających przez teren miejscowości oraz budowy na niektórych z nich infrastruktury towarzyszącej np. oświetlenie, chodniki, ciągi rowerowe, itp.,
- Budowy systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą na obszarze rewitalizowanym

Biskupice

Uzasadnienie wskazania sołectwa Biskupice jako obszaru rewitalizacji

Zidentyfikowane problemy społeczne:

- 4 osoby tj. 4,30% mieszkańców miejscowości Biskupice korzysta z pomocy OPS,
- 1 osoba tj. 20% ogółu korzystających z pomocy OPS korzysta z zasiłków z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

- miejscowość zamieszkuje 2,26% ogółu mieszkańców tj. 93 osoby
- Spadek liczby mieszkańców o 3 osoby względem roku 2013
- Liczba osób w wieku SENIORA w 2015r. wynosiła 24 osoby osób co stanowiło 25,81% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Potencjały w sferze społecznej:

- Osoby młode do 16 roku stanowią 15,05% mieszkańców sołectwa tj. 14 osób,

Zidentyfikowane problemy środowiskowe:

- w Biskupicach pozostało jeszcze do utylizacji 116 358 kg azbestu tj. ponad 4,75% azbestu pozostającego do utylizacji na terenie gminy (9 miejsce w gminie).

Potencjały w obszarze gospodarczym:

- na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 8 firm tj. 6,40% ogółu firm z terenu gminy.

Zidentyfikowane problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej:

- istnieje potrzeba:
  - Modernizacji/budowy dróg przebiegających przez teren miejscowości oraz budowy na niektórych z nich infrastruktury towarzyszącej np. oświetlenie, chodniki, ciągi rowerowe, itp.,
  - Budowy systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą na obszarze rewitalizowanym
  - Modernizacji i doposażenia Publicznej Szkoły Podstawowej w Biskupicach.
  - Modernizacji boiska
  - Modernizacji budynku OSP/świetlicy wiejskiej

Bogusławice

Zidentyfikowane problemy społeczne:

- 30 osób tj. 12,15% mieszkańców miejscowości Bogusławice korzysta z pomocy OPS,
- 5 dzieci w 2015r., tj. 7,04% ogółu korzystających i 12,50% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących teren sołectwa objętych było w 2015r. pomocą z zakresu dożywiania,
- 4 mieszkańców tj. 23,53% ogółu korzystających pobierało zasiłek stały w 2015r.,
- 3 mieszkańców tj. 23,08% ogółu korzystających pobierało zasiłek okresowy w 2015r.,
- 5 mieszkańców tj. 7,58% ogółu korzystających pobierało zasiłek celowy w 2015r.,
- Wsparciem z powodu bezrobocia zostało objętych było w 2015r. 8 osób z terenu sołectwa, tj. 14,04% ogółu korzystających,
- 3 osoby skorzystało w 2015r. z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności co stanowiło 12,50% ogółu korzystających,
- na terenie sołectwa dokonano 3 przestępstw i wykroczeń w latach 2013-2015 tj. 3,61% wszystkich przestępstw/wykroczeń na terenie gminy,

- wzrasta liczba osób w wieku SENIORA w 2015r. wynosiła 52 osoby co stanowiło 21,05% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Potencjały w sferze społecznej:

- sołectwo zamieszkuje 247 osób tj. 6,01% mieszkańców gminy
- wzrasta liczba osób młodych do 16 r. ż w 2015r. wynosiła 40 osób co stanowiło 16,19% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Zidentyfikowane problemy środowiskowe:

- W Bogusławicach pozostało jeszcze do utylizacji 87 362 kg azbestu tj. ponad 3,56% azbestu pozostającego do utylizacji na terenie gminy.

Potencjały w obszarze środowiskowym:

- Na terenie miejscowości znajduje się jeden pomnik przyrody tj. klon pospolity
- Na terenie miejscowości znajdują się zabytki:
  - zespół dworsko-parkowy (dwór, lodownia, dwie obory, park), nr rej.: 295 (t.) z 10.10.1985r.

Potencjały w obszarze gospodarczym:

- na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 12 podmiotów gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON tj. 4,96% ogółu z terenu gminy,
- średnio co drugi rok rejestrowany jest podmiot gospodarczy

Zidentyfikowane problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej:

Na terenie sołectwa brak obiektów pożytku publicznego np. świetlicy wiejskiej

- istnieje potrzeba:
  - Modernizacji/budowy dróg przebiegających przez teren miejscowości oraz budowy na niektórych z nich infrastruktury towarzyszącej np. oświetlenie, chodniki, ciągi rowerowe, itp.,
  - Budowy systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą na obszarze rewitalizowanym
  - Zagospodarowania przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizowanym w celu nadania im nowych funkcji rekreacyjno – turystycznych, integracyjnych

Ruszkowiec

Zidentyfikowane problemy społeczne:

- 13 osób tj. 6,70% mieszkańców miejscowości Ruszkowiec korzysta z pomocy OPS,
- 2 dzieci w 2015r., tj. 2,82% ogółu korzystających i 10,53% ogółu dzieci w wieku do 16 r.ż. zamieszkujących teren sołectwa objętych było w 2015r. pomocą z zakresu dożywiania,
- 2 mieszkańcy tj. 11,76% ogółu korzystających pobierało zasiłek stały w 2015r.,
- 1 mieszkaniec tj. 7,69% ogółu korzystających pobierał zasiłek okresowy w 2015r.,

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

- 3 mieszkańców tj. 4,55% ogółu korzystających pobierało zasiłek celowy w 2015r.,
- Wsparciem z powodu bezrobocia zostało objętych w 2015r. 3 osoby z terenu sołectwa, tj. 5,26% ogółu korzystających,
- 1 osoba skorzystała ze wsparcia OPS z powodu ubóstwa tj. 20% ogółu korzystających,
- 2 osoby skorzystało w 2015r. z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności co stanowiło 8,33% ogółu korzystających,
- 1 osoba skorzystała w 2015r. z pomocy OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 7,69% ogółu korzystających,
- na terenie sołectwa dokonano 3 przestępstw i wykroczeń w latach 2013-2015 tj. 3,61% wszystkich przestępstw/wykroczeń na terenie gminy,
- spadek liczby mieszkańców o 9 osób względem roku 2013
- spada liczba osób młodych do 16 r.ż w 2015r. wynosiła 19 osób co stanowiło 9,79% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,
- wzrasta liczba osób w wieku SENIORA w 2015r. wynosiła 56 osób co stanowiło 28,87% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Zidentyfikowane problemy środowiskowe:

- Na terenie sołectwa pozostało jeszcze do utylizacji 147 334 kg azbestu tj. ponad 6,01% azbestu pozostającego do utylizacji na terenie gminy (4 miejsce spośród sołectw w gminie).

Potencjały w obszarze gospodarczym:

- na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 6 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON tj. 2,48% ogółu z terenu gminy,

Zidentyfikowane problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej:

- istnieje potrzeba:
  - Modernizacji/budowy dróg przebiegających przez teren miejscowości oraz budowy na niektórych z nich infrastruktury towarzyszącej np. oświetlenie, chodniki, ciągi rowerowe, itp.,
  - Budowy systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą na obszarze rewitalizowanym
  - Modernizacji OSP/świetlicy wiejskiej

Jacentów

Zidentyfikowane problemy społeczne:

- Wzrost ilości osób korzystających z pomocy OPS w 2015 roku korzystało 28 osób tj. 4,60% mieszkańców,
- Wzrost liczby dzieci i młodzieży korzystającej z pomocy OPS w zakresie dożywiania w 2015 roku korzystało 9 dzieci tj. 12,68% do ogółu korzystających i 9,47%
- 1 mieszkaniec tj. 7,69% ogółu korzystających pobierało zasiłek okresowy w 2015r.,
- 4 mieszkańców tj. 6,06% ogółu korzystających pobierało zasiłek celowy w 2015r.,

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

- Wsparciem z powodu bezrobocia zostało objętych w 2015r. 5 osób z terenu sołectwa, tj. 8,77% ogółu korzystających,
- 1 osoba skorzystała w 2015r. z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności co stanowiło 4,17% ogółu korzystających,
- 2 osoby skorzystało w 2015r. z pomocy OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 15,38% ogółu korzystających,
- na terenie sołectwa dokonano 16 przestępstw i wykroczeń w latach 2013-2015 tj. : 19,28% wszystkich przestępstw/wykroczeń na terenie gminy,
- spadek liczby mieszkańców o 2 osoby względem roku 2013
- spada liczba osób młodych do 16 r. ż. w 2015r. wynosiła 95 osób co stanowiło 15,60% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,
- wzrasta liczba osób w wieku SENIORA w 2015r. wynosiła 135 osób co stanowiło 22,17% ogółu mieszkańców sołectwa w 2015 roku,

Potencjały w sferze społecznej:

- Miejscowość zamieszkuje 609 mieszkańców co stanowi 14,82% mieszkańców całej gminy

Zidentyfikowane problemy środowiskowe:

- Na terenie sołectwa pozostało jeszcze do utylizacji 108 724 kg azbestu tj. ponad 4,44% azbestu pozostającego do utylizacji na terenie gminy.
- Na terenie miejscowości znajdują się 3 pomniki przyrody (kasztanowiec biały, lipa szerokolistna, tulipanowiec amerykański)

Potencjały w obszarze gospodarczym:

- na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 25 podmiotów gospodarczych (CEIGD) tj. 20,00% ogółu z terenu gminy,
- znajdują się 3 obiekty noclegowo-gastronomiczne

Zidentyfikowane problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej:

- istnieje potrzeba:
  - Modernizacji/budowy dróg przebiegających przez teren miejscowości oraz budowy na niektórych z nich infrastruktury towarzyszącej np. oświetlenie, chodniki, ciągi rowerowe, itp.,
  - Budowy systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą na obszarze rewitalizowanym
  - Modernizacji boiska sportowego, budowy siłowni zewnętrznej

3 Zasięg przestrzenny obszaru/obszarów rewitalizacyjnych

Rewitalizacja będzie realizowana na podobszarach znajdujących się w sołectwach:

- Sadowie
- Ruszków
- Biskupice
- Bogusławice
- Ruszkowiec
- Jacentów

Tabela 42 Liczba mieszkańców Gminy Sadowie – delimitacja pod kątem wyznaczenia obszarów zdegradowanych (w kryzysie)

Liczba mieszkańców Gminy Sadowie - stan na 31.12.2015r.	4108
Limit liczby mieszkańców w rewitalizacji	30%
Max. liczba mieszkańców w rewitalizacji	1232
Ujęto w rewitalizacji	1083
%	26,36%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 43 Powierzchnia sołectw i liczba mieszkańców Gminy Sadowie ujęta do rewitalizacji

l.p.	wyszczególnienie	31.12.2015	ujęto w rewitalizacji	Powierzchnia sołectwa w ha	ujęto w rewitalizacji
1	Biskupice	93	0	293,72	93,12
2	Bogusławice	247	0	346,49	8,64 1,89
3	Bukowiany	83		242,81	
4	Czerwona Góra	104		312	
5	Grocholice	128		328,83	
6	Jacentów	609	609	188,1	188,1
7	Łężyce	133		483,2	
8	Małoszyce	77		286,77	
9	Michałów	62		158,66	
10	Niemienice	293		482,95	
11	Obręczna	270		419,75	
12	Okręglica	50		146,01	
13	Porudzie	141		148,9	
14	Ruszkowiec	194	0	347,01	37,64
15	Ruszków	209	0	361,04	31,35
16	Rzuchów	299		415,23	
17	Sadowie	474	474	611,48	611,48
18	Szczucice	87		229,99	
19	Truskolasy	106		333,08	
20	Wszechświęte	112		279,33	
21	Zochcin	199		494,32	

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

22	Zwola	138		344,66	
	razem	4108		7254,33	
	ujęto w rewitalizacji		1083		970,33
	%		26,36%		13,38%
	max		30%		20%

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadowie

Jak pokazuje powyższa tabela obszar rewitalizacji obejmuje:

- 1083 mieszkańców, tj. 26,36% mieszkańców Gminy oraz
- 970,33 ha powierzchni tj. 13,38% powierzchni Gminy Sadowie.

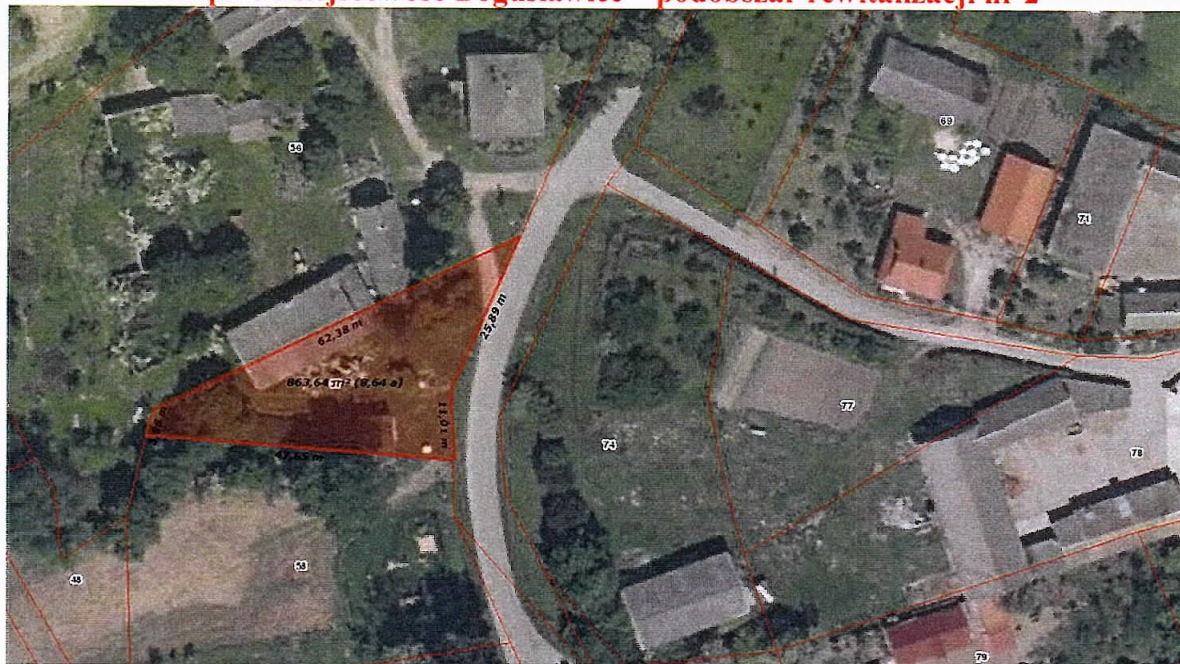
Mapa 7 Miejscowość Biskupice – podobszar rewitalizacji nr 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.pl

Mapa 8 Miejscowość Bogusławice – podobszar rewitalizacji nr 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.pl

Mapa 9 Miejscowość Bogusławice – podobszar rewitalizacji nr 3

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.pl

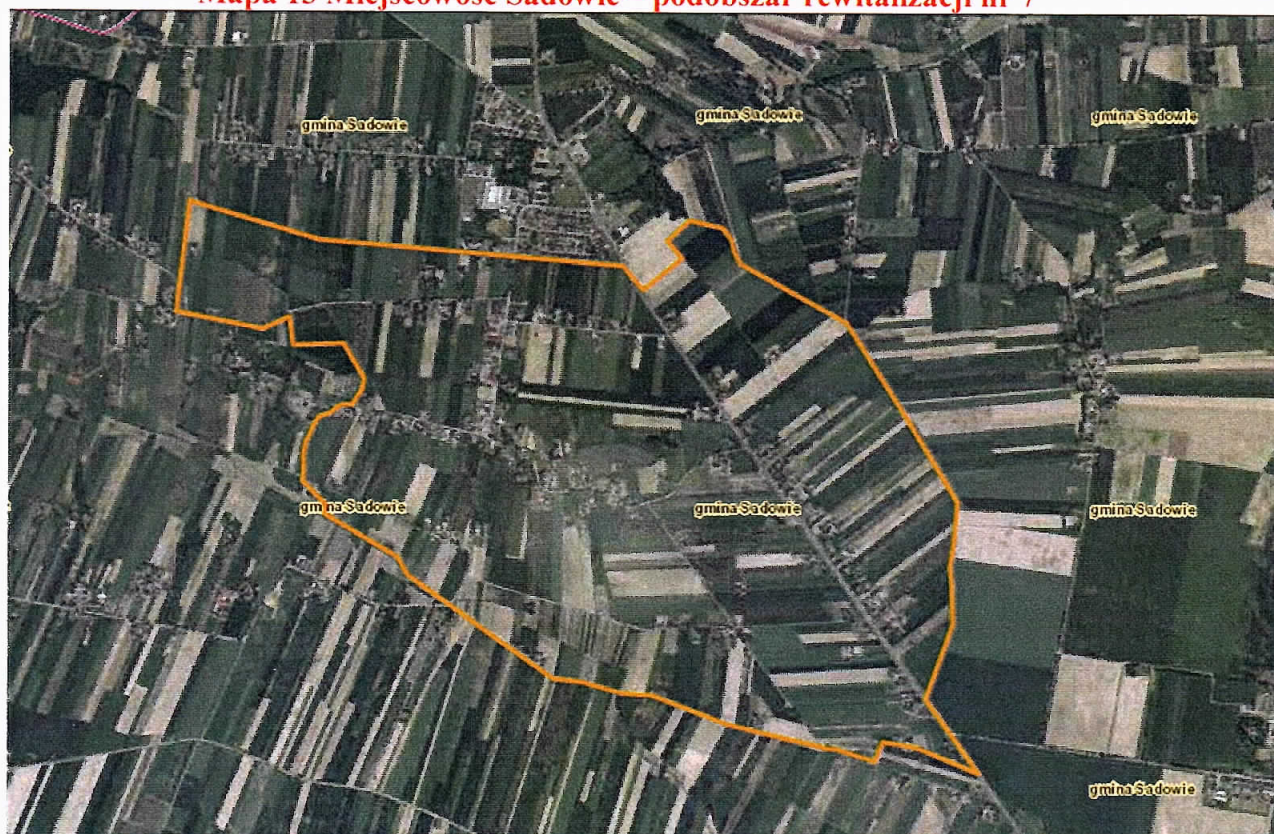

Mapa 12 Miejscowość Ruszków – podobszar rewitalizacji nr 6

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.pl

Mapa 13 Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.pl

4 Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

Celem strategicznym Programu Rewitalizacji do osiągnięcia w perspektywie roku 2023 jest:

Przywrócenie ładu przestrzennego, poprawa warunków życia mieszkańców oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów kryzysowych na terenie Gminy Sadowie.

Cele operacyjne:

- 1. Redukcja patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego na terenach kryzysowych.**
- 2. Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców terenów rewitalizacyjnych**
- 3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej, poprawa bezpieczeństwa oraz środowiska obszaru rewitalizacji**

Realizacji powyższych celów służą działania (omówione w dalszej części opracowania), które są względem siebie komplementarne – jedno zadanie potrzebuje drugiego, aby osiągnąć zamierzone cele. Projekty wymienione do realizacji mają poza tym pozytywny wpływ na polityki horyzontalne Unii Europejskiej takie jak: politykę zatrudnienia, politykę równych szans, politykę rozwoju społeczeństwa informacyjnego, politykę ochrony środowiska.

5 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Dzięki projektom rewitalizacyjnym zwiększy się atrakcyjność całej gminy. Podejmowane działania promocyjne zwrócą uwagę potencjalnych inwestorów. Program Rewitalizacji będzie również oddziaływać pozytywnie na istniejące podmioty gospodarcze, jak również stwarzać będzie warunki do powstawania nowych, co z kolei będzie mieć bezpośrednie przełożenie na podniesienie, jakości życia mieszkańców.

Celem głównym Programu Rewitalizacji jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan i zagospodarowanie przestrzeni.

Rewitalizacja obejmuje przemiany zdegradowanych terenów w czterech głównych aspektach:

- rozwój gospodarczy - tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej,
- rozwój społeczny - zapobieganie patologiom społecznym (bezrobocie, ubóstwo, przestępczości, marginalizacji,...),
- rozwój infrastrukturalno - przestrzenny - zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez remonty, modernizację i konserwację obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawę środowiska
- techniczny – modernizację obiektów publicznych będących w złym stanie technicznym np. obiektów szkół, świetlic

Celem strategicznym Programu Rewitalizacji do osiągnięcia w perspektywie roku 2023 jest:

Przywrócenie ładu przestrzennego, poprawa warunków życia mieszkańców oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów kryzysowych na terenie Gminy Sadowie.

Cele operacyjne:

- 1. Redukcja patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego na terenach kryzysowych.**
- 2. Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców terenów rewitalizacyjnych.**
- 3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej, poprawa bezpieczeństwa oraz środowiska obszaru rewitalizacji.**

Kierunki działań:

1. Redukcja patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego na terenach kryzysowych.
  - Aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy
  - Organizacja różnego rodzaju imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, itp.
2. Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców terenów rewitalizacyjnych
  - Powstawanie nowych firm i wspieranie już istniejących

3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej, poprawa bezpieczeństwa oraz środowiska obszaru rewitalizacji

- Poprawa bezpieczeństwa na terenie sołectwa poprzez budowę chodników
- Remont dróg
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- Wymiana (na bardziej ekologiczne) i budowa oświetlenia ulicznego
- Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- Zachowanie dziedzictwa kulturowego

6 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniżej przedstawiamy wykaz przedsięwzięć planowanych do realizacji

Projekty rewitalizacyjne w sferze społecznej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 1 Utworzenie Klubu Seniora w miejscowości Biskupice
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu
3 Zakres realizowanych zadań	Wsparcie seniorów poprzez dofinansowanie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu, charakteryzujących się niskimi dochodami lub wysokim odsetkiem seniorów w populacji ogółem lub brakiem infrastruktury pomocy społecznej służącej do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania. Celem Programu jest w szczególności zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach Programu przewiduje się udostępnienie seniorom infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Biskupice – podobszar rewitalizacji nr 1, działka nr 50/1
5 Szacowana wartość	100 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Klub Seniora umożliwi osobom starszym skorzystanie z oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. W związku z tym, że społeczeństwo gminy Sadowie się starzeje istnieje potrzeba wsparcia seniorów, w tym poprawy ich warunków życia. Prognozowane rezultaty: <ul style="list-style-type: none"> • powstanie i działalność Klubu Seniora zapewnienie dziennej opieki osobom starszym, niepełnosprawnym, • poprawa jakości życia seniorów, • zapewnienia seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w tym wsparcia specjalistycznego, • integracji społecznej środowiska seniorów, w tym rozwoju

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

	<p>działań samopomocowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnych <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba uczestników, • wywiady, ankiety, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 2 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Biskupice)
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Biblioteka –Ośrodek Kultury Gminy Sadowie Gmina Sadowie Rada Sołecka Stowarzyszenia Ośrodek Pomocy Społecznej
3 Zakres realizowanych zadań	<p>Projekt zakłada rozszerzenie działalności świetlicy w Biskupicach o elementy środowiskowo-socjoterapeutyczne wraz z przystosowaniem jej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Świetlica będzie czynna średnio 25h/tygodniowo (4h/dni powszechnie i 5h/sobota i/lub niedziela- w zależności od potrzeb). Godziny otwarcia będą dopasowane do oczekiwań dzieci i młodzieży. Do każdej świetlicy będzie uczęszczało max. 14 dzieci w wieku 6-16 lat i będzie zatrudniony 1 wychowawca. Jego pracę będą wspomagali wolontariusze. Wychowawca będzie pracował z grupą i indywidualnie z każdym dzieckiem i rodzinami (rodzicami, opiekunami prawnymi). Zajęcia z wychowawcą będą obejmować m.in.: systematyczną pomoc w nauce, nadrabianie zaległości edukacyjnych i odrabianie pracy domowej, gry i zabawy (ruchowe, sportowe, dydaktyczne, muzyczne, plastyczne, interakcyjne, itp.). Oferta świetlic będzie też poszerzona o wydarzenia jednorazowe, tj. wycieczki edukacyjne (Końskie, Kielce, Sandomierz, Pacanów, Podzamcze), rajdy, imprezy okolicznościowe (Mikołaj, Dzień Dziecka, Choinka, itp.) i akcje na rzecz społeczności lokalnej (sprzątanie świata, pomaganie osobom starszym i niepełnosprawnym). Dzieci będą korzystały ze świetlic przez ok.4h/dziennie, często zaraz po zakończeniu lekcji, więc zapewniony im będzie co najmniej 1 posiłek w zależności od pory dnia i ich potrzeb rozwojowych. Jeśli pojawią się osoby niepełnosprawne zostaną zbadane ich potrzeby i zostanie zapewniony udział w zajęciach poprzez dostosowanie infrastruktury, sprzętu, form przekazu treści, kadry merytorycznej, itp.</p> <p>W świetlicy prowadzone będą zajęcia edukacyjno-rozwijające następujące kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • język angielski (porozumiewanie się w językach obcych)-

	<p>średnio 8 h/m-c;</p> <ul style="list-style-type: none"> • matematyka (kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne)- średnio 5h/m-c; • edukacja społeczna i obywatelska (kompetencje społeczne i obywatelskie)-średnio3 h/m-c. <p>Ponadto prowadzone będą następujące zajęcia rozwojowe i terapeutyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne z terapeutą i pedagogiem prowadzone indywidualnie i grupowo dla dzieci z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi (m.in.: dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia), 2. zajęcia z psychoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: wspieranie w dzieciach spokoju i koncentracji, wzmacnianie w nich samooceny, zmniejszanie ich nadmiernej pobudliwości, budowanie w nich pewności siebie m.in. poprzez: uczenie dzieci radzenie sobie w trudnych sytuacjach; wzmocnienie w dzieciach poczucia własnej wartości; pomaganie dzieciom w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych i osobistych; diagnozowanie osobowości dzieci oraz ich ogólnego rozwoju psychomotorycznego i możliwości intelektualnych; stymulowanie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i poznawczego dzieci; 3. zajęcia z socjoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: pomoc dzieciom w lepszym funkcjonowaniu w szkole, rodzinie i grupie rówieśniczej, a także uczenie dzieci rozpoznawania i nazywania emocji oraz pokazywanie im właściwych sposobów ich wyrażania i odreagowywania; kształcenie w dzieciach umiejętności interpersonalnych oraz dostrzeganie i spełnianie potrzeb własnych i drugiego człowieka; uczenie dzieci pełnienia określonych ról społecznych oraz kształtowanie w nich poczucia otwartości i szczerości, współdziałania i współpracy, nawiązywanie przyjaźni; uczenie dzieci różnych typów zachowań akceptowalnych społecznie, kierowania nimi i podejmowanie odpowiedzialności za swoje postępowanie. <p>Ponadto przewidujemy w ramach projektu inne formy wsparcia m.in. wczasy socjoterapeutyczne.</p> <p>Poza w/w działalnością świetlicy będzie ona również organizowała różnego rodzaju festyny rodzinne, zajęcia dla wszystkich dzieci z sołectwa.</p>
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Biskupice – podobszar rewitalizacji nr 1, Świetlica wiejska w Biskupicach, działka nr 50/1
5 Szacowana wartość	100 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji:</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z zakresu rozwoju kompetencji kluczowych w procesie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>uczenia się przez całe życie – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci,</p> <ul style="list-style-type: none"> pedagogicznym i psycho-socjoterapeutycznym – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci. <p>Sposób pomiaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> w świetlicy będą prowadzone dla każdego dziecka: karta pobytu z uaktualnianymi informacjami o postępach w nauce szkolnej, jego stanie zdrowia oraz aktualną ocenę jego sytuacji rodzinnej, dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 3 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Jacentów)
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Biblioteka – Ośrodek Kultury Gminy Sadowie Gmina Sadowie Rada Sołecka Stowarzyszenia Ośrodek Pomocy Społecznej
3 Zakres realizowanych zadań	<p>Projekt zakłada rozszerzenie działalności świetlicy w Jacentowie o elementy środowiskowo-socjoterapeutyczne wraz z przystosowaniem jej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Świetlica będzie czynna średnio 25h/tygodniowo (4h/dni powszechne i 5h/sobota i/lub niedziela - w zależności od potrzeb). Godziny otwarcia będą dopasowane do oczekiwań dzieci i młodzieży. Do każdej świetlicy będzie uczęszczało max. 14 dzieci w wieku 6-16 lat i będzie zatrudniony 1 wychowawca. Jego pracę będą wspomagali wolontariusze. Wychowawca będzie pracował z grupą i indywidualnie z każdym dzieckiem i rodzinami (rodzicami, opiekunami prawnymi). Zajęcia z wychowawcą będą obejmować m.in.: systematyczną pomoc w nauce, nadrabianie zaległości edukacyjnych i odrabianie pracy domowej, gry i zabawy (ruchowe, sportowe, dydaktyczne, muzyczne, plastyczne, interakcyjne, itp.). Oferta świetlic będzie też poszerzona o wydarzenia jednorazowe, tj. wycieczki edukacyjne (Końskie, Kielce, Sandomierz, Pacanów, Podzamcze), rajdy, imprezy okolicznościowe (Mikołaj, Dzień Dziecka, Choinka, itp.) i akcje na rzecz społeczności lokalnej (sprzątanie świata, pomaganie osobom starszym i niepełnosprawnym). Dzieci będą korzystały ze świetlic przez ok.4h/dziennie, często zaraz po zakończeniu lekcji, więc zapewniony im będzie co najmniej 1 posiłek w zależności od pory dnia i ich potrzeb rozwojowych. Jeśli pojawią się osoby niepełnosprawne zostaną zbadane ich potrzeby i zostanie zapewniony udział w zajęciach poprzez dostosowanie infrastruktury, sprzętu, form przekazu treści, kadry merytorycznej, itp.</p> <p>W świetlicy prowadzone będą zajęcia edukacyjno-rozwijające</p>

	<p>następujące kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • język angielski (porozumiewanie się w językach obcych)-średnio 8 h/m-c; • matematyka (kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne)- średnio 5h/m-c; • edukacja społeczna i obywatelska (kompetencje społeczne i obywatelskie)-średnio 3 h/m-c. <p>Ponadto prowadzone będą następujące zajęcia rozwojowe i terapeutyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne z terapeutą i pedagogiem prowadzone indywidualnie i grupowo dla dzieci z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi (m.in.: dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia), 2. zajęcia z psychoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: wspieranie w dzieciach spokoju i koncentracji, wzmacnianie w nich samooceny, zmniejszanie ich nadmiernej pobudliwości, budowanie w nich pewności siebie m.in. poprzez: uczenie dzieci radzenia sobie w trudnych sytuacjach; wzmocnienie w dzieciach poczucia własnej wartości; pomaganie dzieciom w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych i osobistych; diagnozowanie osobowości dzieci oraz ich ogólnego rozwoju psychomotorycznego i możliwości intelektualnych; stymulowanie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i poznawczego dzieci; 3. zajęcia z socjoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: pomoc dzieciom w lepszym funkcjonowaniu w szkole, rodzinie i grupie rówieśniczej, a także uczenie dzieci rozpoznawania i nazywania emocji oraz pokazywanie im właściwych sposobów ich wyrażania i odreagowywania; kształcenie w dzieciach umiejętności interpersonalnych oraz dostrzeganie i spełnianie potrzeb własnych i drugiego człowieka; uczenie dzieci pełnienia określonych ról społecznych oraz kształtowanie w nich poczucia otwartości i szczerości, współdziałania i współpracy, nawiązywanie przyjaźni; uczenie dzieci różnych typów zachowań akceptowalnych społecznie, kierowania nimi i podejmowanie odpowiedzialności za swoje postępowanie. <p>Ponadto przewidujemy w ramach projektu inne formy wsparcia m.in. wczasy socjoterapeutyczne.</p> <p>Poza w/w działalnością świetlicy będzie ona również organizowała różnego rodzaju festyny rodzinne, zajęcia dla wszystkich dzieci z sołectwa.</p>
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Świetlica wiejska w Jacentowie
5 Szacowana wartość	320 000,00 zł

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

<p>6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z zakresu rozwoju kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci, • pedagogicznym i psycho-socjoterapeutycznym – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci. <p>Sposób pomiaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w świetlicy będą prowadzone dla każdego dziecka: karta pobytu z uaktualnianymi informacjami o postępach w nauce szkolnej, jego stanie zdrowia oraz aktualną ocenę jego sytuacji rodzinnej, • dokumentacja fotograficzna.
<p>7 Horyzont czasowy</p>	<p>2016-2023</p>

<p>1 Nazwa projektu</p>	<p>Projekt rewitalizacyjny nr 4 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Ruszkowiec)</p>
<p>2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt</p>	<p>Biblioteka – Ośrodek Kultury Gminy Sadowie Gmina Sadowie Rada Sołecka Stowarzyszenia Ośrodek Pomocy Społecznej</p>
<p>3 Zakres realizowanych zadań</p>	<p>Projekt zakłada rozszerzenie działalności świetlicy w Ruszkowcu o elementy środowiskowo-socjoterapeutyczne wraz z przystosowaniem jej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Świetlica będzie czynna średnio 25h/tygodniowo (4h/dni powszechnie i 5h/sobota i/lub niedziela - w zależności od potrzeb). Godziny otwarcia będą dopasowane do oczekiwań dzieci i młodzieży. Do każdej świetlicy będzie uczęszczało max. 14 dzieci w wieku 6-16 lat i będzie zatrudniony 1 wychowawca. Jego pracę będą wspomagali wolontariusze. Wychowawca będzie pracował z grupą i indywidualnie z każdym dzieckiem i rodzinami (rodzicami, opiekunami prawnymi). Zajęcia z wychowawcą będą obejmować m.in.: systematyczną pomoc w nauce, nadrabianie zaległości edukacyjnych i odrabianie pracy domowej, gry i zabawy (ruchowe, sportowe, dydaktyczne, muzyczne, plastyczne, interakcyjne, itp.). Oferta świetlic będzie też poszerzona o wydarzenia jednorazowe, tj. wycieczki edukacyjne (Końskie, Kielce, Sandomierz, Pacanów, Podzamcze), rajdy, imprezy okolicznościowe (Mikołaj, Dzień Dziecka, Choinka, itp.) i akcje na rzecz społeczności lokalnej (sprzątanie świata, pomaganie osobom starszym i niepełnosprawnym). Dzieci będą korzystały ze świetlic przez ok.4h/dziennie, często zaraz po zakończeniu lekcji, więc zapewniony im będzie co najmniej 1 posiłek w zależności od pory dnia i ich potrzeb rozwojowych. Jeśli pojawiają się osoby niepełnosprawne zostaną zbadane ich</p>

	<p>potrzeby i zostanie zapewniony udział w zajęciach poprzez dostosowanie infrastruktury, sprzętu, form przekazu treści, kadry merytorycznej, itp.</p> <p>W świetlicy prowadzone będą zajęcia edukacyjno-rozwijające następujące kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • język angielski (porozumiewanie się w językach obcych)-średnio 8 h/m-c; • matematyka (kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne)- średnio 5h/m-c; • edukacja społeczna i obywatelska (kompetencje społeczne i obywatelskie)-średnio 3 h/m-c. <p>Ponadto prowadzone będą następujące zajęcia rozwojowe i terapeutyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne z terapeutą i pedagogiem prowadzone indywidualnie i grupowo dla dzieci z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi (m.in.: dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia), 2. zajęcia z psychoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: wspieranie w dzieciach spokoju i koncentracji, wzmacnianie w nich samooceny, zmniejszanie ich nadmiernej pobudliwości, budowanie w nich pewności siebie m.in. poprzez: uczenie dzieci radzenie sobie w trudnych sytuacjach; wzmocnienie w dzieciach poczucia własnej wartości; pomaganie dzieciom w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych i osobistych; diagnozowanie osobowości dzieci oraz ich ogólnego rozwoju psychomotorycznego i możliwości intelektualnych; stymulowanie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i poznawczego dzieci; 3. zajęcia z socjoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: pomoc dzieciom w lepszym funkcjonowaniu w szkole, rodzinie i grupie rówieśniczej, a także uczenie dzieci rozpoznawania i nazywania emocji oraz pokazywanie im właściwych sposobów ich wyrażania i odreagowywania; kształcenie w dzieciach umiejętności interpersonalnych oraz dostrzeganie i spełnianie potrzeb własnych i drugiego człowieka; uczenie dzieci pełnienia określonych ról społecznych oraz kształtowanie w nich poczucia otwartości i szczerości, współdziałania i współpracy, nawiązywanie przyjaźni; uczenie dzieci różnych typów zachowań akceptowalnych społecznie, kierowania nimi i podejmowanie odpowiedzialności za swoje postępowanie. Ponadto przewidujemy w ramach projektu inne formy wsparcia m.in. wczasy socjoterapeutyczne. <p>Poza w/w działalnością świetlicy będzie ona również organizowała różnego rodzaju festyny rodzinne, zajęcia dla wszystkich dzieci z sołectwa.</p>
<p>4 Lokalizacja (miejsce)</p>	<p>Miejscowość Ruszkowice – podobszar rewitalizacji nr 5, Świetlica wiejska w Ruszkowcu, działka nr 43/1, 305/1</p>

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

przeprowadzenia danego projektu)	
5 Szacowana wartość	320 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji:</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z zakresu rozwoju kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci, • pedagogicznym i psycho-socjoterapeutycznym – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci. <p>Sposób pomiaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w świetlicy będą prowadzone dla każdego dziecka: karta pobytu z uaktualnianymi informacjami o postępach w nauce szkolnej, jego stanie zdrowia oraz aktualną ocenę jego sytuacji rodzinnej, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 5 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Sadowie)
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Biblioteka – Ośrodek Kultury Gminy Sadowie Gmina Sadowie Rada Sołecka Stowarzyszenia Ośrodek Pomocy Społecznej
3 Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada rozszerzenie działalności świetlicy w Sadowiu o elementy środowiskowo-socjoterapeutyczne wraz z przystosowaniem jej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Świetlica będzie czynna średnio 25h/tygodniowo (4h/dni powszechne i 5h/sobota i/lub niedziela - w zależności od potrzeb). Godziny otwarcia będą dopasowane do oczekiwań dzieci i młodzieży. Do każdej świetlicy będzie uczęszczało max. 14 dzieci w wieku 6-16 lat i będzie zatrudniony 1 wychowawca. Jego pracę będą wspomagali wolontariusze. Wychowawca będzie pracował z grupą i indywidualnie z każdym dzieckiem i rodzinami (rodzicami, opiekunami prawnymi). Zajęcia z wychowawcą będą obejmować m.in.: systematyczną pomoc w nauce, nadrabianie zaległości edukacyjnych i odrabianie pracy domowej, gry i zabawy (ruchowe, sportowe, dydaktyczne, muzyczne, plastyczne, interakcyjne, itp.). Oferta świetlic będzie też poszerzona o wydarzenia jednorazowe, tj. wycieczki edukacyjne (Końskie, Kielce, Sandomierz, Pacanów, Podzamcze), rajdy, imprezy okolicznościowe (Mikołaj, Dzień Dziecka, Choinka, itp.) i akcje na rzecz społeczności lokalnej (sprzątanie świata, pomaganie osobom starszym i niepełnosprawnym). Dzieci będą korzystały ze świetlic przez ok.4h/dziennie, często zaraz po zakończeniu lekcji, więc zapewniony im będzie co najmniej

1 posiłek w zależności od pory dnia i ich potrzeb rozwojowych. Jeśli pojawią się osoby niepełnosprawne zostaną zbadane ich potrzeby i zostanie zapewniony udział w zajęciach poprzez dostosowanie infrastruktury, sprzętu, form przekazu treści, kadry merytorycznej, itp.

W świetlicy prowadzone będą zajęcia edukacyjno-rozwijające następujące kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie:

- język angielski (porozumiewanie się w językach obcych)-średnio 8 h/m-c;
- matematyka (kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne)- średnio 5h/m-c;
- edukacja społeczna i obywatelska (kompetencje społeczne i obywatelskie)-średnio 3 h/m-c.

Ponadto prowadzone będą następujące zajęcia rozwojowe i terapeutyczne:

1. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne z terapeutą i pedagogiem prowadzone indywidualnie i grupowo dla dzieci z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi (m.in.: dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia),

2. zajęcia z psychoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: wspieranie w dzieciach spokoju i koncentracji, wzmacnianie w nich samooceny, zmniejszanie ich nadmiernej pobudliwości, budowanie w nich pewności siebie m.in. poprzez: uczenie dzieci radzenie sobie w trudnych sytuacjach; wzmocnienie w dzieciach poczucia własnej wartości; pomaganie dzieciom w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych i osobistych; diagnozowanie osobowości dzieci oraz ich ogólnego rozwoju psychomotorycznego i możliwości intelektualnych; stymulowanie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i poznawczego dzieci;

3. zajęcia z socjoterapeutą (4-6 h/m-c) prowadzone indywidualnie i grupowo, cel: pomoc dzieciom w lepszym funkcjonowaniu w szkole, rodzinie i grupie rówieśniczej, a także uczenie dzieci rozpoznawania i nazywania emocji oraz pokazywanie im właściwych sposobów ich wyrażania i odreagowywania; kształcenie w dzieciach umiejętności interpersonalnych oraz dostrzeganie i spełnianie potrzeb własnych i drugiego człowieka; uczenie dzieci pełnienia określonych ról społecznych oraz kształtowanie w nich poczucia otwartości i szczerości, współdziałania i współpracy, nawiązywanie przyjaźni; uczenie dzieci różnych typów zachowań akceptowalnych społecznie, kierowania nimi i podejmowanie odpowiedzialności za swoje postępowanie.

Ponadto przewidujemy w ramach projektu inne formy wsparcia m.in. wczasy socjoterapeutyczne.

Poza w/w działalnością świetlicy będzie ona również organizowała różnego rodzaju festyny rodzinne, zajęcia dla wszystkich dzieci

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

	z sołectwa.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Świetlica wiejska w Sadowiu
5 Szacowana wartość	320 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji:</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z zakresu rozwoju kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci, • pedagogicznym i psycho-socjoterapeutycznym – min. 14 osób/rocznie * 8 lat = 112 dzieci. <p>Sposób pomiaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w świetlicy będą prowadzone dla każdego dziecka: karta pobytu z uaktualnianymi informacjami o postępach w nauce szkolnej, jego stanie zdrowia oraz aktualną ocenę jego sytuacji rodzinnej, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

Projekty rewitalizacyjne w sferze funkcjonalno-przestrzennej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 6 Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miejscowości Biskupice
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Budowa boiska sportowego
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar rewitalizacji nr 1, działka nr 50/1, Biskupice
5 Szacowana wartość	200 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Poprawa stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nowe formy aktywności sportowej. Nowe atrakcje turystyczne.</p> <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

7 Horyzont czasowy	2016-2023
1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 7 Budowa miejsca wypoczynku w miejscowości Bogusławice
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Wybrany obszar nie spełnia w chwili obecnej właściwych funkcji. Zagospodarowanie wolnej przestrzeni umożliwi nadanie temu obszarowi nowych funkcji (rekreacyjnych, kulturalnych). Stworzenie miejsca integracji/ spotkań dla mieszkańców Gminy Sadowie sprawi, że nastąpi rozwój kulturalny nie tylko miejscowości, ale i całej Gminy. W ramach zagospodarowania zostanie wykonane: wymienione ogrodzenie, powstanie altana z grillem, ławeczki, ułożenie kostki, nasadzenie zieleni.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Bogusławice, działka nr 57, podobszar rewitalizacji nr 2
5 Szacowana wartość	50 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: Uporządkowanie terenu w miejscowości Bogusławice Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 8 Rekultywacja terenów przy stawie
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Utworzenie siłowni zewnętrznej oraz zagospodarowanie terenu wokół (ławeczki, ciągi piesze)
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Bogusławice, podobszar rewitalizacji nr 3, działka nr 7, 5/1, 9/2, 5/6.
5 Szacowana wartość	200 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Poprawa stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nowe formy aktywności sportowej. Nowe atrakcje turystyczne. Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

7 Horyzont czasowy	2016-2023
--------------------	-----------

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 9 Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miejscowości Jacentów
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Zadanie 1: Budowa budynku gospodarczego Zadanie 2: Budowa ogrodzenia boiska sportowego Zadanie 3: Budowa siłowni zewnętrznej Zadanie 4: Zagospodarowanie terenu (m.in. ławeczki, wyrównanie terenu)
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Jacentów – podobszar rewitalizacji nr 4
5 Szacowana wartość	500 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Poprawa stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nowe formy aktywności sportowej. Nowe atrakcje turystyczne. Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 10 Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miejscowości Ruszkowice
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Zadanie 1: Budowa siłowni zewnętrznej Zadanie 2: Budowa boiska wielofunkcyjnego Zadanie 3: Budowa miejsca wypoczynku (m.in. altany grillowej) Zadanie 4: Budowa placu zabaw
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Ruszkowice, podobszar rewitalizacji nr 5, działka nr 43/1, 305/1.
5 Szacowana wartość	200 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów	Poprawa stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nowe formy aktywności sportowej. Nowe atrakcje turystyczne. Sposób pomiaru rezultatów:

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 11 Rekultywacja boiska przy ZS w Sadowiu
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Budowa ogrodzenia, wymiana nawierzchni, ławeczki, bramki
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7
5 Szacowana wartość	500 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Poprawa stanu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nowe formy aktywności sportowej. Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 12 Budowa parkingu i pochylni dla niepełnosprawnych przy budynku Praktyki Lekarskiej i Pielęgniarskiej w Sadowie
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Profilowanie podłoża i jego zagęszczanie, budowa krawężników betonowych, ogrodzenie miejsca składowania śmieci, budowa pochylni dla osób niepełnosprawnych wraz z odpowiednim podłożem z kostki brukowej.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7
5 Szacowana wartość	105 000 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Działania te mają zapewnić poprawę sfery funkcjonalnej terenów wokół budynku oraz ułatwienia do niego dostępu osobom niepełnosprawnym. Teren zostanie odpowiednio zagospodarowany, nawierzchnia zmodernizowana, zbudowane zostaną krawężniki oraz ogrodzone zostanie miejsce składowania śmieci. Dodatkowo projekt uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych poprzez budowę pochylni i montaż specjalnych urządzeń dla niepełnosprawnych.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 13 Wykonanie monitoringu wizyjnego na terenie miejscowości Sadowie
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	-Mechaniczne wykucie bruzd w ziemi w celu instalacji osprzętu oraz okablowania, -Mocowanie aparatów, -Montowanie rur windurowych, -Budowę kanalizacji kablowej pierwotnej. Kamery będą posiadać system dzień-noc.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7
5 Szacowana wartość	130 000 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Działania podjęte w ramach tego projektu skupią się na poprawie bezpieczeństwa oraz przyczynią się do poprawy stopnia cyfryzacji w Gminie. Kamery zbudowane są w oparciu o technologie dzień-noc, co oznacza, że działać będą zarówno w dzień jak i w nocy pozwalając na szybszą reakcję służb porządkowych czy obserwację przez mieszkańców i turystów wydarzeń odbywających się na terenie Sadowia.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

Projekty rewitalizacyjne w sferze technicznej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 14 Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Biskupice
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Remont pomieszczeń
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar rewitalizacji nr 1, działka nr 50/1, Biskupice
5 Szacowana wartość	50 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nowe formy aktywności sportowej. Nowe atrakcje turystyczne. Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 15 Termomodernizacja oraz doposażenie Szkoły wraz
------------------	---

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

	z zagospodarowaniem terenu wokół
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Termomodernizacja i remont budynku szkoły w miejscowości Sadowie wraz z zagospodarowaniem terenu. Zakres robót w ramach termomodernizacji w/w budynku przewiduje m.in.: ocieplenie oraz wymianę: - dachu, - elewacji zewnętrznej, - stolarki okiennej, - instalacji grzewczej i odbiorników ciepła, - instalacji sanitarnej i energetycznej, - źródeł ciepła, Zagospodarowanie terenu wokół: - siłownia zewnętrzna, - plac zabaw.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7
5 Szacowana wartość	2 000 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynku, Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 16 Termomodernizacja i remont budynku wielofunkcyjnego w Sadowiu
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Termomodernizacja i remont budynku w miejscowości Sadowie. Zakres robót w ramach termomodernizacji w/w budynku przewiduje m.in. ocieplenie oraz wymianę: - dachu, - elewacji zewnętrznej, - stolarki okiennej, - instalacji grzewczej i odbiorników ciepła, - instalacji sanitarnej i energetycznej, - źródeł ciepła,
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7
5 Szacowana wartość	140 000 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynku,

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 17 Przebudowa Biblioteki – Ośrodka Kultury Gminy Sadowie
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Przebudowa budynku użyteczności publicznej, wymiana dachu i instalacji elektrycznej, instalacja oświetlenia energooszczędnego LED wewnątrz budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacja paneli fotowoltaicznych, izolacja cieplna budynku.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie – podobszar rewitalizacji nr 7, działki ewidencyjne nr 164/6 i 164/7
5 Szacowana wartość	460 000 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prace zaplanowane w celu poprawy sfery funkcjonalnej budynku i zwiększenia jakości świadczonych usług użyteczności publicznej. Poprawie ulegnie także efektywność energetyczna budynku oraz izolacja cieplna, a wraz z nimi bezpieczeństwo pracowników i osób korzystających z usług Biblioteki – Ośrodka Kultury Gminy Sadowie
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny nr 18 Utworzenie Izby Pamięci
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Przebudowa budynku użyteczności publicznej, wymiana dachu i instalacji elektrycznej, instalacja oświetlenia energooszczędnego LED wewnątrz budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacja paneli fotowoltaicznych, izolacja cieplna budynku.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Miejscowość Sadowie
5 Szacowana wartość	100 000 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prace zaplanowane w celu poprawy technicznej budynku Szkoły Podstawowej w Sadowiu w celu adaptacji pomieszczenia na cele Izby Pamięci (malowanie, itp. prace z zakresu robót budowlanych), doposażenie (wykonanie gablot, itp.), zakup eksponatów.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

7 Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową

Projekty rewitalizacyjne w sferze społecznej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 1 Organizacja różnego rodzaju imprez (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, itp.)
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Rada Sołecka Stowarzyszenia Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu Szkoły
3 Zakres realizowanych zadań	Zadanie 1: Organizacja festynów rodzinnych. Zadanie 2: Organizacja zawodów sportowych. Zadanie 3: Organizacja imprez integracyjnych dla mieszkańców. Zadanie 4: Organizacja imprez kulturalno-rozrywkowych promujących Gminę Sadowie. Zadanie 5: Organizacja dożynek gminnych.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Boiska sportowe Biblioteka- Ośrodek Kultury Gminy Sadowie
5 Szacowana wartość	240 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: 1. Zorganizowanie minimum 3 imprez rocznie na obszarze rewitalizacji (razem 24 w okresie realizacji Programu). 2. Wzrost liczby odwiedzających sołectwo turystów. 3. Zwiększenie dochodów firm działających na obszarze rewitalizacji. 4. Zwiększenie oferty kulturalnej w sołectwie. Sposób pomiaru: <ul style="list-style-type: none"> • dokumentacja fotograficzna, • strona internetowa gminy Sadowie.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 2 Aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Powiatowy Urząd Pracy Gmina Sadowie Rada Sołecka Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu
3 Zakres realizowanych zadań	W ramach projektu będą podejmowane różnego rodzaju aktywne formy aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy m.in. szkolenia, staże, kursy zawodowe, praktyki, refundacja kosztów

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

	badań lekarskich, itp.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Urząd Gminy w Sadowiu
5 Szacowana wartość	400 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji:</p> <p>W ciągu 8 lat realizacji Programu rewitalizacji minimum 80 mieszkańców gminy Sadowie (zakładamy średnio 10 osób rocznie) będzie miało możliwość skorzystać z aktywnych form wspierających zatrudnienie (staże, kursy zawodowe, roboty interwencyjne, praktyki, itp.)</p> <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • listy obecności, • informacje uzyskiwane z Powiatowego Urzędu Pracy, • dane własne Urzędu Gminy w Sadowiu, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 3 Utworzenie Klubu Seniora
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu Stowarzyszenia
3 Zakres realizowanych zadań	<p>Wsparcie seniorów poprzez dofinansowanie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu, charakteryzujących się niskimi dochodami lub wysokim odsetkiem seniorów w populacji ogółem lub brakiem infrastruktury pomocy społecznej służącej do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania. Celem Programu jest w szczególności zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach Programu przewiduje się udostępnienie seniorom infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego</p>
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Biblioteka- Ośrodek Kultury Gminy Sadowie Świetlica wiejska w Ruszkowcu
5 Szacowana wartość	240 000,00 zł
6 Prognozowane	Klub Seniora umożliwi osobom starszym skorzystanie z oferty

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

<p>rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. W związku z tym, że społeczeństwo gminy Sadowie się starzeje istnieje potrzeba wsparcia seniorów, w tym poprawy ich warunków życia.</p> <p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powstanie i działalność Klubu Seniora zapewnienie dziennej opieki osobom starszym, niepełnosprawnym, • poprawa jakości życia seniorów, • zapewnienia seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w tym wsparcia specjalistycznego , • integracji społecznej środowiska seniorów, w tym rozwoju działań samopomocowych , • zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnych <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba uczestników, • wywiady, ankiety, • dokumentacja fotograficzna.
<p>7 Horyzont czasowy</p>	<p>2016-2023</p>

Projekty rewitalizacyjne w sferze gospodarczej

<p>1 Nazwa projektu</p>	<p>Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 4 Powstawanie nowych firm i wspieranie już istniejących</p>
<p>2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt</p>	<p>Mieszkańcy gminy planujący założyć własną firmę Mieszkańcy gminy już prowadzący firmę Podmioty wspomagające: Gmina Sadowie Rada Sołecka Powiatowy Urząd Pracy Wojewódzki Urząd Pracy Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu Stowarzyszenia Firma pn. Marek Podczasi „MARPOL”</p>
<p>3 Zakres realizowanych zadań</p>	<p>Zadanie rewitalizacyjne polega na powstawaniu nowych firm na obszarze rewitalizacji i wspieraniu już istniejących (m.in. organizacja szkoleń, spotkań informacyjnych, itp.). Istnieje potrzeba tworzenia nowych podmiotów m.in. dzięki dotacjom Wojewódzkiego i Powiatowego Urzędu Pracy na założenie własnej działalności gospodarczej. W ramach zadania powinny być przeprowadzone szkolenia oraz wsparcie doradcze i pomostowe, co będzie gwarantować większą szansę na „przetrwanie” nowo założonych firm. Projekt obejmuje także inwestycję firmy pn. Marek Podczasi „MARPOL” pn. Poprawa funkcjonowania przedsiębiorstwa „MARPOL”</p>

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Teren gminy Sadowie
5 Szacowana wartość	1 160 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: W okresie 8 lat powstanie minimum 16 firm (tj. średnio 2 rocznie), Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 5 Przystosowanie terenu pod utwardzony plac dla zorganizowania mini bazaru dającego możliwość obrotu produktami rolnymi i handlu obwoźnego
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Gruntowna modernizacja placu: doprowadzenie rurociągów wodnych i służących odprowadzaniu ścieków. Wiercenie otworów w celu zakotwienia stanowisk handlowych. Odwodnienie terenu i utwardzenie placu, budowa miejsc parkingowych dla samochodów i postojowych dla taksówek.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Teren gminy Sadowie,
5 Szacowana wartość	330 000 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Projekt ma na celu wykorzystanie nieużytkowanej działki ewidencyjnej w celu utworzenia placu pozwalającego na swobodny obrót towarami między mieszkańcami, a także handel obwoźny. Zwiększy się przedsiębiorczość mieszkańców, a także nastąpi ożywienie społeczno-gospodarcze w Gminie. Dodatkowo budowa placu przyciągnie osoby zewnętrzne, które zechcą sprzedawać towary z zewnątrz mieszkańcom.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

Projekty rewitalizacyjne w sferze środowiskowej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 6 EWE i OZE na budynkach prywatnych i publicznych
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach Mieszkańcy gminy Sadowie Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	EWE – efektywne wykorzystanie energii to m.in. głęboka termomodernizacja polegająca na:

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

	<ul style="list-style-type: none"> wymiana okien na energooszczędne, wstawienie na poddaszu okien dachowych na energooszczędne, ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie dachu i stropu, Wymiana grzejników na nowe, energooszczędne, Wymiana kotła, zainstalowanie wentylacji mechanicznej z rekuperacją. <p>OZE - odnawialne źródła energii – źródła energii, których wykorzystywanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem, ponieważ ich zasób odnawia się w krótkim czasie. Takimi źródłami są między innymi wiatr, promieniowanie słoneczne, opady, pływy morskie, fale morskie i geotermia. Najpopularniejsze urządzenia OZE dla gospodarstw domowych to panele fotowoltaiczne, solarne, pompy ciepła.</p> <p>W ramach rewitalizacji zakłada się, że część indywidualnych gospodarstw domowych skorzysta ze wsparcia (także w formie dotacji, pożyczek) na wdrożenie EWE i OZE.</p>
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Indywidualne gospodarstwa domowe Obiekty użyteczności publicznej
5 Szacowana wartość	2 000 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji:</p> <p>Minimum 20 gospodarstw domowych w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji wdroży i zainstaluje EWE i/lub OZE.</p> <p>Minimum 2 budynki użyteczności publicznej.</p> <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> informacje WFOŚiGW w Kielcach, dane własne Urzędu Gminy w Sadowiu, informacje zbierane od mieszkańców w formie ankiet, dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 7 Wymiana (na bardziej ekologiczne) i budowa oświetlenia ulicznego
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie Rada Sołecka Sołectwa Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada wymianę oświetlenia na bardziej ekologiczne (zużywające mniej energii) oraz punktową budowę nowych słupów oświetleniowych w przypadku takiej potrzeby wskazanej np. przez Radę Sołecką
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia)	Gmina Sadowie

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

danego projektu)	
5 Szacowana wartość	300 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie kosztów energii elektrycznej zużywanej przez oświetlenie uliczne na obszarze rewitalizacji. • Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy Sadowie. <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dane własne Urzędu Gminy w Sadowiu, zakładu energetycznego, • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

Projekty rewitalizacyjne w sferze funkcjonalno-przestrzennej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 8 Budowa systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	<p>Wytyczenie trasy, oznaczenie, wyrównanie nawierzchni, budowa małej architektury (kładki, wiaty, ławki, stoły kosze, tablice informacyjne, mapy, itp.)</p> <p>Zadanie obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowę ścieżki rowerowej z ciągiem pieszych wzdłuż Drogi Powiatowej na dz. nr 178/1, 178/2 i 157, od centrum miejscowości do jej granic w kierunku Kościoła Św. Stanisława, tras widokowych podnóża Gór Świętokrzyskich i obszaru chronionego krajobrazu Doliny Kamiennej.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Gmina Sadowie
5 Szacowana wartość	600 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty: Inwestycja wpisuje się w sieć ścieżek rowerowych planowanych na terenie Gminy Sadowie.</p> <p>Sposób pomiaru rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja techniczna, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 9 Poprawa bezpieczeństwa na terenie sołectwa poprzez budowę
------------------	---

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

	chodników
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Zadanie 1: Budowa chodników na terenach zabudowanych Zadanie 2: Budowa chodników wzdłuż dróg m.in. Budowa chodnika wzdłuż DK 9 i ul. Piekarnianej (nazwa potoczna)
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Gmina Sadowie
5 Szacowana wartość	800 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy Sadowie przez budowę chodników. Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 10 Remont dróg na terenie gminy Sadowie wraz z infrastrukturą towarzyszącą
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Gmina Sadowie
3 Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy poprawy bezpieczeństwa poprzez remont dróg na terenie gminy. Remont uwzględnia również infrastrukturę towarzyszącą.
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Drogi na terenie gminy
5 Szacowana wartość	500 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Liczba wyremontowanych dróg, • Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy Sadowie – zmniejszenie liczby wypadków i kolizji drogowych. Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dane Komendy Powiatowej Policji • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

Projekty rewitalizacyjne w sferze technicznej

1 Nazwa projektu	Projekt rewitalizacyjny uzupełniający nr 11 Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez wykonanie prac konserwatorskich Kościoła pw. Świętego Stanisława Biskupa Męczennika w Ruszkowie
2 Wskazanie podmiotów realizujących projekt	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Świętego Stanisława Biskupa Męczennika w Ruszkowie
3 Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie obejmuje restaurację Kościoła i zagospodarowanie terenu wokół (chodnik, alejki, parking).
4 Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Świętego Stanisława Biskupa Męczennika w Ruszkowie Ruszków, obszar rewitalizacji nr 6, działka nr 744
5 Szacowana wartość	1 000 000,00 zł
6 Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji: Liczba elementów dziedzictwa kulturowego, które zostaną odrestaurowane, Sposób pomiaru rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru, • dokumentacja fotograficzna.
7 Horyzont czasowy	2016-2023

8 Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, Funduszu Spójności oraz innych środków publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program złożony jest z wielu różnorodnych projektów (kluczowych i uzupełniających). Projekty są ze sobą wzajemnie powiązane oraz pozostają w synergii. Projekty będą realizowane na terenach o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej gminy. Działania ujęte w Programie obejmują zasięgiem całość obszaru rewitalizacji dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania przedstawione w dokumencie są ze sobą powiązane/komplementarne w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno- instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych³

Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu rewitalizacji są ze sobą komplementarne. W ramach procesu rewitalizacji przewidziano zarówno zadania inwestycyjne jak i społeczne.

1 Komplementarność przestrzenna

Program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całe dotknięte kryzysem obszary, poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniają przestrzennie oraz zachodzi między nimi efekt synergii. Projekty realizowane w ramach Programu będą łagodzić lub całkowicie eliminować problemy występujące na obszarach kryzysowych.

2 Komplementarność problemowa

Zaproponowane w dokumencie projekty będą realizowane na obszarach rewitalizacji i są odpowiedzią na zdiagnozowane na tych terenach problemy. Projekty/przedsięwzięcia, jakie zostaną zrealizowane w ramach procesu rewitalizacji, dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji oddziałuje na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym).

3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

System zarządzania Programem pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji. Za realizację całego Programu będzie odpowiadał Wójt Gminy. Działaniami w sferze społecznej/edukacyjnej będą zajmować się wspólnie z Wójtem jednostki podległe gminie m.in. OPS czy placówki oświatowe. Są to instytucje, które od

³ Przedsięwzięciem rewitalizacyjnym jest działanie (w tym mające charakter ciągły), w szczególności o charakterze społecznym, ekonomicznym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, zawarte lub wynikające z programu rewitalizacji oraz logicznie powiązane z treścią i celami programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

lat realizują działania społeczne/ edukacyjne. W sferze technicznej i funkcjonalno-przestrzennej jednostką wdrażającą będzie przede wszystkim Urząd Gminy. W sferze gospodarczej – mieszkańcy i firmy.

4 Komplementarność międzyokresowa

Program zapewnia ciągłość realizowanych od kilku lata działań na terenie gminy. W okresie 2007-2015 zostało zrealizowanych wiele działań, które w obecnej perspektywie będą kontynuowane. Gmina Sadowie dokonała analizy i krytycznej oceny dotychczasowych działań w obszarach kryzysowych i na tej podstawie zaplanowała projekty rewitalizacyjne, które będą wdrażane w okresie 2016-2023. Program rewitalizacji zapewnia pełną ciągłości programową (polegającą na kontynuacji i/lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013).

5 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne, będą realizowane z różnych źródeł (EFRR, EFS i Funduszu Spójności z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania) jak również środków własnych gminy, środków prywatnych.

Projekty podstawowe		Źródła finansowania				
Wartość projektów	Gmina Sadowie	inne JST	Dofinansowanie		Środki prywatne, w tym granty NGO	
			UE	Środki krajowe		
Podsumowanie	4 595 000 zł	1 080 500 zł	0 zł	3 356 000 zł	0 zł	7 500 zł
%	96,71%	23,51%	0,00%	73,04%	0,00%	0,16%
Projekty uzupełniające		Źródła finansowania				
Wartość projektów	Gmina Sadowie	inne JST	Dofinansowanie		Środki prywatne, w tym granty NGO	
			UE	Środki krajowe		
Podsumowanie	7 570 000 zł	1 515 000 zł	30 000 zł	5 445 000 zł	65 000 zł	515 000 zł
%	100,00%	20,01%	0,40%	71,93%	0,86%	6,80%
Razem		Źródła finansowania				
Wartość projektów	Gmina Sadowie	inne JST	Dofinansowanie		Środki prywatne, w tym granty NGO	
			UE	Środki krajowe		
Podsumowanie	12 165 000 zł	2 595 500 zł	30 000 zł	8 801 000 zł	65 000 zł	522 500 zł
%	98,76%	21,34%	0,25%	72,35%	0,53%	4,30%

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Montaż finansowany w ramach Programu Rewitalizacji przedstawia się następująco:

- 21,43% stanowią środki własne Gminy Sadowie,
- 0,25% wkład innych JST np. Powiatu Opatowskiego,
- 72,35% dotacje z UE,
- 0,53 % środki krajowe,
- 4,3 % środki prywatne i granty od różnych organizacji pozarządowych.

9. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 - publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE

Tabela 44 Możliwe źródła finansowania projektów zawartych w Programie Rewitalizacji Gminy Sadowie

CELE TEMATYCZNE ORAZ PRIORYTETY INWESTYCYJNE	PROGRAMY OPERACYJNE (FUNDUSZE)
Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	
3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	RPO, POIR, POPW (EFRR)
Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	
4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	POIŚ, RPO (FS/EFRR)
4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	POIŚ, RPO, POPW (FS/EFRR)
Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	POIŚ, RPO (EFRR)
6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	POIŚ, RPO (FS/EFRR)
Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	
7.d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej, jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	POIŚ, RPO, POPW (FS/EFRR)
Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

8.i dostęp do zatrudnienia osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników	RPO (EFRR)
8.iii praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	RPO (EFS)
Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	
9.b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	RPO (EFRR)
9.i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	POWER, RPO (EFS)
9.iv Ułatwianie dostępu przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	POWER, RPO (EFS)
9.v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudniania	POWER, RPO (EFS)

Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020) /wersja z dn. 3 lipca 2015/

Tabela 45 Priorytety Inwestycyjne o kluczowym znaczeniu dla rewitalizacji

Program Operacyjny	Priorytety Inwestycyjne
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	<p>4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, w sektorze mieszkaniowym</p> <p>4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p> <p>6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p> <p>6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszeniu hałasu</p> <p>9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p>
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Program Operacyjny Polska Wschodnia	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

Źródło: Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 /wersja z dn.3 lipca 2015/

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

Lista projektów podstawowych

Numer i nazwa projektu	Wartość projektów	Źródła finansowania					Uwagi/ komentarze
		Gmina Sadowie	inne JST	Dofinansowanie		Środki prywatne, w tym granty NGO	
				UE	Środki krajowe		
Podsumowanie	4 595 000 zł	1 080 500 zł	0 zł	3 356 000 zł	0 zł	7 500 zł	
%	96,71%	23,51%	0,00%	73,04%	0,00%	0,16%	
Projekty ze sfery społecznej							
1 Utworzenie Klubu Seniora w miejscowości Biskupice	100 000,00 zł	15 000 zł		85 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych oraz Poddziałania 8.5.3 Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych
2 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Biskupice)	100 000,00 zł	15 000 zł		85 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych
3 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Jacentów)	320 000,00 zł	48 000 zł		272 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych
4 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Ruszkowice)	320 000,00 zł	48 000 zł		272 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych
5 Wsparcie rozwoju i zainteresowań dzieci i młodzieży (Sadowie)	320 000,00 zł	48 000 zł		272 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych
Razem sfera społeczna	1 160 000 zł	174 000 zł	0 zł	986 000 zł	0 zł	0 zł	
Projekty ze sfery funkcjonalno-przestrzennej							
Numer i nazwa projektu	Wartość projektów	Gmina Sadowie	inne JST	UE	Środki krajowe	Środki prywatne	Uwagi/ komentarze
6 Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miejscowości Biskupice	200 000,00 zł	50 000 zł		150 000 zł			Zakłada się 75% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020, działania 7.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej i/lub dotacja z Ministerstwa Turystyki i Sportu
7 Budowa miejsca wypoczynku w miejscowości Bogusławice	50 000,00 zł			42 500 zł		7 500 zł	Zakłada się dofinansowanie 85% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich
8 Rekultywacja terenów przy stawie	200 000,00 zł	30 000 zł		170 000 zł			Zakłada się częściowy wkład Gminy Kluczewsko, częściowo dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

9 Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miejscowości Jacentów	500 000,00 zł	75 000 zł		425 000 zł			Zakłada się dofinansowanie 85% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich
10 Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miejscowości Ruskowice	200 000,00 zł	30 000 zł		170 000 zł			Zakłada się dofinansowanie 85% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich
11 Rekultywacja boiska przy ZS w Sadowiu	500 000,00 zł	125 000 zł		375 000 zł			Zakłada się 75% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 7.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej /lub dotacja z Ministerstwa Turystyki i Sportu
12 Budowa parkingu i pochylni dla niepełnosprawnych przy budynku Praktyki Lekarskiej i Pielęgniarskiej w Sadowie	105 000,00 zł	21 000 zł		84 000 zł			Zakłada się dofinansowanie 80% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich
13 Wykonanie monitoringu wizyjnego na terenie miejscowości Sadowie	130 000,00 zł	26 000 zł		104 000 zł			Zakłada się dofinansowanie 80% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich
Razem sfera funkcjonalno-przestrzenna	1 885 000 zł	310 000 zł	0 zł	1 416 500 zł	0 zł	7 500 zł	
Projekty ze sfery technicznej							
Numer i nazwa projektu	Wartość projektów	Gmina Sadowie	inne JST	UE	Środki krajowe	Środki prywatne	Uwagi/ komentarze
14 Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Biskupice	50 000,00 zł	7 500 zł		42 500 zł			Zakłada się dofinansowanie 85% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich
15 Termomodernizacja oraz doposażenie Szkoły wraz z zagospodarowaniem terenu wokół	2 000 000,00 zł	400 000 zł		1 600 000 zł			Zakłada się częściowy wkład Gminy Sadowie, częściowo dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020 działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym Zakłada się 75% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 7.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej /lub dotacja z Ministerstwa Turystyki i Sportu
16 Termomodernizacja i remont budynku wielofunkcyjnego w Sadowiu	140 000 zł	21 000 zł		119 000 zł			Zakłada się częściowy wkład Gminy Sadowie, częściowo dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020 działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym
17 Przebudowa Biblioteki - Ośrodka Kultury Gminy Sadowie	460 000 zł	92 000 zł		368 000 zł			Zakłada się dofinansowanie 80% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

18 Utworzenie Izby Pamięci	100 000 zł	80 000 zł	20 000 zł	Zakłada się dofinansowanie 80% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	
Razem sfera techniczna	1 550 000 zł	596 500 zł	0 zł	953 500 zł	0 zł

Lista projektów uzupełniających

Numer i nazwa projektu	Wartość projektów	Źródła finansowania					Uwagi/ komentarze
		Gmina Sadowie	inne JST	Dofinansowanie		Środki prywatne, w tym granty NGO	
				UE	Środki krajowe		
Podsumowanie	7 570 000 zł	1 515 000 zł	30 000 zł	5 445 000 zł	65 000 zł	515 000 zł	
%	100%	20%	0%	72%	1%	7%	
Projekty rewitalizacyjne w sferze społecznej							
1 Organizacja różnego rodzaju imprez (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, itp.)	240 000,00	120 000 zł	30 000 zł	50 000 zł	15 000 zł	25 000 zł	Zakłada się finansowanie przedsięwzięć z różnych źródeł m.in. dofinansowania LGD, także granty organizacji pozarządowych
2 Aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy	400 000,00 zł	60 000 zł		340 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych
3 Utworzenie Klubu Seniora	240 000,00 zł	36 000 zł		204 000 zł			Zakłada się 85% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020 Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych oraz Poddziałania 8.5.3 Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych
Razem sfera społeczna	880 000,00 zł	216 000,00 zł	30 000,00 zł	594 000,00 zł	15 000,00 zł	25 000,00 zł	
Projekty rewitalizacyjne w sferze gospodarczej							
4 Powstawanie nowych firm i wspieranie już istniejących	1 160 000,00 zł			870 000 zł		290 000 zł	Investycje prywatne mieszkańców sołectwa w oparciu m.in. o dotacje ARIMR, LGD , działanie 6.5 RPO WŚ 2014-2020
5 Przystosowanie terenu pod utwardzony plac dla zorganizowania mini bazaru dającego możliwość obrotu płodami rolnymi i handlu obwoźnego	330 000,00 zł	264 000 zł		66 000 zł			Zakłada się dofinansowanie 80% w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich
Razem sfera gospodarcza	1 490 000,00 zł	264 000,00 zł	0,00 zł	936 000,00 zł	0,00 zł	290 000,00 zł	

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

		Projekty rewitalizacyjne w sferze środowiskowej						zł
6	EWE i OZE na budynkach prywatnych i publicznych	2 000 000,00 zł	300 000 zł		1 700 000 zł			Zakłada się częściowy wkład mieszkańców obszaru rewitalizacji, częściowo dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach lub w ramach RPO WŚ 2014-2020 tzw. projekty parasolowe działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym
7	Wymiana (na bardziej ekologiczne) i budowa oświetlenia ulicznego	300 000,00 zł	60 000,00 zł		240 000,00 zł			Zakłada się częściowy wkład Gminy Sadowie, częściowo dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020 działanie 3.4
Razem sfera środowiskowa		2 300 000,00 zł	360 000,00 zł	0,00 zł	1 940 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	
Projekty rewitalizacyjne w sferze funkcjonalno-przestrzennej								
8	Budowa systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą	600 000,00 zł	480 000 zł		120 000,00 zł			Zakłada się dofinansowanie części inwestycji z PROW 2014-2020 (63,63% dofinansowania), część w ramach "Programu Rozwoju Gminy i Powiatowej Infrastruktury Drogowej 2016-2019"
9	Poprawa bezpieczeństwa na terenie sołectwa poprzez budowę chodników	800 000,00 zł	120 000 zł		680 000,00 zł			Zakłada się dofinansowanie części inwestycji z PROW 2014-2020 (63,63% dofinansowania), część w ramach "Programu Rozwoju Gminy i Powiatowej Infrastruktury Drogowej 2016-2019"
10	Remont dróg na terenie gminy Sadowie wraz z infrastrukturą towarzyszącą	500 000,00 zł	75 000 zł		425 000,00 zł			Zakłada się dofinansowanie części inwestycji z PROW 2014-2020 (63,63% dofinansowania), część w ramach "Programu Rozwoju Gminy i Powiatowej Infrastruktury Drogowej 2016-2019"
Razem sfera funkcjonalno-przestrzenna		1 900 000,00 zł	675 000,00 zł	0,00 zł	1 225 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	
Projekty rewitalizacyjne w sferze technicznej								
11	Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez wykonanie prac konserwatorskich Kościoła pw. Świętego Stanisława Biskupa Męczennika w Ruszkowie	1 000 000,00 zł			750 000,00 zł	50 000,00 zł	200 000,00 zł	Zakłada się 75% dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020, 5% wkład krajowy, działanie 4.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego /lub dotacja z Ministerstwa Kultury
Razem sfera techniczna		1 000 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	750 000,00 zł	50 000,00 zł	200 000,00 zł	

10 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

W ramach rewitalizacji stosowane są następujące mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji:

- spotkania z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi,
- informacje na sesjach Rady Gminy,
- strona internetowa Gminy Sadowie – zakładka „REWITALIZACJA GMINY SADOWIE.

Inicjatorem rewitalizacji na terenie gminy Sadowie była Rada Gminy, która podjęła 28 grudnia 2016r. odpowiednią uchwałę inicjującą cały proces (Uchwała Nr XXXI/145/2016 Rady Gminy Sadowie z dnia 28 grudnia 2016 r.)

Komunikacja z interesariuszami za pomocą strony internetowej

Wszelkie informacje dotyczące procesu rewitalizacji są upubliczniane na stronie internetowej Gminy Sadowie w specjalnie utworzonej zakładce „REWITALIZACJI GMINY SADOWIE”

W ramach tworzenia Programu Rewitalizacji odbyły się konsultacje społeczne z wykorzystaniem formularza ankietowego (zgłaszania uwag) opublikowanych na stronie internetowej Gminy Sadowie.

11 System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

a) Osadzenie rewitalizacji w systemie zarządzania gminą

Inicjatorem rewitalizacji na terenie gminy Sadowie była Rada Gminy, która podjęła 28 grudnia 2016r. odpowiednią uchwałę inicjującą cały proces (Uchwała Nr XXXI/145/2016 Rady Gminy Sadowie z dnia 28 grudnia 2016 r.)

Program Rewitalizacji Gminy Sadowie przyjęty zostanie w drodze uchwały Rady Gminy. W tym samym trybie będzie odbywała się jego ewentualna aktualizacja, gdyż Program posiada formułę otwartą. W drodze aktualizacji będą pojawiały się nowe projekty, zgłaszane przez interesariuszy rewitalizacji (m.in. władze lokalne, partnerzy społeczni i gospodarczy, czy też mieszkańcy obszarów zdegradowanych). Do Programu rewitalizacji będą wprowadzane te projekty, dla których:

- lokalizacja jest zgodna z obszarami wytypowanymi w ramach programu do rewitalizacji,
- określono nazwę i zakres przedsięwzięcia oraz oczekiwane rezultaty uzasadniające znaczenie projektu dla rozwoju obszarów rewitalizacji,
- określono harmonogram realizacji projektu,
- określono orientacyjne koszty realizacji projektu oraz wskazano potencjalne źródła finansowania,
- wskazano podmiot odpowiedzialny za jego realizację oraz partnerów projektu (jeśli dotyczy),
- zadania przewidziane do realizacji w okresie 2016-2023.

Do zadań Gminy należeć będzie:

- przygotowanie i składanie wniosków o dofinansowanie planowanych inwestycji, dla których beneficjentem będzie Gmina Sadowie,
- realizację działań przewidzianych w programie w zakresie przygotowania:
  - ✓ dokumentacji projektowej i przetargowej,
  - ✓ analiz, kosztorysów, studiów wykonalności, raportów oddziaływania na środowisko,
  - ✓ dokumentacji bieżącej,
  - ✓ nadzór nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wykonywania zleconych inwestycji,
  - ✓ sprawozdań, raportów, itp.,
- monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji programu,
- promocja programu, informowanie o współfinansowaniu projektów ze środków zewnętrznych,
- upowszechnianie informacji o Programie za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy oraz prasy lokalnej.

Projekty zgłoszone do Programu Rewitalizacji będą realizowane i wdrażane w określonej hierarchii zadań, zależnie od postanowień Rady Gminy Sadowie, uregulowaniami budżetowymi (zachowaniem płynności finansowej gminy) oraz terminami określonymi przez instytucje zarządzające i wdrażające Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego, PROW, itp. Każdy projekt umieszczony w Programie będzie realizowany

w oparciu o harmonogram zadaniowo-czasowy. Jednostką bezpośrednio odpowiadającą za wdrażanie Programu Rewitalizacji będzie Wójt Gminy Sadowie.

b) Sposób realizacji zasady partnerstwa, czyli o współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanych obszarach gminy Sadowie będzie realizowane na zasadzie współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym. Współpraca międzysektorowa w realizacji projektów rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o następujące zasady:

- partnerstwa - co oznacza, że instytucje, uczestniczą w rozwiązywaniu problemów na zdegradowanych terenach, współdziałają z gminą przy wykonywaniu zadań,
- efektywności - polega na wspólnym dążeniu gminy i instytucji biorących udział we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w realizacji zadań/projektów,
- suwerenności stron - co oznacza, że gmina i instytucje realizując/współrealizujące działania/projekty zachowują autonomię i niezależność względem siebie i są w stosunku do siebie równorzędnymi partnerami.
- jawności - zgodnie, z którą Gmina Sadowie udostępni organizacjom sektora pozarządowego i innym podmiotom wszelkie niezbędne informacje o celach i priorytetach realizowanych zadań oraz środkach dostępnych na ich realizację.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- przejrzystość podejmowanych działań,
- otwarty dialog z mieszkańcami gminy.

Współpraca pomiędzy Partnerami Programu Rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilku wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Program jest ukierunkowany na dojrzałe formy partycypacji, tj. oprócz informowania i konsultacji społecznych wskazuje na zastosowanie innych zaawansowanych metod partycypacji (współdecydowanie, kontrola obywatelska).

c) aspekty środowiskowe we wdrażaniu Programu Rewitalizacji

Gmina Sadowie będzie realizować inwestycje z poszanowaniem środowiska naturalnego. Podczas realizacji poszczególnych inwestycji przestrzegane będą m.in.

- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,

- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów,
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,
- Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (ze zmianami),
- Rozporządzenie Nr 74/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 156, poz. 1935). Zmiany: Rozporządzenie Nr 4/2009 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 42, poz. 616)
- Rozporządzenie Nr 82/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świętokrz. Nr 156, poz. 1943 z dnia 20 lipca 2005 r.);
- Rozporządzenie Nr 12/2009 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świętokrz. Nr 42, poz. 624 z dnia 23 lutego 2009 r.)
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty - Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26.11.2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191), (Dz. U. UE L 2015.338.34 z dn. 23.12.2015 r.)
- Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Tarnobrzskiego Nr 1, poz. 2, z dn. 10.01.1989 r.
- Rozporządzenie Nr 29/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 września 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 56, poz. 991)
- Rozporządzenie Nr 129/2000 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 2 sierpnia 2000 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 40, poz. 378)
- Rozporządzenie nr 178/2000 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 27 września 2000 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 54, poz. 486)
- Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 4 marca 1997 r. w sprawie uznania tworów za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Tarnobrzskiego Nr 5, poz. 41, z dn. 05.03.1997 r.

W trakcie realizacji zadań dotyczących termomodernizacji budynków użyteczności publicznej uwzględnione zostaną wymogi ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów – zgodnie m.in. z zaleceniami i sugestiami wymienionymi w publikacjach:

-P. Wylegała, R. Jaros, R. Dzieciołowski, A. Kepel, R. Szkudlarek, R. Paszkiewicz, *Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody*, 2009;

-*Ptaki w budynkach. Remonty i docieplenia w zgodzie z zasadami ochrony przyrody*, Kielce 2010.

-Jakie działania można podjąć w przypadku danego budynku, aby po zakończeniu remontu oferował on dogodne schronienia i miejsca rozrodu dla ptaków i nietoperzy? Zakres tej propozycji zostaną podjęte następujące działania:

Gmina Sadowie przed przystąpieniem do docieplania budynku/ów zleci odpowiednio przeszkolonemu ornitologowi i chiropterologowi ekspertyzę ornitologiczną, która będzie mieć na celu odpowiedzieć na 4 pytania:

-czy budynek jest wykorzystywany, jako miejsce gniazdowania ptaków lub schronienie nietoperzy?

- czy w budynku znajdują się inne potencjalne miejsca, które mogłyby zostać zajęte przez ptaki lub nietoperze przed rozpoczęciem prac modernizacyjnych? Zostanie wykonana szczegółowa inwentaryzacja takich miejsc, obejmująca lokalizację i rodzaj.

-Jakie optymalne metody należy zastosować, by zminimalizować ryzyko, że w chwili prowadzenie prac remontowych w zakamarkach budynku znajdują się zwierzęta? Odpowiedź na to pytanie powinna obejmować rodzaj zabezpieczeń, terminy i sposoby ich wykonania oraz szacunek, co najmniej równoważyć stratę siedlisk w wyniku modernizacji plus kompensację strat poniesionych podczas remontu.

W trakcie realizacji inwestycji w razie odnalezienia pojedynczych gniazd ptasich czy miejsca obecności nietoperzy, tak zaplanowana zostanie kolejność prac, aby miejsca te były docieplane dopiero po opuszczeniu ich przez zwierzęta. W przypadku ptaków ornitologzy zabezpieczą miejsca natychmiast po wylocie z niego młodych, by nie dopuścić do ponownego złożenia jaj (wiele ptaków wyprowadza 2, albo 3 lęgi w ciągu roku). Czynne usuwanie ptaków czy nietoperzy będzie traktowane, jako ostateczność i każdorazowo będzie wymagało konsultacji i zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Aby remont nie spowodował znaczącej szkody przyrodniczej, zostanie zapewniona zwierzętom odpowiednia ilość właściwych schronień. Jeśli nie będzie możliwości pozostawienia schronień istniejących zostaną utworzone schronienia alternatywne, równoważące ubytek takich miejsc w wyniku remontu⁴. Liczba tych alternatywnych schronień będzie w pełni równoważyć stratę, uwzględnieniem ew. rekompensaty za szkody poniesione przez populację tych gatunków w czasie remontu⁵. Realizując tę inwestycje Gmina będzie uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki.

⁴ Dot. to przede wszystkich niektórych nietoperzy oraz trzech gatunków ptaków, dla których taki ubytek stanowi poważne zagrożenie wpływające na spadek ich liczebności – wróble, jerzyków i pustulek.

⁵ Dobór odpowiednich skrzynek będzie uzgodniona z ornitologiem i chiropterologiem.

12. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

a) Odniesienie monitoringu do celów rewitalizacji (system kwantyfikowanych i mierzalnych wskaźników)

Monitoring Programu dotyczy przede wszystkim kontroli realizacji zadań inwestycyjnych i projektów rozwojowych oraz planowanych wskaźników produktów i rezultatów poszczególnych inwestycji. Monitoring ma służyć:

- ocenie postępu realizacji konkretnych projektów inwestycyjnych,
- weryfikacji zgodności osiąganych produktów, rezultatów i osiągnięć z założonymi celami,
- ocenie efektywności wykorzystaniu posiadanych środków pieniężnych,
- wczesnej diagnozie trudności mogących mieć wpływ na realizowane inwestycje zwłaszcza terminowość ich zakończenia.

Podstawę systemu monitoringu i ewaluacji realizacji niniejszego programu stanowi zbiór wskaźników określanych każdorazowo dla zdefiniowanych celów operacyjnych oraz poszczególnych projektów, na który składają się:

- wskaźniki produktu – odnoszą się do rzeczowych efektów działalności. Są to efekty, które osiągamy bezpośrednio na skutek wydatkowania środków. Liczone są w jednostkach materialnych, np. długość nowo budowanych dróg, liczba budynków poddanych renowacji, liczba firm, które otrzymały pomoc, liczba zorganizowanych szkoleń, itp.,
- wskaźniki rezultatu – odpowiadają bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia programu/projektu. Są logicznie powiązane ze wskaźnikami produktu. Wskaźniki rezultatu mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zmniejszenie nakładów na bieżące remonty nawierzchni np. w %, itp.). Dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu. Wskaźniki rezultatu mierzy się jako wyraz zmiany w porównaniu z rokiem bazowym.

b) Procedura ewaluacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem wizji rewitalizacji i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko naturalne projektów zapisanych do realizacji w Programie. Rada Gminy oceniając realizację Programu będzie brała pod uwagę następujących 5 kryteriów:

- skuteczność – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie Programu zostały osiągnięte,
- efektywność – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” Programu,
- użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada potrzebom grupy docelowej,
- trafność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele Programu odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego,
- trwałość – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą trwać po jego zakończeniu.

Rola Rady Gminy – ocena skuteczności działań

Kluczowe znaczenie dla oceny podejmowanych działań ma ich monitoring. Funkcję instytucji monitorującej wdrażania Programu będzie pełnił Rada Gminy. Co najmniej raz w roku analizowane będą postępy w realizacji Programu Rewitalizacji. Rada jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie:

- akceptację rocznych sprawozdań z realizacji Programu, w szczególności osiągnięcia celów, rezultatów,
- analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści Programu Rewitalizacji,
- aktualizację Programu Rewitalizacji,
- uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.

c) Opis systemu aktualizacji programu z uwzględnieniem zasady partnerstwa

Program Rewitalizacji stanowi dokument otwarty. Poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany na uzasadnione wnioski interesariuszy rewitalizacji. Aktualizacja dokumentu nastąpi także w przypadku zmiany uwarunkowań, wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów i propozycji projektów mających je rozwiązać. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami. Przesłankami zmian niniejszego Programu mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenach rewitalizacji podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców. Zmiana działań lub priorytetów, o których mowa w niniejszym dokumencie, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie realizacji Programu, w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniego Planu Inwestycyjnego lub uchwał intencyjnych.

Cele komunikacji związanej z opracowywaniem i wdrażaniem Programu

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest zapewnienie wyczerpującej i zrozumiałej informacji oraz takich dróg jej obiegu, żeby uzyskać partycypację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Komunikacja społeczna ma zapewnić interesariuszom Programu:

- dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- pobudzić ich do wyrażania własnych opinii,
- nawiązać porozumienie pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji.

Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

Wskaźniki monitoringu wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Sadowie na lata 2016-2023

CEL	Wskaźnik	Jednostka miary	Trend (wzrost/spadek)
1. Redukcja patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego na terenach kryzysowych.	Liczba osób korzystających z pomocy OPS	osoby	↓
	liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Sadowie zarejestrowanych \ w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opatowie	osoby	↓
	Liczba osób korzystających z aktywnych form wspierających zatrudnienie	osoby	↑
	Liczba dzieci i młodzieży objęta wsparciem	osoby	↑
	Liczba seniorów objęta wsparciem	osoby	↑
2. Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców terenów rewitalizacyjnych	liczba nowych działalności gospodarczych	Szt..	↑
3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej, poprawa bezpieczeństwa oraz środowiska obszaru rewitalizacji	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	Szt.	↑
	Ilość wyremontowanych dróg	km	↑
	Liczba nowych obiektów korzystająca z OZE	Szt.	↑
	Liczba wymienionych oraz wybudowanych na bardziej ekologiczne słupów oświetleniowych	Szt.	↑

Spis tabel

Tabela 1 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS w latach 2013-2015.....	12
Tabela 2 Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w latach 2013-2015 w podziale na sołectwa	18
Tabela 3 Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania w latach 2013-2015.....	19
Tabela 4 Liczba osób korzystająca z zasiłku stałego w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013-2015	20
Tabela 5 Liczba osób korzystająca z zasiłku okresowego w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013 - 2015	21
Tabela 6 Liczba osób korzystająca z zasiłku celowego w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013 - 2015	22
Tabela 7 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezrobocia w latach 2013-2015.....	23
Tabela 8 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu ubóstwa w latach 2013-2015.....	24
Tabela 9 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015.....	25
Tabela 10 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015	26
Tabela 11 Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2015.....	27
Tabela 12 Przestępczość na terenie Gminy Sadowie w latach 2013-2015	28
Tabela 13 Ogólna liczba przestępstw i wykroczeń w podziale na sołectwa Gminy Sadowie w latach 2013-2015	29
Tabela 14 Przyrost naturalny na terenie Gminy Sadowie w latach 2010-2015.	30
Tabela 15 Zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego w latach 2010-2015	31
Tabela 16 Procentowy podział liczby mieszkańców poszczególnych sołectw do ogółu mieszkańców Gminy Sadowie	32
Tabela 17 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach – stan na 31.12.2013	33
Tabela 18 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach – stan na 31.12.2014.....	34
Tabela 19 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach – stan na 31.12.2015.....	35
Tabela 20 Analiza wzrostu/spadku liczby mieszkańców	36
Tabela 21 Liczba mieszkańców do 16 roku życia w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie.....	37
Tabela 22 Procentowy udział mieszkańców w wieku SENIORA w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie w latach 2013-2015	38
Tabela 23 Wykaz stowarzyszeń działających na terenie Gminy - stan na 28.10.2016.....	39
Tabela 24 Dane dotyczące aktywności wyborczej mieszkańców Gminy Sadowie podczas wyborów prezydenckich w 2015r. na tle innych gmin	40
Tabela 25 Inwentaryzacja azbestu na terenie Gminy Sadowie	43
Tabela 26 Pomniki przyrody występujące na terenie Gminy Sadowie.....	48
Tabela 27 Liczba podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej	51
Tabela 28 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.....	51
Tabela 30: Liczba nowo powstałych podmiotów w latach 2010-2015	52
Tabela 30. Baza noclegowa na terenie Gminy Sadowie.	53
Tabela 31. Wskaźniki zwodociągowania w Gminie	54
Tabela 32. Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy	54
Tabela 33 Dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i sieci gazowej w poszczególnych sołectwach Gminy Sadowie	55
Tabela 34 Zabytki na terenie gminy Sadowie wpisane do rejestr zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego	58

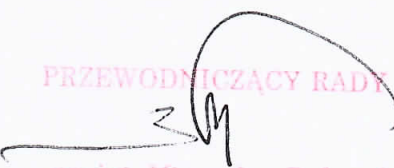
Tabela 35 Wyniki szkół podstawowych ze sprawdzianu przeprowadzonego w roku szkolnym 2015/2016 na terenie Gminy Sadowie	60
Tabela 365 Wyniki szkół gimnazjalnych z egzaminu przeprowadzonego w roku szkolnym 2015/2016 na terenie Gminy Sadowie	60
Tabela 37 Dostęp do infrastruktury społecznej na terenie poszczególnych sołectw gminy	61
Tabela 38 Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej	62
Tabela 39 Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej - Filia w Biskupicach	62
Tabela 40 Wypożyczenia księgozbioru Gminnej Biblioteki Publicznej	63
Tabela 41 Lokalizacja boisk/obiektów sportowych	64
Tabela 42 Liczba mieszkańców Gminy Sadowie – delimitacja pod kątem wyznaczenia obszarów zdegradowanych (w kryzysie)	73
Tabela 43 Powierzchnia sołectw i liczba mieszkańców Gminy Sadowie ujęta do rewitalizacji	73
Tabela 44 Możliwe źródła finansowania projektów zawartych w Programie Rewitalizacji Gminy Sadowie	108
Tabela 45 Priorytety Inwestycyjne o kluczowym znaczeniu dla rewitalizacji	109

Spis map

Mapa 1 Gmina Sadowie na tle województwa świętokrzyskiego	14
Mapa 2 Obszar realizacji inwestycji	16
Mapa 3 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Sadowie	42
Mapa 4 Obszary gminy na których występuje azbest	44
Mapa 5 Obszary chronione na terenie Gminy	45
Mapa 6 Mapa potrzeb zdrowotnych	59
Mapa 7 Miejscowość Biskupice – obszar rewitalizacji nr 1	74
Mapa 8 Miejscowość Bogusławice – obszar rewitalizacji nr 2	75
Mapa 9 Miejscowość Bogusławice – obszar rewitalizacji nr 3	75
Mapa 10 Miejscowość Jacentów – obszar rewitalizacji nr 4	76
Mapa 11 Miejscowość Ruszkowice – obszar rewitalizacji nr 5	76
Mapa 12 Miejscowość Ruszków – obszar rewitalizacji nr 6	77
Mapa 13 Miejscowość Sadowie – obszar rewitalizacji nr 7	77

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura ludności na terenie Gminy Sadowie w latach 2010-2015	30
Wykres 2 Liczba mieszkańców do 16 roku życia	37
Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Sadowie	50
Wykres 4 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	50
Wykres 5: Drogi na terenie Gminy Sadowie [w km]	56
Wykres 6 Ilość mieszkań na terenie Gminy Sadowie	63

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Mieczysław Podczasi